

Konjunktur läget

September 2024

Konjunkturläget
september 2024

Konjunkturinstitutet är en statlig myndighet under Finansdepartementet. Vi gör prognoser som används som beslutsunderlag för den ekonomiska politiken i Sverige. Vi analyserar också den ekonomiska utvecklingen samt bedriver tillämpad forskning inom nationalekonomi.

I **Konjunkturbarometern** publicerar vi varje månad statistik över företagens och hushållens syn på den ekonomiska utvecklingen. Undersökningar liknande Konjunkturbarometern görs i alla EU-länder.

Rapporten **Konjunkturläget** är främst en prognos för svensk och internationell ekonomi, men innehåller också djupare analyser av aktuella makroekonomiska frågor. Konjunkturläget publiceras fyra gånger per år. **The Swedish Economy** är den engelska översättningen av delar av rapporten.

I **Lönebildningsrapporten** analyserar vi de samhällsekonomiska förutsättningarna för lönebildningen.

I **Hållbarhetsrapporten** analyserar vi den långsiktiga hållbarheten i de offentliga finanserna.

Den årliga rapporten **Miljö, ekonomi och politik** är en översyn och analys av miljöpolitiken ur ett samhällsekonomiskt perspektiv.

Vi publicerar också resultat av utredningar, uppdrag och forskning i serierna **Specialstudier, KI-kommentarer, Working paper, PM** och som **remissvar**.

Du kan ladda ner samtliga rapporter från vår webbplats, www.konj.se. Den senaste statistiken och prognoserna hittar du under www.konj.se/statistik.

STRUKTUREN I KONJUNKURLÄGET

I den ordinarie löptexten redovisas ett antal *rutor* som normalt skiljer sig från löptexten. Det kan vara en kortare beskrivning inom något område eller en mer teknisk beskrivning. Dessutom publiceras mer djuplodande analyser i så kallade *fördjupningar*. Löptexten kompletteras också av en *tabellbilaga* med mer detaljerade prognoser.

I högermarginalen redovisas *diagram* och ibland även så kallade *marginalrutor*. Marginalrutorna har ungefär samma funktion som rutor i löptexten och redovisas också sist i Konjunkturläget i en bilaga.

Diagram i PowerPointformat redovisas på nätet. Dessutom kan siffror till alla diagram, inklusive rubriker, underrubriker, källor och eventuella fotnoter laddas ner. Allt detta återfinns under www.konj.se/publikationer/konjunkturlaget.

Förord

I Konjunkturläget september 2024 presenteras en prognos för den ekonomiska utvecklingen 2024–2025 i Sverige och i omvärlden. Därtill gör Konjunkturinstitutet ett scenario för utvecklingen 2026–2033, varav 2026–2028 beskrivs i rapporten. Prognosen och scenariot för hela perioden 2024–2033, samt mer detaljerade prognoser, finns att hämta i Konjunkturinstitutets prognosdatabas.

I ett särskilt avsnitt jämförs den nya prognosen med den prognos som presenterades i Konjunkturläget juni 2024.

Arbetet med Konjunkturläget har letts av prognoschef Ylva Hedén Westerdahl. I beräkningarna har inkommande statistik beaktats till och med den 20 september 2024.

Stockholm den 26 september 2024

Albin Kainelainen
Generaldirektör

Innehåll

Sammanfattning.....	5
Prognosrevideringar 2024–2025.....	10
Internationell konjunkturutveckling.....	12
Prognos 2024–2025.....	12
Scenario 2026–2028.....	16
Konjunkturen i Sverige 2024–2025.....	17
Efterfrågan och produktion.....	17
Arbetsmarknad och resursutnyttjande.....	22
Löner och inflation.....	24
Scenario för svensk ekonomi, penningpolitik och växelkurs.....	29
Scenario för svensk ekonomi 2026–2028.....	29
Penningpolitik och växelkurs 2024–2028.....	30
Offentliga finanser.....	32
Finansiellt sparande i offentlig sektor.....	32
Kommunsektorns finanser.....	35
Ålderspensionssystemets finanser.....	37
Statens finanser.....	38
Offentlig sektors tillgångar och skulder.....	41
Osäkerhet i prognosen.....	45
Prognosfelens storlek.....	46
Alternativscenario: Lägre konsumtionstillväxt.....	47
Alternativscenario: Snabbare räntesänkningar.....	48
Jämförelse av olika konjunkturedgångar.....	53
RUTOR	
Finanspolitiska åtgärder i budgetpropositionen 2025.....	34
Inriktningen på den ekonomiska politiken.....	44
FÖRDJUPNINGAR	
Hushållens konsumtion och sparande.....	51
TABELLBILAGA	
Tabellbilaga.....	56
BILAGA MARGINALRUTOR	
Vad skiljer scenario från prognos?.....	72
Det finanspolitiska ramverket.....	72
Beräkningsprinciper för det finanspolitiska scenariot.....	73
Vad är ett alternativscenario?.....	73

Sammanfattning

Lågkonjunkturen i den svenska ekonomin fördjupas i år, till stor del som en följd av att stora prisökningar och höga räntor har gjort att hushållen inte ökar konsumtionen. En försiktig konjunkturåterhämtning inleds dock mot slutet av året men lågkonjunkturen dröjer sig kvar längre än vad som förutsågs i juniprognosen. Låg inflation och successivt allt lägre räntor gör att hushållen mot slutet av året börjar öka konsumtionen snabbare. Lägre räntor bidrar dessutom till att investeringarna vänder uppåt nästa år efter en nedgång i år och förra året. Vändningen i konjunkturen innebär att arbetslösheten minskar under loppet av nästa år. Konjunkturinstitutet prognosticerar att Riksbanken gradvis sänker styrräntan till 1,75 procent nästa sommar. Budgetpropositionen för 2025 bidrar till att det offentligfinansiella sparandet blir -0,6 procent av BNP nästa år. Utrymmet för ofinansierade åtgärder åren 2026–2028 uppgår till 106 miljarder kronor, eller ca 35 miljarder kronor per år vilket ungefär motsvarar en genomsnittlig budget.

Svensk BNP har utvecklats svagt sedan slutet av 2021, med växelsvisa uppgångar och nedgångar för enskilda kvartal (se diagram 1). Det andra kvartalet i år minskade BNP något. Exporten utvecklades jämförelsevis starkt men investeringarna minskade på bred front och hushållen drog ned lite på konsumtionen. Lågkonjunkturen i den svenska ekonomin fördjupades därmed ytterligare. På arbetsmarknaden var utvecklingen inte lika svag. Antalet sysselsatta personer ökade något det andra kvartalet och arbetslösheten låg still på 8,3 procent.

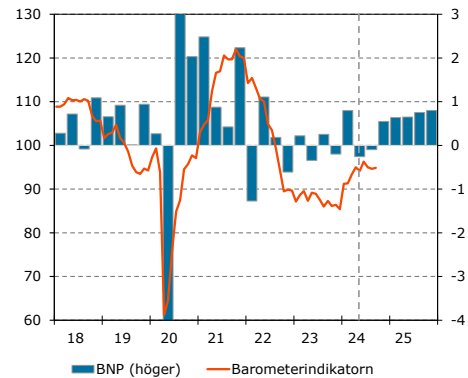
LÅGKONJUNKTUREN BOTTNAR DET ANDRA HALVÅRET I ÅR

Det finns mycket som tyder på att konjunkturedgången kommer att brytas senare i år. Bland annat är många enkätbaserade indikatorer på väg uppåt, även om Barometerindikatorn, som speglar stämningläget i ekonomin som helhet, fortsatt är något lägre än normalt (se diagram 1). BNP bedöms vara ungefär oförändrad det tredje kvartalet i år, men det fjärde kvartalet väntas BNP-tillväxten bli så pass hög att en försiktig återhämtning inleds.

De svenska hushållen drabbades hårt av den tidigare höga inflationen och omläggningen av penningpolitiken. Omfattande prisökningar bidrog till att hushållens reala disponibla inkomster minskade i fjol. Stigande räntor och lägre reala disponibla inkomster ledde till att hushållen drog ned på konsumtionen markant och det egna sparandet ökade (se diagram 2). Hushållen har fortsatt att minska konsumtionen de första två kvartalen i år men en omsvängning är i sikte. I Konjunkturbarometern är det förvisso fortfarande fler hushåll än normalt som rapporterar att deras ekonomiska situation i nuläget är sämre än för tolv månader sedan, men de har snabbt blivit färre (se diagram 3).

Diagram 1 Barometerindikatorn och BNP

Index medelvärde=100, månadsvärden respektive procentuell förändring, säsongrensade kvartalsvärden

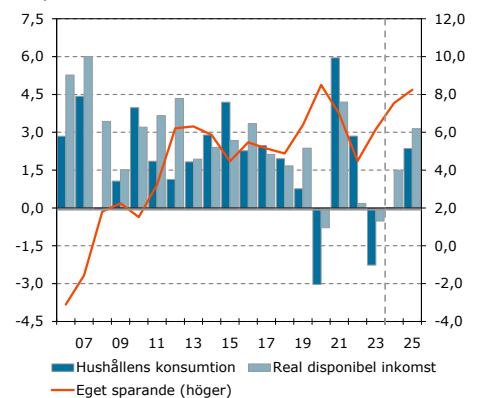

Anm. BNP-tillväxten det andra kvartalet 2020 var -8,1 procent och det tredje kvartalet 2020 4,8 procent.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 2 Hushållens konsumtion, real disponibel inkomst och eget sparande

Procentuell förändring respektive procent av disponibel inkomst

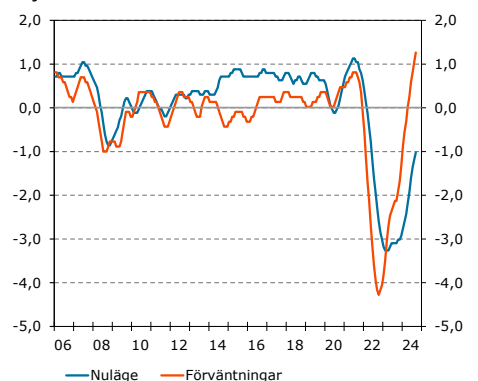

Anm. Eget sparande definieras som hushållens totala (finansiella och reala) sparande exkl. sparande i avtalspensioner. Måttet sätts i relation till hushållens disponibla inkomst.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 3 Hushållens syn på egen ekonomi

Standardiserade avvikelser från medelvärde, utjämnade månadsvärden

Anm. Nuläge - hushållens nuvarande ekonomiska situation jämfört med för 12 månader sedan. Förväntningar - hushållens ekonomiska situation om 12 månader.

Källa: Konjunkturinstitutet.

Samtidigt har andelen hushåll som är optimistiska om den egna ekonomin om tolv månader stigit till historiskt sett höga nivåer. Dessutom har hushållen blivit mindre pessimistiska om den egna arbetslöshetsrisken under 2024.

Hushållens gryende optimism är en följd av att inflationen har fallit tillbaka och att Riksbanken har sänkt styrräntan samt aviserat att ytterligare sänkningar är att vänta framöver. Inkommande statistik och indikatorer pekar på att hushållens konsumtion bara ökar marginellt det tredje kvartalet i år. Men därefter bedöms stigande reallöner och successivt lägre räntor bidra till att hushållen ökar konsumtionen i en gradvis allt högre takt och under senare delen av 2025 ökar konsumtionen snabbt i ett historiskt perspektiv. Trots det fortsätter hushållens eget sparande att öka nästa år (se diagram 2). Det råder dock stor osäkerhet kring hushållens avvägning mellan sparande och konsumtion framöver (se fördjupningen ”Hushållens konsumtion och sparande”).

INFLATIONEN FÖRBLIR LÄGRE ÄN RIKSBANKENS MÅL

KPIF-inflationen minskade till 1,2 procent i augusti. Exklusive energi var nedgången inte lika stor och inflationen uppgick med detta mått till strax över 2 procent (se diagram 4).

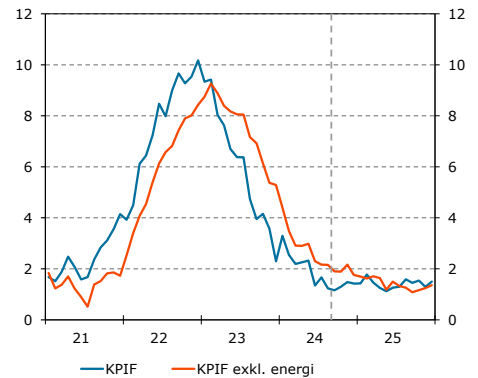
Den senaste tidens snabba nedgång i inflationen förklaras delvis av att priserna på olika råvaror, som till exempel energi, olika metaller och jordbruksprodukter, har minskat från de tidigare topparna. Tillsammans med en starkare växelkurs för kronan bidrar detta till att importpriserna minskar tydligt det andra halvåret i år och under loppet av nästa år, vilket håller tillbaka produktionskostnaderna i näringslivet. I år och nästa år ökar dock lönerna med 4,0 respektive 3,6 procent, vilket är jämförelsevis högt och det skapar ett visst kostnadstryck. Samtidigt är lönsamheten relativt hög i stora delar av näringslivet, även om bilden är något splittrad. Dessutom innebär det svaga efterfrågeläget att konkurrenssituationen är hård för många företag och att det därför är svårt att föra kostnadsökningarna framåt. Sammantaget innebär detta att KPIF-inflationen bedöms förbli tydligt lägre än 2 procent under resterande delen av innevarande år och nästa år (se diagram 4).

UTRYMME FÖR RIKSBANKEN ATT AGERA SNABBARE

Konjunkturinstitutets prognos är att Riksbanken fortsätter att successivt sänka styrräntan ner till 1,75 procent i mitten av 2025 (se diagram 5). Det är i stora drag i linje med marknadsförväntningarna mätt med RIBA-terminer. Räntesänkningarna bidrar till att konjunkturen gradvis återhämtar sig allt snabbare nästa år. Trots det dröjer det till senare delen av 2026 innan BNP-gapet sluts och lågkonjunkturen är över (se diagram 6). Enligt Konjunkturinstitutets bedömning är det att föredra att Riksbanken sänker styrräntan snabbare i närtid än vad som prognosticeras. Det skulle skynda på konjunkturåterhämtningen utan att driva

Diagram 4 Konsumentpriser

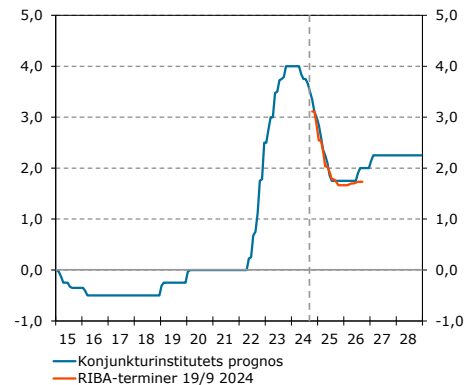
Årlig procentuell förändring, månadsvärden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 5 Styrränta

Procent, månadsvärden

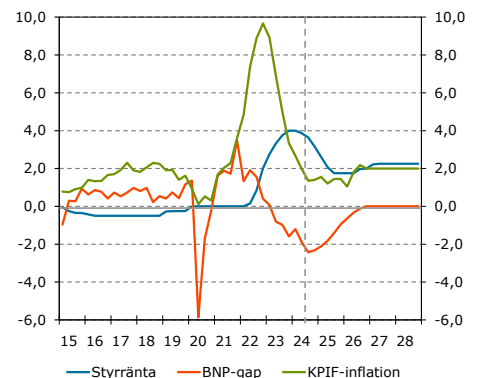

Anm. RIBA är terminskontrakt baserade på framtida genomsnittlig styrränta mellan terminernas avräkningsdagar. Avräkningsdagarna är tredje onsdagen i mars, juni, september respektive december.

Källor: Nasdaq OMX, Macrobond och Konjunkturinstitutet.

Diagram 6 Styrränta, BNP-gap och KPIF-inflation

Procent, procent av potentiell BNP respektive årlig procentuell förändring, kvartalsvärden

Källor: Riksbanken, SCB, Macrobond och Konjunkturinstitutet.

på inflationen så pass mycket att den överstiger 2 procent under återhämtningsfasen. Ett alternativscenari med Konjunkturinstitutets makromodell ger stöd åt denna bedömning (se ”Alternativscenari: snabbare räntesänkningar” i kapitlet ”Osäkerhet i prognosen”).

SVAG EFTERFRÅGAN FRÅN OMVÄRLDEN HÅLLER TILLBAKA SVENSK EXPORT

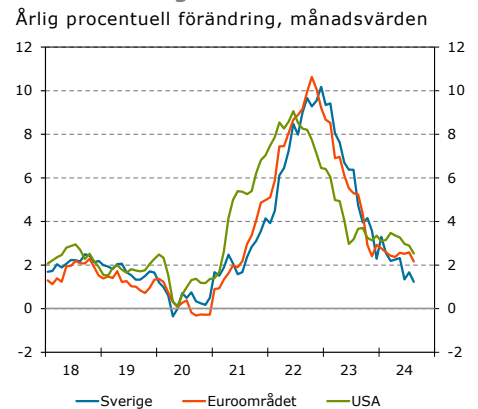
Nedgången i inflationen är inget svenskt fenomen även om den har varit snabbare i Sverige än i många andra länder (se diagram 7). Den lägre inflationen har öppnat upp för räntesänkningar i bland annat USA och euroområdet. Tillväxten förblir trots det dämpad i år för många av Sveriges viktigaste handelspartners, särskilt i euroområdet och då inte minst i det för Sverige viktiga Tyskland. Den dämpade tillväxten i omvärlden betyder att den svenska exportmarknaden utvecklas svagt i år. Nästa år stiger BNP-tillväxten för många av Sveriges viktigaste handelspartners något och den svenska exportmarknaden växer då lite snabbare, om än relativt långsamt i ett historiskt perspektiv.

Sammantaget innebär detta att svensk export växer relativt långsamt både i år och nästa år. Exporten ger ändå det största bidraget till BNP-tillväxten båda åren (se diagram 8). Investeringarna fortsätter att ge ett tydligt negativt bidrag till BNP-tillväxten i år. Liksom i fjol är det framför allt snabbt minskande bostadsinvesteringar som tynger utvecklingen. Nästa år vänder bostadsinvesteringarna svagt uppåt. Samtidigt fortsätter de offentliga investeringarna att öka jämförelsevis snabbt, bland annat till följd av statliga bygg- och anläggningsprojekt och satsningar på försvaret. Investeringarna ger då ett litet positivt bidrag till BNP-tillväxten. Satsningarna på försvaret bidrar även till att offentlig konsumtion ger tydliga bidrag till BNP-tillväxten i år och nästa år.

VÄNDNING PÅ ARBETSMARKNADEN I SIKTE

Den svaga konjunkturen syns även på arbetsmarknaden. Antalet sysselsatta personer har minskat något sedan senare delen av förra året och arbetslösheten har stigit till en hög nivå (se diagram 9 och diagram 10). Månadsdata till och med augusti och indikatorer tyder på att sysselsättningen minskar ytterligare något det tredje kvartalet och att arbetslösheten stiger lite till. När BNP börjar öka igen det fjärde kvartalet i år börjar sysselsättningen att återhämta sig. Resursutnyttjandet i företagen är dock lågt i utgångsläget och den stigande produktionen kan till viss del mötas med befintlig personal. Sysselsättningsuppgången blir därför ganska dämpad det fjärde kvartalet i år och under nästa år. Inledningsvis kommer den att drivas av de företagsnära delarna av de privata tjänstenäringarna, såsom IKT-branschen (se diagram 9). När hushållens konsumtion ökar snabbare nästa år ökar även sysselsättningen inom andra delar av tjänstenäringarna.

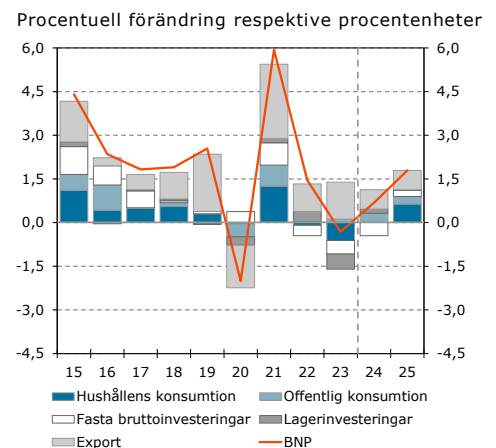
Diagram 7 Konsumentpriser i valda länder och regioner

Anm. KPI för USA, HIKP för euroområdet och KPIF för Sverige.

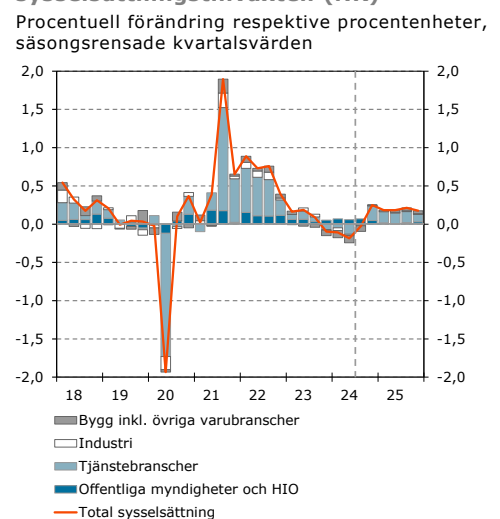
Källor: Eurostat, Bureau of Labor Statistics, SCB, Macrobond, och Konjunkturinstitutet.

Diagram 8 Importjusterat bidrag till BNP-tillväxten

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 9 Bidrag till sysselsättningstillväxten (NR)

Anm. HIO avser hushållens icke-vinstdrivande organisationer.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Den dämpade uppgången i sysselsättningen innebär att arbetslösheten bara faller tillbaka långsamt och den uppgår till drygt 8 procent vid slutet av nästa år (se diagram 10). Arbetslösheten är därmed fortfarande högre än jämviktsnivån på 7,5 procent i slutet av 2025.

UNDERSKOTT I DE OFFENTLIGA FINANSERNA 2025

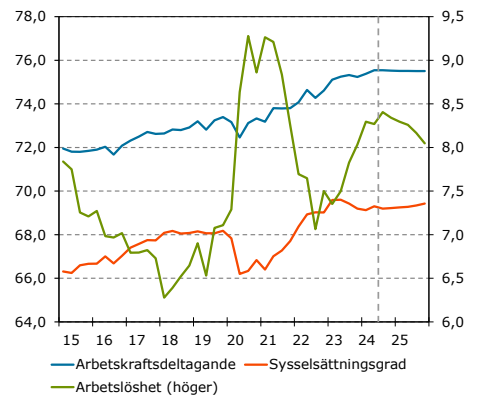
De offentliga finanserna är fortsatt starka i år med ett strukturellt sparande som är i linje med överskottsmålets nivå och en Maastrichtskuld som är något lägre än skuldankaret (se diagram 11 och diagram 12). Lågkonjunkturen bidrar till att det faktiska finansiella sparandet minskar till –1,5 procent av BNP i år, men nedgången förstärks av att staten gör ett kapitaltillskott till Riksbanken på 25 miljarder kronor.

Budgetpropositionen för 2025 bidrar till att det strukturella sparandet minskar nästa år till 0 procent av BNP.

Konjunkturinstitutet beräknar att utrymmet för ofinansierade åtgärder för åren 2026–2028 totalt uppgår till 106 miljarder kronor, det vill säga i genomsnitt ca 35 miljarder kronor per år, vilket ungefär motsvarar en genomsnittlig storlek på utrymmet för ofinansierade åtgärder i en statsbudget.

Diagram 10 Arbetsmarknadssituation

Procent av befolkningen respektive arbetskraft 15–74 år, säsongrensade kvartalsvärden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 11 Finansiellt sparande och strukturellt sparande i offentlig sektor

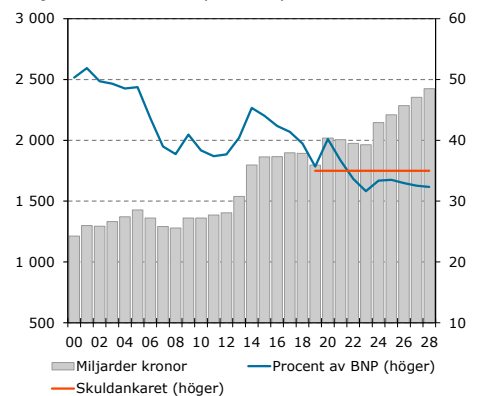
Procent av BNP respektive procent av potentiell BNP

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 12 Maastrichtskuld

Miljarder kronor respektive procent av BNP

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell 1 Nyckeltal

Procentuell förändring om inget annat anges

	Utfall	Prognos		Scenario		
	2023	2024	2025	2026	2027	2028
BNP till marknadspris	-0,3	0,7	1,8	3,0	2,1	1,5
BNP per invånare	-0,8	0,4	1,5	2,8	1,9	1,3
BNP, kalenderkorrigerad	-0,1	0,7	2,0	2,8	1,9	1,7
BNP, KIX-vägd ¹	1,4	1,7	2,0	2,2	2,0	1,9
KPI, KIX-vägd ¹	5,5	3,0	2,4	2,4	2,3	2,3
Bytesbalans ²	6,2	7,2	6,9	6,1	5,6	5,0
Arbetade timmar ³	1,4	-0,1	0,7	1,3	0,9	0,4
Sysselsättning	1,4	-0,2	0,6	1,1	0,9	0,5
Arbetslöshet ⁴	7,7	8,3	8,2	7,8	7,4	7,3
Arbetsmarknadsgap ⁴	-0,3	-1,4	-1,4	-0,5	0,0	0,0
BNP-gap ⁶	-0,9	-2,0	-1,6	-0,3	0,0	0,0
Timlön ⁷	3,8	4,0	3,6	3,5	3,5	3,4
Arbetskostnad per timme ^{3,8}	5,4	4,4	2,5	3,5	3,5	3,4
Produktivitet ³	-1,3	1,0	1,3	1,5	1,0	1,2
KPI	8,5	2,8	-0,3	1,5	2,5	2,1
KPIF	6,0	1,8	1,4	1,8	2,0	2,0
Styrränta ^{9,10}	4,00	3,00	1,75	2,00	2,25	2,25
Tioårig statsobligationsränta ⁹	2,5	2,2	2,0	2,3	2,5	2,6
Kronindex (KIX) ¹¹	127,5	125,2	123,2	121,0	119,6	119,1
Offentligt finansiellt sparande ²	-0,6	-1,5	-0,6	0,2	0,4	0,4
Strukturellt sparande ¹²	0,4	0,4	0,0	0,3	0,3	0,3
Maastrichtskuld ²	31,6	33,4	33,5	33,0	32,5	32,3

¹ KIX-vägd BNP och KIX-vägd KPI är aggregat som vägs samman med hjälp av Riksbankens KIX-vikter. I KIX ingår Sveriges 32 viktigaste handelspartners. ² Procent av BNP. ³ Kalenderkorrigerad. ⁴ Procent av arbetskraften. ⁵ Skillnaden mellan faktiskt och potentiellt arbetade timmar uttryckt i procent av potentiellt arbetade timmar. ⁶ Skillnaden mellan faktisk och potentiell BNP uttryckt i procent av potentiell BNP. ⁷ Enligt konjunkturlönestatistiken. ⁸ Avser anställdas timmar. ⁹ Procent. ¹⁰ Vid årets slut. ¹¹ Index 1992-11-18=100. ¹² Procent av potentiell BNP.

Källor: IMF, Medlingsinstitutet, Riksbanken, SCB och Konjunkturinstitutet.

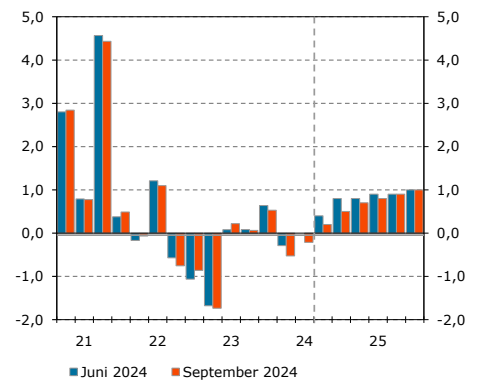
Prognosrevideringar 2024–2025

Nedan beskrivs kortfattat några av de mer betydelsefulla revideringarna jämfört med prognoserna i Konjunkturläget juni 2024 (se tabell 2).

- Tillväxten i hushållens konsumtion revideras ned med 0,6 procentenheter för både 2024 och 2025. Nedrevideringen för 2024 förklaras dels av att konsumtionen minskade mer det första kvartalet än vad SCB tidigare beräknat, dels av att konsumtionen oväntat fortsatte att minska det andra kvartalet och dels av att utsikterna för det tredje och det fjärde kvartalet har försvagats sedan juniprognosen (se diagram 13). Huvuddelen av nedrevideringen av helårsciffran för 2025 förklaras av den betydligt svagare avslutningen på 2024 i septemberprognosen.
- Även tillväxten i de fasta bruttoinvesteringarna revideras ned för 2024 och 2025. Störst är nedrevideringen för investeringarna i tjänstebanscher (exklusive bostäder). Liksom för hushållens konsumtion är nedrevideringen för 2025 till största delen en konsekvens av en svagare avslutning på 2024 i septemberprognosen.
- BNP-tillväxten i Sverige revideras ned med 0,3 procentenheter för 2024 och med 0,4 procentenheter för 2025. Detta innebär att lågkonjunkturen nu bedöms bli något djupare och mer utdragen än vad som förutsågs i juni. BNP-gapet för 2025 bedöms nu bli $-1,6$ procent, det vill säga lägre än de $-1,1$ procent som förutsågs i juniprognosen.
- De relativt stora revideringarna av BNP-tillväxten får bara begränsat genomslag på arbetsmarknaden. Sammantaget för 2024 och 2025 revideras tillväxten i sysselsättningen bara ned marginellt. Det innebär att resursutnyttjandet på arbetsmarknaden mätt med arbetsmarknadsgapet nu bedöms uppgå till $-1,4$ procent för 2025, att jämföra med $-1,2$ procent i juniprognosen.
- Den djupare lågkonjunkturen och en större nedgång i importpriserna 2025 bidrar till att KPIF-inflationen revideras ned till 1,4 procent 2025 (se diagram 14), vilket kan jämföras med juniprognosens 1,6 procent.
- Djupare lågkonjunktur och svagare inflationsutsikter gör att Riksbanken sänker styrräntan något mer under 2025 än vad som förutsågs i juniprognosen (se diagram 15).

Diagram 13 Hushållens konsumtion

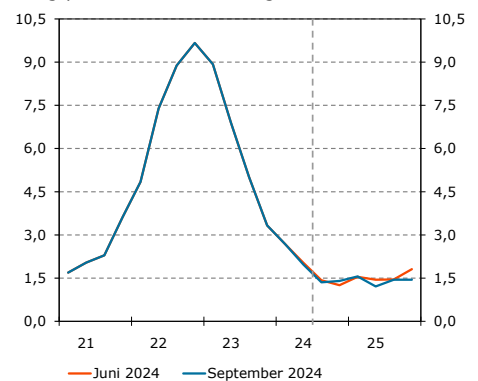
Procentuell förändring, säsongsrensade kvartalsvärden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 14 KPIF

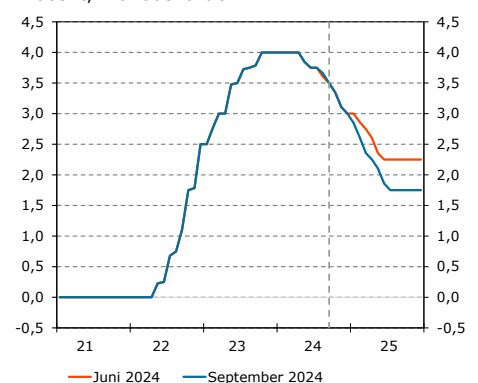
Årlig procentuell förändring, kvartalsvärden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 15 Styrränta

Procent, månadsvärden

Källor: Riksbanken, Macrobond och Konjunkturinstitutet.

Tabell 2 Prognos och revideringar jämfört med prognosen i juni 2024

Procentuell förändring respektive procentenheter om inget annat anges

	2024			2025		
	Sept	Juni	Diff	Sept	Juni	Diff
Internationellt						
BNP i världen	3,1	3,1	0,0	3,0	2,9	0,1
BNP, KIX-vägd ¹	1,7	1,6	0,0	2,0	2,1	-0,1
BNP i euroområdet	0,7	0,8	-0,1	1,4	1,6	-0,2
BNP i USA	2,6	2,3	0,2	1,7	1,7	0,0
BNP i Kina	4,8	5,1	-0,3	4,4	4,3	0,1
Federal funds target rate ^{2,3}	4,50	5,00	-0,50	2,50	3,75	-1,25
ECB:s refinansränta ^{2,3}	3,40	3,75	-0,35	1,90	2,50	-0,60
Oljepris ⁴	80,4	82,7	-2,3	74,1	79,7	-5,6
KPI, KIX-vägd ¹	3,0	3,0	0,0	2,4	2,4	0,0
Försörjningsbalans						
BNP, kalenderkorrigerad	0,7	1,0	-0,3	2,0	2,4	-0,4
BNP	0,7	1,0	-0,3	1,8	2,2	-0,4
Hushållens konsumtionsutgifter	0,0	0,6	-0,6	2,4	2,9	-0,6
Offentliga konsumtionsutgifter	1,2	1,1	0,1	1,4	1,3	0,1
Fasta bruttoinvesteringar	-2,2	-1,3	-0,9	1,4	1,8	-0,4
Lagerinvesteringar ⁵	0,2	0,0	0,2	0,1	0,2	-0,2
Export	1,7	2,1	-0,4	2,4	2,6	-0,2
Import	0,5	0,9	-0,4	2,6	3,1	-0,5
Arbetsmarknad, inflation, räntor, med mera						
Arbetade timmar ⁶	-0,1	0,2	-0,3	0,7	0,9	-0,2
Sysselsättning	-0,2	-0,3	0,1	0,6	0,8	-0,2
Arbetslöshet ⁷	8,3	8,4	-0,1	8,2	8,2	-0,1
Arbetsmarknadsgap ⁸	-1,4	-1,2	-0,2	-1,4	-1,2	-0,2
BNP-gap ⁹	-2,0	-1,7	-0,2	-1,6	-1,1	-0,4
Produktivitet ⁶	1,0	1,0	0,1	1,3	1,5	-0,2
Timlön ¹⁰	4,0	3,8	0,2	3,6	3,6	0,0
KPI	2,8	2,8	0,0	-0,3	0,4	-0,7
KPIF	1,8	1,8	0,0	1,4	1,6	-0,1
Styrränta ^{2,3}	3,00	3,00	0,00	1,75	2,25	-0,50
Tioårig statsobligationsränta ²	2,2	2,4	-0,2	2,0	2,5	-0,4
Kronindex (KIX) ¹¹	125,2	124,6	0,6	123,2	122,8	0,4
Bytesbalans ¹²	7,2	7,0	0,2	6,9	6,4	0,5
Offentligt finansiellt sparande ¹²	-1,5	-1,7	0,2	-0,6	-0,8	0,2
Strukturellt sparande ¹³	0,4	0,1	0,3	0,0	-0,3	0,3

¹ KIX-vägd BNP och KPI är aggregat som vägs samman med hjälp av Riksbankens KIX-vikter. I KIX ingår Sveriges 32 viktigaste handelspartners ² Procent. ³ Vid årets slut. ⁴ Brent, dollar per fat, årsgenomsnitt. ⁵ Förändring i procent av BNP föregående år. ⁶ Kalenderkorrigerade värden. ⁷ Procent av arbetskraften. ⁸ Skillnaden mellan faktiskt och potentiellt arbetade timmar uttryckt i procent av potentiellt arbetade timmar. ⁹ Skillnaden mellan faktisk och potentiell BNP uttryckt i procent av potentiell BNP. ¹⁰ Enligt konjunkturlönestatistiken. ¹¹ Index 1992-11-18=100. ¹² Procent av BNP. ¹³ Procent av potentiell BNP.

Anm. Differensen avser skillnaden mellan nuvarande prognos och prognosen i december 2023. Ett positivt värde innebär en upprevidering.

Källa: Konjunkturinstitutet.

Internationell konjunkturutveckling

Den globala konjunkturbilden är splittrad med en stark utveckling i USA och en betydligt svagare utveckling i euroområdet och Kina. Över lag är tillväxten bland Sveriges viktigaste handelspartners i nuläget relativt låg. Inflationen har sjunkit tydligt från höga nivåer och ligger på de flesta håll nära centralbankernas inflationsmål. Den lägre inflationen har öppnat upp för räntesänkningar, vilka bidrar till en högre tillväxt bland Sveriges viktigaste handelspartners nästa år, och därmed en högre efterfrågan på svensk export.

Prognos 2024–2025

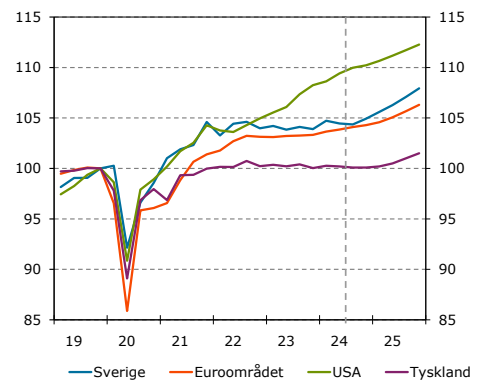
Omvärldens efterfrågeutveckling är viktig för Sveriges export och därmed för utvecklingen av svensk BNP. För närvarande är tillväxten i genomsnitt relativt låg hos Sveriges viktigaste handelspartners, vilket tynger svensk export. Framför allt utvecklas euroområdets ekonomi svagt, medan USA:s ekonomi utvecklas fortsatt starkt (se diagram 16). Den globala varuhandeln har haft en svag utveckling en längre period, men de senaste månaderna har det skett en försiktig återhämtning (se diagram 17). Detta stimulerar efterfrågan på svensk export. Den globala industriproduktionen har visserligen stigit den senaste tiden (se diagram 17) men utvecklingen är fortsatt trög för många av Sveriges viktigaste handelspartners.

Kortsiktiga förtroendeindikatorer ger en något splittrad bild av tillväxten framöver. Företagens tillförsikt är generellt sett relativt god, framför allt inom tjänstesektorn. Där är inköpschefsindex tydligt över 50 sedan en tid tillbaka, vilket indikerar fortsatt tillväxt (se diagram 18). För tillverkningsindustrin är utsikterna däremot betydligt svagare och index är fortsatt under 50 både globalt (se diagram 18), för euroområdet och för USA. Det sammanvägda inköpschefsindexet för såväl USA som för världen i stort är dock tydligt över 50 sedan en tid tillbaka (se diagram 19). För euroområdet har motsvarande index sjunkit till nära 50, vilket indikerar svag tillväxt i närtid.

För många av Sveriges viktigaste handelspartners tar BNP-tillväxten något mer fart 2024 (se tabell 3) jämfört med 2023. Nästa år ökar tillväxttakten ytterligare. Lägre räntor och lägre inflation i kombination med en motståndskraftig arbetsmarknad i många länder innebär att förutsättningarna är goda för att hushållens konsumtion ska växa i en relativt snabb takt. Lägre räntor och en ökad efterfrågan bidrar till en konjunkturall återhämtning i investeringarna, främst 2025. Investeringarna ökar också framöver som ett resultat av satsningar på klimatomställning, försvar och infrastruktur. Sammantaget innebär det att bidraget från investeringar till den globala tillväxten ökar något framöver, från ett läge där investeringarna sedan en tid tillbaka har haft en

Diagram 16 BNP i valda länder

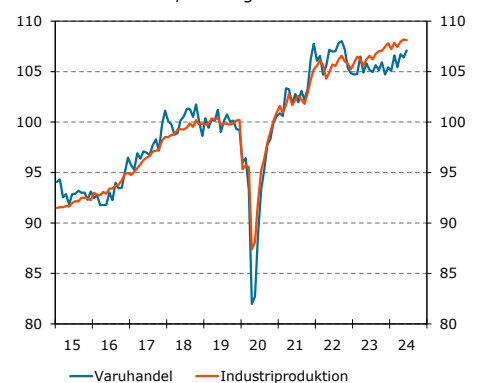
Index 2019 kvartal 4=100, fasta priser, säsongrensade kvartalsvärden

Källor: Nationella källor och Konjunkturinstitutet.

Diagram 17 Global varuhandel och industriproduktion

Index 2019=100, säsongrensade månadsvärden

Källor: CPB Netherlands Bureau for Economic Policy Analysis och Macrobond.

svag utveckling. Även efterfrågan på varor i världen tar lite mer fart framöver. Sammantaget innebär det att den svenska exportmarknaden växer snabbare, och mer i linje med hur BNP-tillväxten i omvärlden utvecklas. Trots ökningen blir marknadstillväxten dock svag ur ett historiskt perspektiv. Det beror bland annat på ökade handelshinder och förändrade handelsflöden i spåren av större geopolitiska motsättningar. Det finns också en effekt av att företag plockar hem produktion till följd av de stora störningarna i produktionskedjorna som följde av pandemin.

LÄGRE INFLATION I OMVÄRLDEN

Inflationen har fortsatt att sjunka globalt och ligger nu nära flera centralbankers inflationsmål (se diagram 20). Nedgången har drivits av avtagande utbudsproblem och en svagare tillväxt i efterfrågan. Den ihållande inflationen i tjänstesektorn, som delvis är en effekt av starka arbetsmarknader med stark lönetillväxt som följd, har dock på många håll dragit ut på inflationsnedgången. I både USA och euroområdet sjunker tjänsteprisinflationen framöver bland annat mot bakgrund av mindre strama arbetsmarknader och därmed sjunkande lönetillväxt. Fraktkostnaderna mellan Asien och Europa är visserligen fortsatt höga, men har sjunkit snabbt de senaste månaderna och bedöms få ett begränsat genomslag på varuprisinflationen. Samtidigt har konjunkturdata mestadels varit åt det svaga hållet.

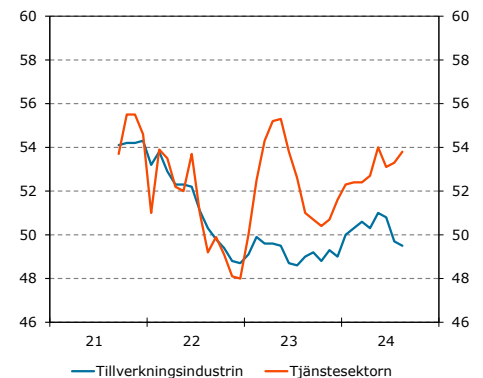
Centralbankerna i bland annat USA, Storbritannien och euroområdet har inlett en räntesänkingsfas efter de senaste årens kraftiga räntehöjningar. Nedgången i inflationen har varit snabb och riskerna för att den ska förbli tydligt över centralbankernas mål har minskat. Inflationen i USA och euroområdet fortsätter att dämpas framöver och centralbankerna i dessa områden fortsätter därför att sänka sina styrräntor mot neutrala nivåer¹, och räntesänkingscykeln är klar vid slutet av 2025.

SVAG UTVECKLING I EUROOMRÅDET

Efter en längre tid av stagnation växte euroområdets ekonomi det första halvåret i år, till stor del drivet av en stark utveckling för tjänsteindustrin i Sydeuropa. Framåtblickande indikatorer tyder dock på en relativt svag utveckling i närtid, framför allt inom tillverkningsindustrin. Hushållens konsumtion hålls tillbaka till följd av hög ränta, höga priser och ekonomisk osäkerhet. Arbetslösheten, som på sistone varit historiskt låg (se diagram 21), vänder upp något under de kommande kvartalen.

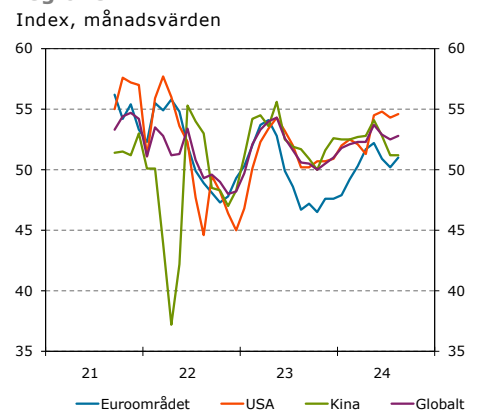
Som ett resultat av den svaga ekonomiska aktiviteten samt avtagande utbudsproblem har inflationen sjunkit kraftigt och är nu nära ECB:s mål om 2 procent. ECB fortsätter därför att sänka styrräntan, vilket bidrar till att tillväxten växlar upp under 2025.

Diagram 18 Globalt inköpschefsindex
Index, månadsvärden

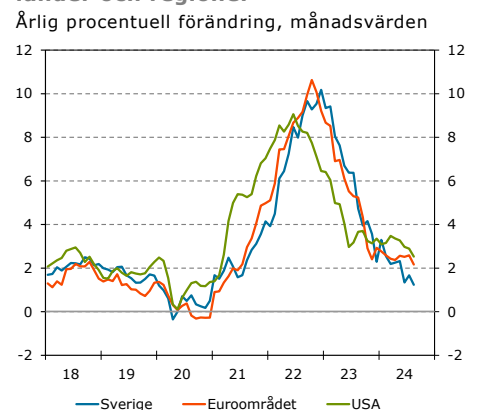
Källor: S&P Global och Macrobond.

Diagram 19 Sammanvägt inköpschefsindex i valda länder och regioner
Index, månadsvärden

Källor: S&P Global, J.P. Morgan och Macrobond.

Diagram 20 Konsumentpriser i valda länder och regioner
Årlig procentuell förändring, månadsvärden

Anm. KPI för USA, HIKP för euroområdet och KPIF för Sverige.

Källor: Eurostat, Bureau of Labor Statistics, SCB, Macrobond, och Konjunkturinstitutet.

¹ Se KI-kommentar "Realräntor på tio års sikt", september 2024.

Euroområdet fortsätter att tyngas av sin största ekonomi, Tyskland (se diagram 16). Framför allt utvecklas den tyska tillverkningsindustrin svagt, inte minst den för landet viktiga fordonsindustrin som möter en låg efterfrågan.

DE NORDISKA LÄNDERNA UTVECKLAS I OTAKT

Bland de nordiska ekonomierna sticker Danmark ut med en mycket snabb BNP-tillväxt, till stor del driven av läkemedelsindustrin (se diagram 22). Den snabba tillväxten och de stora summor som är associerade med läkemedelsindustrin har dock gjort de danska nationalräkenskaperna mer svårberäknade och har lett till stora revideringar. Finland befinner sig i en lågkonjunktur, men påbörjar en återhämtning 2025 efter ECB:s räntesänkningar. Tillväxten dämpas dock av den finanspolitiska åtstramning som sker med anledning av den höga finska statsskulden. I Norge är både pris- och löneökningar fortsatt relativt höga, mot bakgrund av en svag norsk krona och en motståndskraftig konjunktur. Norges Bank väntar därför till nästa år innan de börjar sänka räntan.

MOTSTÅNSKRAFTIG AMERIKANSK EKONOMI

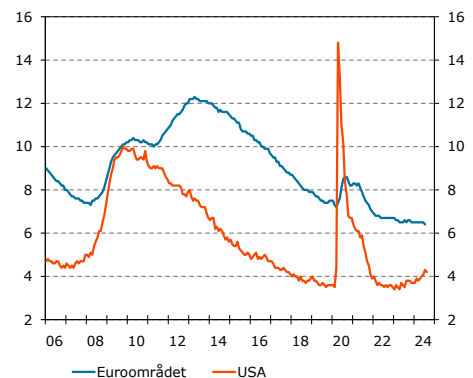
BNP-tillväxten i USA var hög det andra kvartalet, vilket förklaras av en fortsatt stadig ökning i den inhemska efterfrågan, framför allt driven av hushållens konsumtion. Konjunkturdata för juli och augusti, över exempelvis detaljhandelns omsättning och orderängingen för varaktiga varor, tyder på att tillväxten hålls uppe relativt bra även det tredje kvartalet. Tillväxten blir något starkare för helåret 2024 än för 2023, men bromsar sedan in 2025 (se tabell 3).

Arbetsmarknaden har försvagats de senaste månaderna och arbetslösheten har stigit (se diagram 21). Andra arbetsmarknadsdata tyder dock på att försvagningen inte är dramatisk, vilket stöder bilden av en mjuklandning i ekonomin. Lönertillväxten har dämpats i takt med den försvagade arbetsmarknaden och tillsammans med en hög produktivitetstillväxt har detta inneburit att tillväxten i enhetsarbetskostnaden har gått ned hastigt (se diagram 23). Detta har bidragit till ett minskat inflationstryck. Att inflationen går mot målet och ekonomin och arbetsmarknaden dämpas gör att Federal Reserve efter den inledande sänkningen i september fortsätter att sänka styrräntan, som når 2,5 procent i slutet av 2025 (se diagram 24).

Presidentvalet den 5 november bidrar till en ökad osäkerhet kring den kommande politiken. I prognosen antas att inriktningen på den ekonomiska politiken inte ändras dramatiskt nästa år. Den nya presidenten kommer dock mötas av ansevärliga finansiella utmaningar i form av stora budgetunderskott och en historiskt hög offentlig skuld.

Diagram 21 Arbetslöshet

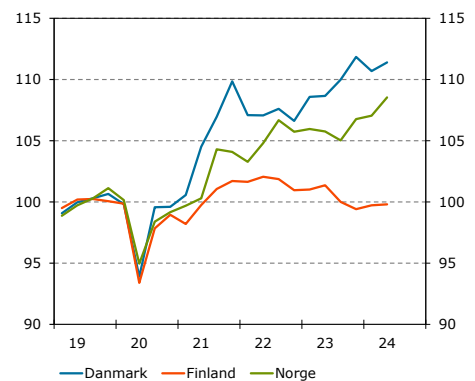
Procent av arbetskraften, säsongsrensade månadsvärden

Källor: Eurostat och Bureau of Labor Statistics.

Diagram 22 BNP i Danmark, Finland och Norge

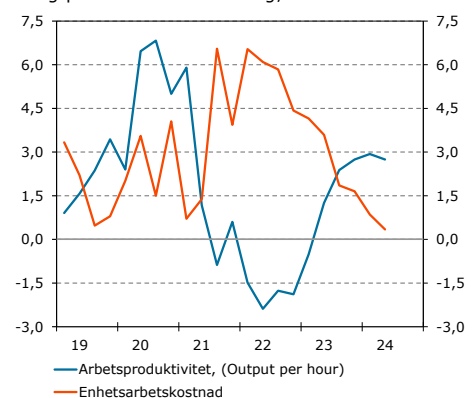
Index 2019=100, säsongsrensade kvartalsvärden

Källor: Eurostat och Statistics Norway.

Diagram 23 Arbetsproduktivitet och enhetsarbetskostnad i USA

Årlig procentuell förändring, kvartalsvärden

Källor: U.S. Bureau of Labor Statistics och Macrobond.

Tabell 3 BNP och KPI i världen

Procent av köpkraftskorrigerad global BNP respektive procentuell förändring

	Vikt ¹	BNP ²			KPI ³		
	2023	2023	2024	2025	2023	2024	2025
Världen	100	3,2	3,1	3,0
KIX-vägd⁴	74,9	1,4	1,7	2,0	5,5	3,0	2,4
USA	15,6	2,5	2,6	1,7	4,1	2,9	2,3
Euroområdet	12,0	0,5	0,7	1,4	5,4	2,4	1,8
Japan	3,7	1,7	0,0	1,4	3,2	2,6	2,1
Storbritannien	2,3	0,1	1,0	1,1	7,3	2,6	2,2
Sverige	0,4	-0,1	0,7	2,0	5,9	1,9	1,4
Norge	0,3	0,7	1,9	1,2	5,7	3,0	2,3
Danmark	0,3	2,5	1,6	1,8	3,4	1,4	1,8
Kina	18,4	5,6	4,8	4,4	0,2	0,4	1,5
Svensk exportmarknad⁵		0,4	1,1	2,8

¹ Vikterna anger varje lands eller regions köpkraftskorrigerade andel av världens BNP. ² BNP-siffrorna avser den kalenderkorrigerade utvecklingen uttryckt i fasta priser. Världsaggregatet beräknas med hjälp av tidsvarierande köpkraftsjusterade BNP-vikter från IMF. ³ För EU-länder och Norge avses harmoniserade index för konsumentpriser (HIKP). Aggregatet för euroområdet är vägt med konsumtionsvikter från Eurostat. ⁴ KIX-vägd BNP och KPI är aggregat som vägs samman med hjälp av Riksbankens KIX-vikter. I KIX ingår 32 av Sveriges viktigaste handelspartners. ⁵ Den svenska exportmarknaden avser den samlade importefterfrågan i de 32 länder som ingår i KIX. Respektive lands vikt utgörs av dess andel i svensk varuexport.

Källor: Bureau of Labor Statistics, U.K. Office for National Statistics, Eurostat, IMF, OECD, Macrobond och Konjunkturinstitutet.

FORTSATT PESSIMISM I KINA

Kina utgör endast ungefär 4 procent av den svenska exportmarknaden men är en framträdande aktör i världsekonomin och den globala tillverkningsindustrin. Utvecklingen i Kina har också stor påverkan på viktiga råvarupriser och den globala varuhandeln.

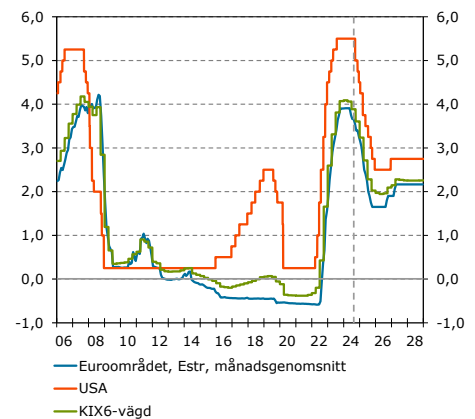
Aktiviteten i den kinesiska ekonomin var svag det andra kvartalet 2024, efter ett starkt första kvartal, vilket främst drevs av en svag utveckling i hushållens konsumtion. Hushållen är fortsatt pessimistiska vilket tynger konsumtionen i närtid. Problemen i fastighetssektorn kvarstår med bland annat lågt byggande som följd.

Tillväxten i Kina mattas av något de kommande åren mot bakgrund av den fortsatt svaga fastighetssektorn och en dämpad utveckling av konsumentefterfrågan. Den politiska ledningens tillväxtmål för 2024 anges vara omkring 5 procent, vilket Kina med stöd av finans- och penningpolitiken i grova drag antas klara av att uppnå (se tabell 3). Bland annat förväntas de offentliga investeringarna öka.

Som ett resultat av den svaga konjunkturen är inflationen mycket låg i Kina. Detta gäller såväl utvecklingen av KPI (se diagram 25) som export- och producentpriserna. De låga priserna

Diagram 24 Styrräntor

Procent, månads- respektive dagsvärden

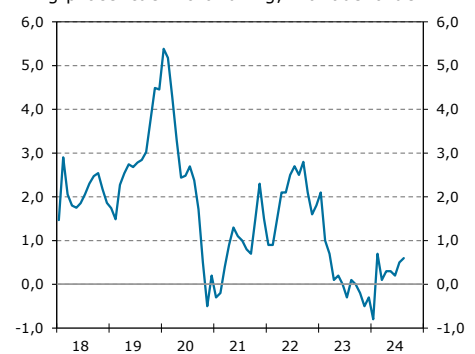

Anm. Styrräntan i USA avser den övre gränsen i Federal Reserves styrränteintervall.

Källor: Bank of England, Bank of Japan, ECB, Federal Reserve, Norges Bank, Macrobond och Konjunkturinstitutet.

Diagram 25 Konsumentpriser i Kina

Årlig procentuell förändring, månadsvärden

Källor: National Bureau of Statistics of China och Macrobond.

och en försvagad valuta bidrar positivt till den kinesiska exporten och ger en negativ inflationsimpuls till övriga världen.

Tabell 4 Nyckeltal för internationell ekonomi

Procentuell förändring respektive procent

	Utfall	Prognos		Scenario		
	2023	2024	2025	2026	2027	2028
BNP i världen	3,2	3,1	3,0	3,0	2,8	2,8
BNP i KIX-länderna	1,4	1,7	2,0	2,2	2,0	1,9
BNP i USA	2,5	2,6	1,7	1,9	1,8	1,8
BNP i euroområdet	0,5	0,7	1,4	1,9	1,5	1,4
Svensk exportmarknad	0,4	1,1	2,8	3,3	3,2	3,1
KPI i KIX-länderna	5,5	3,0	2,4	2,4	2,3	2,3
KPI i USA	4,1	2,9	2,3	2,3	2,3	2,3
HIKP i euroområdet	5,4	2,4	1,8	2,0	2,0	2,0
Styrränta i USA ^{1,2}	5,5	4,5	2,5	2,8	2,8	2,8
Styrränta i euroområdet ^{1,3}	4,5	3,4	1,9	2,2	2,4	2,4
Styrränta, KIX6-vägd ^{1,4}	4,1	3,6	2,0	2,1	2,3	2,3

¹ I slutet av året. ² Avser den övre gränsen i Federal Reserves styrränteintervall.

³ Avser dagslåneräntan Estr. ⁴ Avser ett viktat genomsnitt av dagslåneräntan Estr för euroområdet samt styrräntor i USA, Norge, Storbritannien, Danmark och Japan.

Anm. BNP-siffrorna avser den kalenderkorrigerade utvecklingen uttryckt i fasta priser. Aggregaten beräknas med hjälp av tidsvarierande köpkraftsjusterade BNP-vikter från IMF.

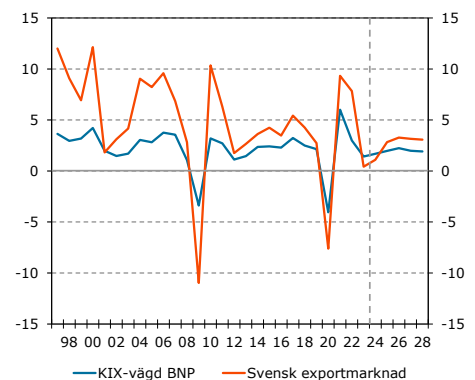
Källor: Bank of England, Bank of Japan, Bureau of Labor Statistics, ECB, Eurostat, Federal Reserve, Norges Bank, IMF, OECD, U.K. Office for National Statistics, Macrobond och Konjunkturinstitutet.

Scenario 2026–2028

Den globala tillväxten dämpas marginellt under 2026–2028 (se tabell 4) och blir lägre än genomsnittet för 2000–2023. Några anledningar till en lägre tillväxt än historiskt är en svagare tillväxt i världshandeln och svagare utsikter för tidigare snabbväxande länder som exempelvis Kina. Importefterfrågan hos Sveriges viktigaste handelspartners, och därmed den svenska exportmarknaden, växer snabbare 2026–2028 än åren 2023–2025 (se diagram 26), men tillväxten är fortsatt relativt svag ur ett historiskt perspektiv. Förutom den något svagare globala tillväxten bidrar ökade handelshinder och förändrade handelsflöden i spåren av ökade geopolitiska motsättningar till att importefterfrågan ökar relativt svagt. År 2025 har inflationen kommit ner till målet i många länder och centralbankerna har då sänkt styrräntorna påtagligt sedan de tidigare toppnivåerna (se diagram 24), vilket bidrar till en något högre tillväxt i början av scenarioperioden.

Diagram 26 KIX-vägd BNP och svensk exportmarknad

Procentuell förändring

Källor: Nationella källor, Macrobond och Konjunkturinstitutet.

Konjunkturer i Sverige 2024–2025

Sverige befinner sig i en lågkonjunktur. Under slutet av 2024 inleds en konjunkturåterhämtning, men resursutnyttjandet förblir lägre än normalt 2025 och 2026. Återhämtningen drivs framför allt av en högre tillväxt i hushållens konsumtion och exporten. Arbetslösheten stiger under 2024 och ligger över 8 procent både 2024 och 2025, vilket är högre än jämviktsarbetslösheten på 7,5 procent. Inflationen ligger kvar under Riksbankens inflationsmål under resten av 2024 och 2025. Trots att inflationen har fallit tillbaka och att lönerna ökar mer än de gjort sedan 2009 dröjer det till 2027 innan reallönerna är tillbaka på samma nivå som före inflationsuppgången.

Efterfrågan och produktion

Svensk BNP har stått och stampat sedan slutet av 2021 och kvartal med positiv tillväxt har följts av negativ tillväxt (se diagram 27). Det första kvartalet i år uppmättes den högsta BNP-tillväxten på två år, men den främsta anledningen till detta var ett tillfälligt bidrag från lagerinvesteringarna. Den underliggande tillväxten var svag.² Det andra kvartalet sjönk BNP igen då både de fasta bruttoinvesteringarna och lagerinvesteringarna minskade. Hushållens konsumtion sjönk också något. Däremot återhämtade sig exporten efter två svaga kvartal. Det tredje kvartalet fortsätter BNP att minska något när exporten minskar igen och investeringarna sjunker lite ytterligare. Däremot sker det en försiktig uppgång i hushållens konsumtion efter två kvartal med negativ tillväxt.

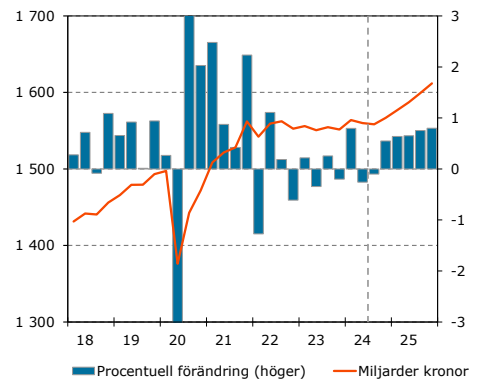
Tillväxten i hushållens konsumtion fortsätter att stiga efter det tredje kvartalet, vilket är en av anledningarna till att BNP-tillväxten växlar upp (se diagram 28). Under loppet av 2025 blir kvartalstillväxten lite högre än det historiska genomsnittet.³ De fasta bruttoinvesteringarna ökar också snabbare nästa år. Det gäller även exporten, även om tillväxten blir något dämpad i ett historiskt perspektiv (se tabell 5).

² Exempelvis minskade total slutlig efterfrågan, dvs total efterfrågan exklusive lagerinvesteringar, med 0,1 procent och importen minskade med 0,3 procent.

³ Dock drar utvecklingen under loppet av 2024 ner helårssiffran för 2025. Den genomsnittliga kvartalstillväxten är 0,5 procent under perioden 2000-2023.

Diagram 27 BNP

Miljarder kronor, fasta priser respektive procentuell förändring, säsongsrensade kvartalsvärden

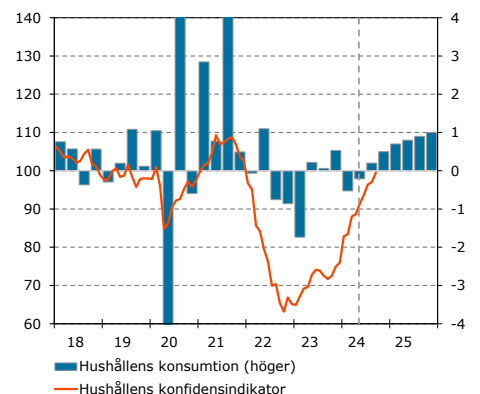

Anm. BNP-tillväxten var -8,1 procent det andra kvartalet 2020 och 4,8 procent det tredje kvartalet 2020.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 28 Hushållens konfidensindikator och hushållens konsumtion

Index medelvärde=100, säsongsrensade månadsvärden respektive procentuell förändring, säsongsrensade kvartalsvärden

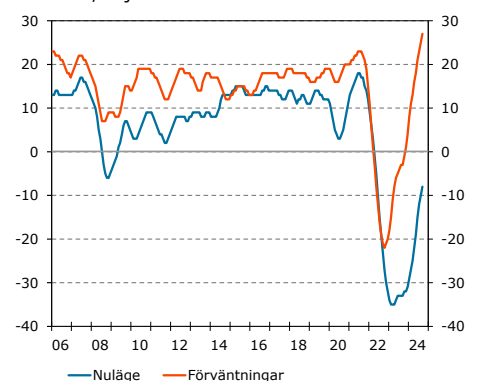

Anm. Konsumtionstillväxten var -9,9 procent det andra kvartalet 2020, 6,3 procent det tredje kvartalet 2020 och 4,4 procent det tredje kvartalet 2021.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 29 Hushållens syn på sin egen ekonomi

Nettotal, utjämnade månadsvärden

Anm. Med nuläge menas hushållens nuvarande ekonomiska situation jämfört med för 12 månader sedan. Med förväntningar menas hushållens ekonomiska situation om 12 månader.
Källa: Konjunkturinstitutet.

Tabell 5 Försörjningsbalans

Procentuell förändring, fasta priser

	2000–2023 ¹	2023	2024	2025
Hushållens konsumtionsutgifter	2,1	-2,3	0,0	2,4
Offentliga konsumtionsutgifter	1,0	0,7	1,2	1,4
Fasta bruttoinvesteringar	2,6	-1,4	-2,2	1,4
Inhemsk slutlig efterfrågan	1,9	-1,2	-0,2	1,8
Lagerinvesteringar ²	0,0	-1,4	0,2	0,1
Inhemsk efterfrågan	1,9	-2,6	0,0	1,9
Export	3,9	3,2	1,7	2,4
Total efterfrågan	2,6	-0,6	0,6	2,1
Import	3,9	-1,1	0,5	2,6
Nettoexport ²	0,2	2,3	0,7	0,0
BNP	2,1	-0,3	0,7	1,8
BNP, kalenderkorrigerad	2,1	-0,1	0,7	2,0
BNP per invånare	1,3	-0,8	0,4	1,5
Bytesbalans ³	4,9	6,2	7,2	6,9

¹ Genomsnitt. ² Förändring i procent av BNP föregående år. ³ Procent av BNP, löpande priser.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

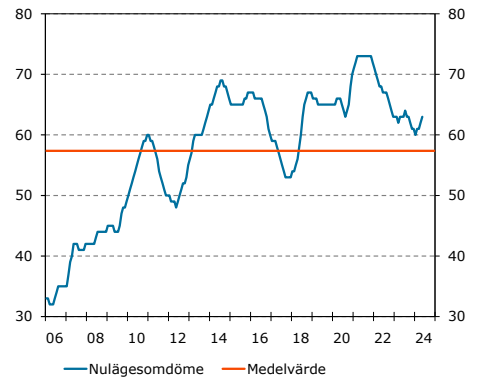
HUSHÅLLENS KONSUMTION UTVECKLAS SVAGT 2024

Hushållens konsumtion minskade något det andra kvartalet, vilket var det andra kvartalet i rad med fallande konsumtion (se diagram 28). Inte sedan 1990-talskrisen har konsumtionen utvecklats så svagt över en längre period (se fördjupning ”Hushållens konsumtion och sparande”). Hushållen minskade särskilt konsumtionen av dagligvaror och drivmedel, medan konsumtionen i utlandet steg kraftigt. Det första halvåret 2024 har konsumtionen sjunkit med 0,7 procent. Hushållens konsumtionsindikator ökade i juli, vilket är den första positiva månadstillväxten sedan december 2023.

Hushållens konfidensindikator är nu på ungefär samma nivå som innan inflationsuppgången men det finns en stor skillnad i hur hushållen ser på nuläget respektive framtiden. Hushållens bedömning av sin nuvarande ekonomiska situation är fortsatt pessimistisk, medan fler än normalt räknar med att ekonomin ska ha förbättrats om tolv månader (se diagram 29). Det råder stor osäkerhet kring hushållens avvägning mellan sparande och konsumtion framöver. I barometerundersökningen svarar fler hushåll än det historiska genomsnittet att de sparar (se diagram 30). Hushållen har blivit mindre pessimistiska om den egna arbetslöshetsrisken under 2024. Samtidigt väntar många hushåll en uppgång av arbetslösheten de närmaste tolv månaderna. Detta tyder på en viss osäkerhet som kan påverka hushållens spararbete.

Diagram 30 Hushållens sparande

Nettotal, utjämnade månadsvärden

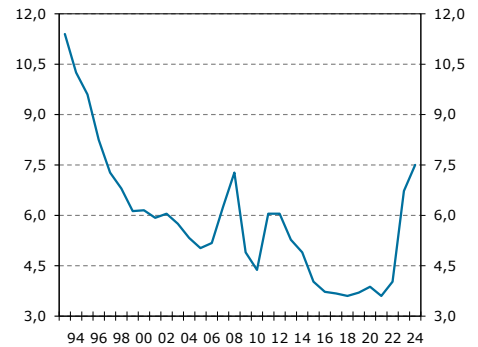

Anm. Frågan i barometern är "Vilket av följande påståenden beskriver bäst ditt hushålls nuvarande ekonomiska situation (sparar – skuldsätter oss)?" Medelvärde är för perioden januari 2006 till september 2024.

Källa: Konjunkturinstitutet.

Diagram 31 Hushållens räntekostnader

Procent av disponibel inkomst

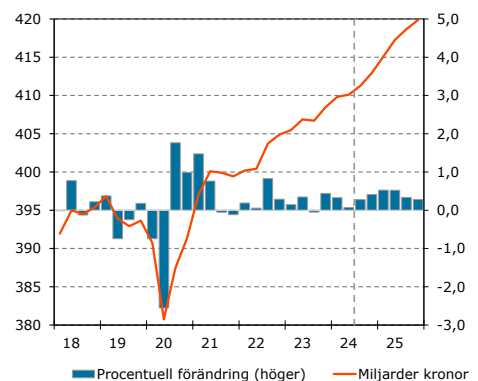

Anm. Värdet för 2024 är medelvärdet för de två första kvartalerna.

Källa: SCB.

Diagram 32 Offentlig konsumtion

Miljarder kronor, fasta priser respektive procentuell förändring, säsongrensade kvartalsvärden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Efterdyningar av de senaste årens prisökningar och höga räntor fortsätter att prägla hushållens ekonomiska situation. Även om inflationen har fallit tillbaka till runt inflationsmålet har prisnivån, fränsett ränteförändringar, ökat med drygt 13 procent sedan början av 2022. Den rörliga bolåneräntan nådde sin senaste topp i slutet av 2023 och har sedan dess minskat marginellt. Hushållens räntekostnader som andel av disponibel inkomst har under de första två kvartalen 2024 varit dubbelt så höga som genomsnittet för åren 2015–2019 (se diagram 31). Hushållens eget sparande, mätt som andel av den disponibla inkomsten, är fortsatt högt. I takt med att Riksbanken successivt sänker räntan framöver fortsätter hushållens räntekostnader att sjunka. Samtidigt innebär den lägre inflationen att reallönerna stiger. Sammantaget bidrar det till att hushållens konsumtion stiger det andra halvåret i år. Under 2025 fortsätter räntesänkningarna och arbetsmarknaden förbättras ytterligare. Hushållens reala disponibla inkomst ökar markant och de föreslagna skattesänkningarna bidrar också till ökad köpkraft. Konsumtionen växer därmed jämförelsevis snabbt andra halvan av 2025 (se diagram 28).

DEN OFFENTLIGA KONSUMTIONEN ÖKAR SNABBARE I ÅR

År 2023 växte den offentliga konsumtionen med strax under 1 procent (se diagram 32). Tillväxttakten väntas öka 2024 och 2025.

Konsumtionsökningen 2023 berodde framför allt på att den statliga konsumtionen växte snabbt till följd av utbyggnaden av försvaret (se diagram 34). Samtidigt hölls utvecklingen tillbaka av regionerna där konsumtionen av vård minskade.

Utbyggnaden av försvaret fortsätter att bidra till en stark konsumtionstillväxt 2024 och 2025. Kommunerna och regionerna bidrar också till tillväxten. Den demografiska utvecklingen innebär ett ökat antal äldre med behov av vård och omsorg. Även antalet elever i gymnasiet ökar. Samtidigt innebär minskade barnkullar att behovet av förskola och skola minskar.

Konsumtionsökningen i kommunerna och regionerna sker trots en ansträngd ekonomisk situation som förväntas leda till besparingar. Besparingarna bedöms framför allt ske i regionerna, i form av minskad användning av förbrukningsmateriel och färre anställda.

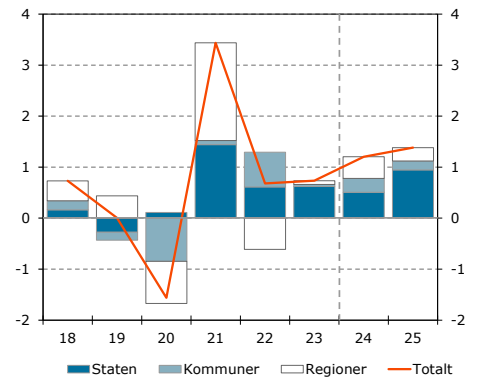
VISS ÖKNING AV BOSTADSVINVESTERINGARNA 2025

De fasta bruttoinvesteringarna minskade på bred front det andra kvartalet i år. Industrins investeringar minskade tydligt, men nedgångarna var ännu större i tjänstebanscher (inklusive bostäder) och offentliga myndigheter.

Bostadsinvesteringarna utgör en förhållandevis liten andel av totala fasta bruttoinvesteringar,⁴ men tenderar att variera mycket och kan därmed påverka BNP-tillväxten relativt mycket.

Diagram 34 Bidrag till offentlig konsumtionstillväxt

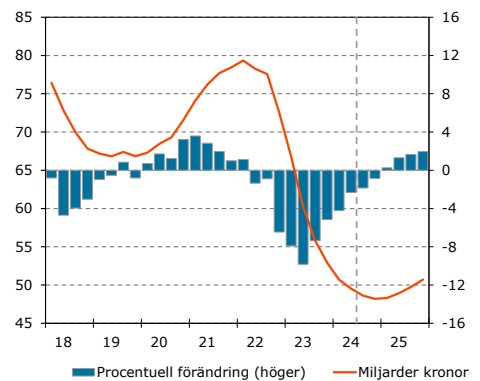
Procentuell förändring respektive procentenheter

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 33 Fasta bruttoinvesteringar, bostäder

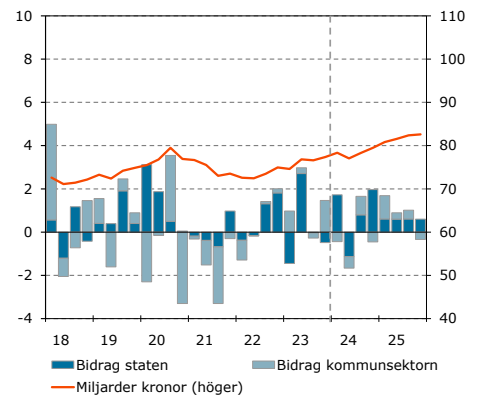
Miljarder kronor, fasta priser respektive procentuell förändring, säsongsrensade kvartalsvärden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 35 Offentliga investeringar

Miljarder kronor, fasta priser, bidrag i procent, säsongsrensade kvartalsvärden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

⁴ 19 procent under perioden 2000–2023 och 15 procent 2023. Avser fasta priser.

Bostadsinvesteringarna har fallit nio kvartal i rad, vilket till stor del förklarats av en svag efterfrågan, svag bostadsprisutveckling och höga finansierings- och byggkostnader (se diagram 33). En mer positiv utveckling av bostadspriserna och lägre räntor gör att den svaga utvecklingen i bostadsinvesteringarna bromsas upp det andra halvåret 2024, och 2025 blir tillväxten positiv igen. Prisuppgången på bostäder väntas dock bli dämpad och inte heller väntas någon större minskning av byggkostnaderna. Det bidrar till att återhämtningen av bostadsinvesteringarna blir måttlig nästa år.

Efter en ganska stark period efter pandemin har industriinvesteringarna minskat de senaste tre kvartalen. Bland annat har vissa investeringsplaner relaterade till den gröna omställningen skjutits framåt. Med ett kapacitetsutnyttjande något över det normala, tilltagande aktivitet i exportindustrin och fortsatt stora investeringsbehov i samband med den gröna omställningen börjar industrins investeringar öka igen nästa år.

De offentliga investeringarna minskade det andra kvartalet i år med nästan 2 procent jämfört med det första kvartalet (se diagram 35). Detta efter att investeringarna dessförinnan ökat mer eller mindre kontinuerligt i nästan två år. Statens vapeninvesteringar och FoU bidrog till nedgången liksom investeringar i maskiner och inventarier i kommunsektorn. Framöver dämpas investeringstillväxten i kommunsektorn, medan satsningarna på försvaret samt statliga bygg- och anläggningsprojekt bidrar till en tydligt starkare tillväxt i staten.

TILLFÄLLIG SVACKA FÖR EXPORTEN DET TREDJE KVARTALET 2024

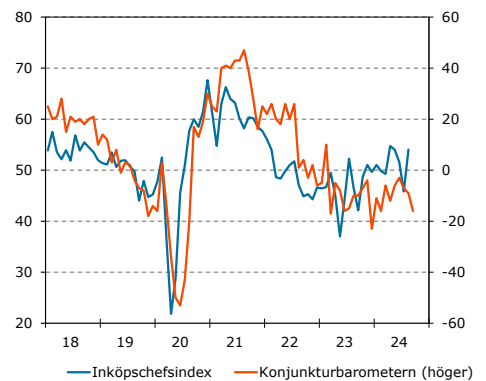
Svensk export har ökat snabbare än marknaden för svensk export de senaste åren. Det är framför allt tjänsteexporten som bidragit till den utvecklingen. Även det andra kvartalet 2024 ökade exporten snabbt. Dock utvecklades tjänsteexporten svagt, liksom exporten av bearbetade varor. Bakom den relativt höga siffran för total export låg i stället en stor ökning av råvaruexporten.

Företagen uppger att exportorderingsgången har varit i stort sett oförändrad de senaste månaderna (se diagram 36). Samtidigt är omdömet om exportorderstockens storlek på en lägre nivå än normalt (se diagram 37). Tillsammans med den senaste utrikeshandelsstatistiken för varor pekar det på ett svagt tredje kvartal för exporten.

Nästa år ökar marknaden för svensk export med knappt 3 procent,⁵ medan exporten stiger något långsammare. Det är främst varuexporten som bidrar till tillväxten i den totala exporten, medan tillväxten i tjänsteexporten växlar ner jämfört med de senaste åren.

Diagram 36 Exportorderingsgång i tillverkningsindustrin

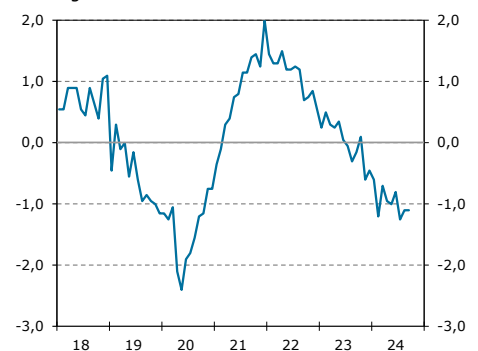
Diffusionsindex respektive netttotal, säsongrensade månadsvärden

Källor: Swedbank/SILF, Macrobond och Konjunkturinstitutet.

Diagram 37 Industrins omdöme om exportorderstocken

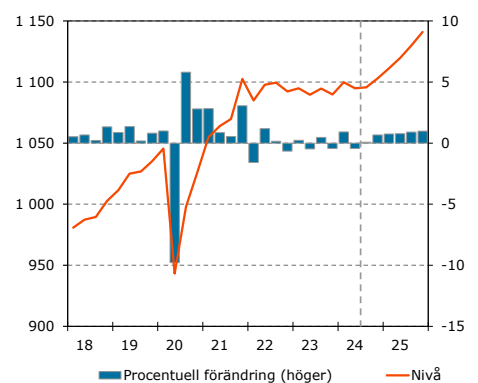
Standardiserade avvikelser från medelvärde, säsongrensade månadsvärden

Källa: Konjunkturinstitutet.

Diagram 38 Produktion i näringslivet

Miljarder kronor, fasta priser respektive procentuell förändring, säsongrensade kvartalsvärden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

⁵ Det kan jämföras med genomsnittet sedan 2000 på strax under 4 procent per år.

HANDELN BIDRAR TILL STARKARE UTVECKLING AV PRODUKTIONEN UNDER 2025

Produktionen⁶ i näringslivet har sedan slutet av 2021 utvecklats i sidled. Från det fjärde kvartalet 2024 bryts mönstret och den gradvis starkare efterfrågan bidrar till att produktionen går in i en period av positiv tillväxt (se diagram 38). Tillverkningsindustrin och de mer företagsnära tjänstebanscher står initialt för huvuddelen av uppgången medan bland annat handeln ökar starkt när hushållen ökar konsumtionen snabbare under 2025. Minskande produktion i byggbranschen verkar i motsatt riktning och håller, framför allt i närtid, tillbaka utvecklingen för näringslivet som helhet (se tabell 6).

Tabell 6 Produktion

Procentuell förändring, kalenderkorrigerade värden

	2000– 2023 ¹	2023	2024	2025
Näringsliv	2,6	-0,1	0,7	2,5
Varubranscher	1,7	-2,5	0,1	2,1
varav Industri	1,6	-5,5	0,8	3,5
Byggverksamhet	2,2	5,4	-2,4	-1,7
Tjänstebanscher	3,0	1,2	1,0	2,7
Offentliga myndigheter	0,4	1,0	1,5	0,4
Hela ekonomin ²				
BNP till baspris	2,1	0,1	0,9	2,0
BNP till marknadspris	2,1	-0,1	0,7	2,0

¹ Genomsnitt. ² Inklusivt hushållens icke-vinstdrivande organisationer.

Anm. Med produktion avses förädlingsvärde.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Handeln utgör en relativt stor andel av den totala produktionen i näringslivet.⁷ Branschen har blivit mer positiv 2024, men det är framför allt kring framtida försäljningsvolym (se diagram 39). Det tar ett tag för de förbättrade förväntningarna att få genomslag på produktionen och den fortsätter därför utvecklas svagt 2024 ut. Från det första kvartalet 2025 börjar produktionen växla upp för att sedan öka nästan dubbelt så snabbt som sitt historiska medelvärde under resten av året (se diagram 40).⁸ En bidragande faktor till utvecklingen är hushållens starkare efterfrågan på sällanköpsvaror.

Byggföretagen har varit pessimistiska och bruttoproduktionen i branschen har minskat sedan starten på 2023. Samtidigt har produktionen (uttryckt som förädlingsvärde) ökat (se

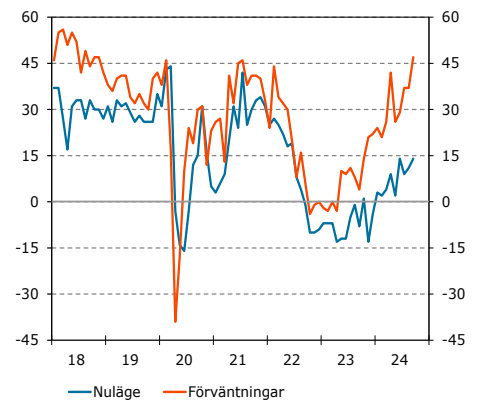
⁶ Med produktionen avses förädlingsvärdet. Förädlingsvärdet är bruttoproduktionen med avdrag för insatsförbrukningen.

⁷ 14 procent av näringslivets totala produktion 2023.

⁸ Den genomsnittliga kvartalstillväxttakten för produktionen i handeln har varit 0,8 procent för perioden 2000 till sista utfallskvartal 2024.

Diagram 39 Nuläge och förväntad försäljningsvolym i handeln

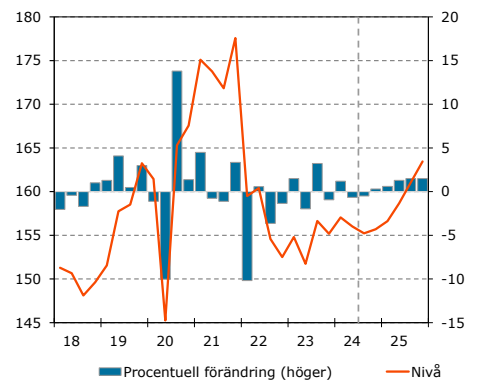
Nettotal, säsongsrensade månadsvärden

Anm. Historiska medelvärden från och med 2010.
Källa: Konjunkturinstitutet.

Diagram 40 Förädlingsvärde i handeln

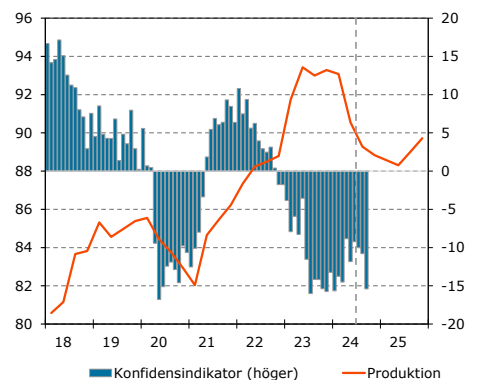
Miljarder kronor respektive procentuell förändring, säsongsrensade kvartalsvärden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 41 Konfidensindikator och förädlingsvärde i byggindustrin

Avvikelse från medelvärde (100), säsongsrensade månadsvärden respektive miljarder kronor, säsongsrensade kvartalsvärden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

diagram 41). Utvecklingen har berott på att branschen har lyckats att minska sin insatsförbrukning mer än bruttoproduktionen.⁹ När bostadsbyggandet har minskat har anläggningsbyggande och annat byggande delvis ersatt den förlorade volymen. Denna typ av byggande skulle kunna vara kopplat till en högre förädlingsgrad.¹⁰ Förhållandet mellan bruttoproduktionen och förbrukningen bedöms till viss del återgå kommande kvartal. Det får till följd att förädlingsvärdet minskar andra halvåret 2024 och första halvåret 2025.

Arbetsmarknad och resursutnyttjande

MINSKAD SYSSELSÄTTNING 2024

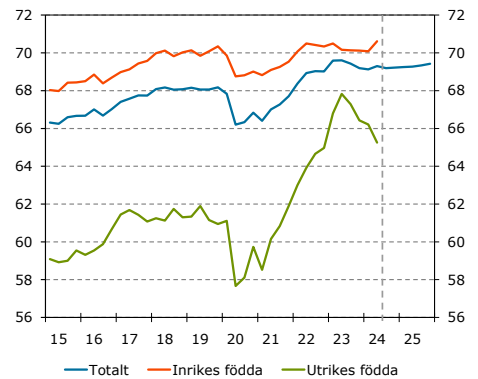
Till följd av den svaga ekonomiska tillväxten började sysselsättningen minska andra halvåret 2023. Minskningen fortsatte det första kvartalet i år, men det andra kvartalet ökade sysselsättningen. Ökningen drevs helt av inrikes födda, som ökade både sett till antal och sysselsättningsgrad (se diagram 42). Bland utrikes födda minskade i stället både sysselsättningen och arbetskraften. Sett till åldersgrupper ökade antalet sysselsatta och sysselsättningsgraden mest bland äldre (55–74 år). Parallellt med detta har det skett en uppgång i den genomsnittliga pensionsåldern. Arbetskraften ökade något mindre än sysselsättningen, varför arbetslösheten minskade svagt det andra kvartalet.

Efterfrågan på arbetskraft i närtid är dock fortsatt svag enligt flera indikatorer. Sysselsättningsuppgången samt arbetslöshetsminskningen det andra kvartalet bedöms därför som tillfällig. Lediga platser registrerade hos Arbetsförmedlingen minskade något i augusti (se diagram 43). Därtill var antalet varslade personer i augusti fortsatt högre än genomsnittet (se diagram 44). Även totalt anställda i konkursdrabbade aktiebolag är på höga nivåer. Konjunkturbarometern för september visade att anställningsplanerna i näringslivet utvecklades sidledes. Anställningsplanerna är mer positiva än företagens omdöme om nuläget. Samtidigt är antalet kvarstående lediga platser hos Arbetsförmedlingen fler än de nyanmälda, vilket är ett tecken på att arbetsgivarnas anställningsplaner i lägre utsträckning realiserar.

Månadsdata till och med augusti indikerar att sysselsättningen minskar svagt tredje kvartalet. Det sista kvartalet i år börjar den öka svagt igen och fortsätter därefter växa i måttlig takt i spåren av ökad ekonomisk tillväxt. Sysselsättningsuppgången 2025 kommer inledningsvis att drivas av att både produktion och jobb ökar inom de företagsnära delarna av de privata tjänstenäringarna, såsom IKT (se diagram 45). I takt med att hushållens

Diagram 42 Sysselsättningsgrad, 15–74 år, enligt AKU

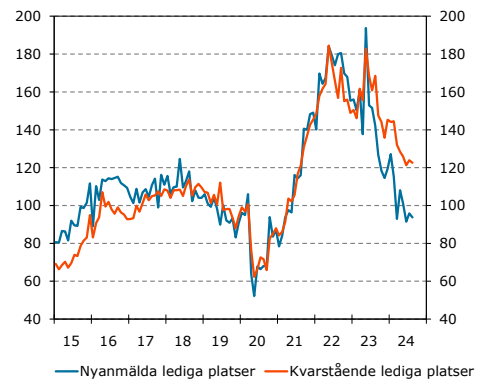
Procent av befolkningen, säsongsrensade kvartalsvärden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 43 Nyanmälda och kvarstående lediga platser

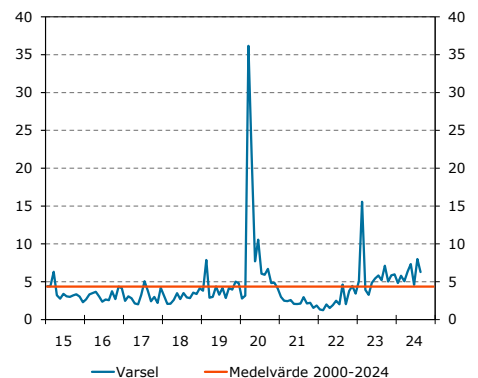
Tusental, säsongsrensade månadsvärden

Källa: Arbetsförmedlingen.

Diagram 44 Varsel om uppsägning

Tusental, säsongsrensade månadsvärden

Källa: Arbetsförmedlingen.

⁹ Se grårutan "Produktion, förädlingsvärde och förbrukning i byggbranschen" i Konjunkturläget mars 2024 för en mer ingående förklaring.

¹⁰ SCB fördjupade sig i ämnet i "[Sveriges ekonomi – Statistiskt perspektiv](#)" nummer 9 2024. För en djupare analys se avsnittet "Lönsamheten inom bygg kan vara på väg upp" i den publikationen.

konsumtion ökar, ökar även sysselsättningen inom andra delar av de privata tjänstenäringarna.

Under 2024 växlar ökningstakten i arbetskraften ner jämfört med tidigare år. En bidragande orsak är att befolkningen växer i långsammare takt än tidigare, trots att en del av de personer som kommit till Sverige från Ukraina på det så kallade massflyktsdirektivet nu har möjlighet att folkbokföra sig (se tabell 7).

Arbetslösheten ökar igen det tredje kvartalet, efter att ha minskat marginellt det andra kvartalet. Från och med fjärde kvartalet i år börjar arbetslösheten dock falla och den fortsätter sedan att minska under hela 2025. Totalt sett är dock nedgången måttlig och vid slutet av året är arbetslösheten fortsatt högre än jämviktsarbetslösheten på 7,5 procent (se diagram 46).

När BNP åter tydligt börjar växa från det fjärde kvartalet 2024 följer inte tillväxten i arbetade timmar med direkt (se diagram 47). Företagen har lediga resurser, vilket är vanligt efter en ekonomisk nedgång, och kan därför öka produktionen utan en motsvarande ökning i arbetsinsatsen och på så vis öka produktiviteten. Således tenderar uppgången för arbetade timmar komma senare än uppgången för produktionen. Det tydligaste exemplet på detta är utvecklingen inom industribranscherna där produktiviteten ökar snabbt 2025.

Tabell 7 Arbetsmarknad

Procentuell förändring, om inget annat anges

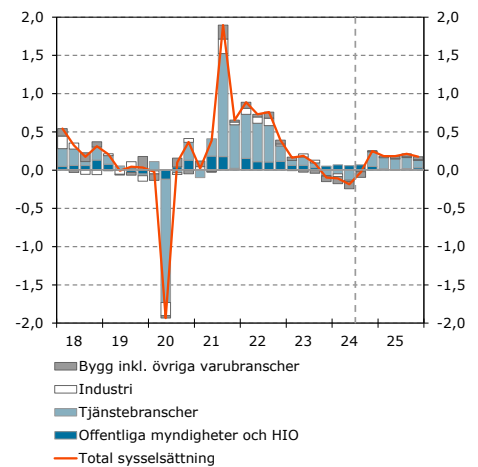
	2000– 2023 ¹	2023	2024	2025
BNP till baspris ²	2,1	0,1	0,9	2,0
Produktivitet i hela ekonomin ³	1,3	-1,3	1,0	1,3
Produktivitet i näringslivet ³	1,6	-1,6	1,3	1,7
Arbetade timmar ²	0,9	1,4	-0,1	0,7
Medelarbetstid för sysselsatta ²	-0,1	0,1	0,1	0,1
Sysselsättning	1,0	1,4	-0,2	0,6
Sysselsättningsgrad ⁴	66,4	69,4	69,2	69,3
Arbetskraft	1,0	1,6	0,5	0,4
Arbetskraftsdeltagande ⁵	71,7	75,2	75,5	75,5
Arbetslöshet ⁶	7,4	7,7	8,3	8,2
Befolkning 15–74 år ⁷	0,7	0,5	0,1	0,4
Produktivitetsgap i näringslivet ⁸	0,2	-0,7	-0,5	-0,1
Arbetsmarknadsgap ⁹	-0,4	-0,3	-1,4	-1,4
BNP-gap ¹⁰	-0,3	-0,9	-2,0	-1,6

¹ Genomsnitt. ² Kalenderkorrigerade värden. ³ Beräknat till baspris, kalenderkorrigerade värden. ⁴ Andelen sysselsatta av befolkningen 15–74 år, procent. ⁵ Andelen personer i arbetskraften av befolkningen 15–74 år, procent. ⁶ Procent av arbetskraften. ⁷ Enligt AKU:s definition av befolkningen. ⁸ Skillnaden mellan faktisk (kalenderkorrigerad) produktivitet och potentiell produktivitet i procent av potentiell produktivitet. ⁹ Skillnaden mellan faktiskt och potentiellt arbetade timmar uttryckt i procent av potentiellt arbetade timmar. ¹⁰ Skillnaden mellan faktisk (kalenderkorrigerad) BNP och potentiell BNP uttryckt i procent av potentiell BNP.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 45 Bidrag till sysselsättningstillväxten (NR)

Procentuell förändring respektive procentenheter, säsongsrensade kvartalsvärden

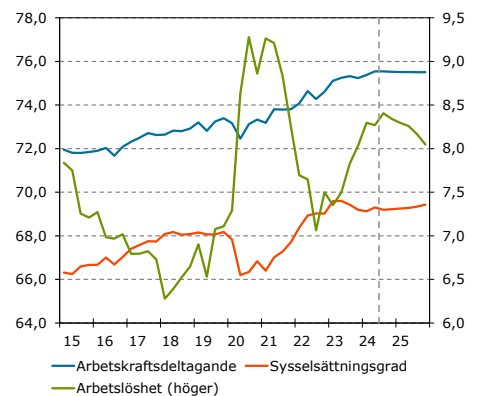

Anm. HIO avser hushållens icke-vinstdrivande organisationer.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 46 Arbetsmarknadssituation

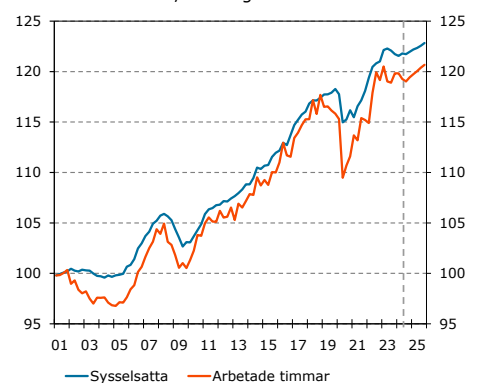
Procent av befolkningen respektive arbetskraft 15–74 år, säsongsrensade kvartalsvärden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 47 Sysselsatta och arbetade timmar

Index 2001=100, säsongsrensade kvartalsvärden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

LÅGKONJUNKTUR I SVERIGE

Resursutnyttjandet i den svenska ekonomin är lågt. Sverige befinner sig i en lågkonjunktur som sträcker sig fram till utgången av 2026, med ett negativt BNP-gap (se diagram 48). Lågkonjunkturen bottenar under andra halvåret i år och under slutet av 2024 inleds en återhämtning; det vill säga att faktisk BNP då växer något snabbare än potentiell BNP.¹¹

Resursutnyttjandet på arbetsmarknaden är svagt och arbetsmarknadsgapet bottenar något senare än BNP-gapet (se diagram 49). Återhämtningen på arbetsmarknaden sker därefter långsamt och arbetsmarknadsgapet sluts efter BNP-gapet, vilket är i linje med ett normalt konjunkturförlopp.

I och med att ekonomin börjar återhämta sig stiger produktionen inom företagen genom att de tar lediga resurser i anspråk. Resursutnyttjandet inom företagen återspeglas av produktivitetsgapet för näringslivet, som sluts under andra halvåret 2025 (se diagram 50).

I april publicerade SCB en ny befolkningsprognos där befolkningen i Sverige bedöms öka i en klart långsammare takt än vad som tidigare har prognosticerats. Detta påverkar bland annat potentiell BNP. I Konjunkturläget juni diskuterades att befolkningsprognosen för helåret 2024 kunde vara för hög trots nedrevideringen då befolkningen minskade under inledningen av året. I den aktuella rapporten har hänsyn tagits till de utfall för den folkbokförda befolkningen som SCB har publicerat under 2024.

Löner och inflation

LÄGRE LÖNEÖKNINGSTAKT NÄSTA ÅR

Andra kvartalet 2024 uppgick löneökningstakten till 4,0 procent i årstakt enligt konjunkturlönestatistiken, vilket var något lägre än kvartalet före. Nedväxlingen var väntad, eftersom den avtalade arbetskostnadsökningen i de centrala avtalen är lägre det andra avtalsåret än det första. Löneökningstakten har dock inte sjunkit lika mycket som avtalen de senaste månaderna, till följd av en hög löneökningstakt bland tjänstemän i näringslivet (se diagram 51). Bland arbetare i näringslivet och anställda inom offentlig sektor har löneökningstakten varit mer i linje med de centralt avtalade löneökningarna. Den jämförelsevis höga löneökningstakten bland tjänstemän i näringslivet bidrar till att löneglidningen¹² blir något högre det andra avtalsåret jämfört med det första, trots en försvagad efterfrågan på arbetskraft.

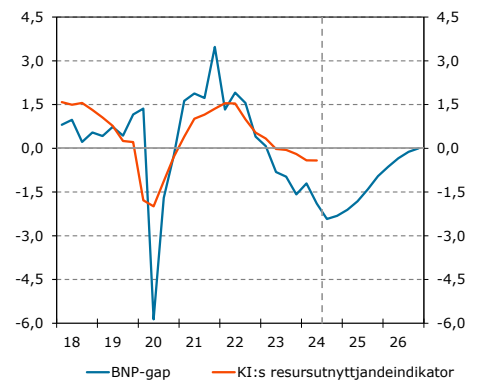
Den försvagade arbetsmarknaden 2024 minskar dock lönetrycket framöver och därmed minskar löneökningstakten något

¹¹ Potentiell BNP definieras som den nivå på produktionen, och utnyttjandet av de tillgängliga produktionsfaktorerna arbete och kapital som skulle uppnås vid konjunkturrell balans.

¹² Löneglidning avser löneökningar utöver vad som avtalats centralt.

Diagram 48 BNP-gap och resursutnyttjandeindikator

Procent av potentiell BNP respektive normaliserade säsongrensade kvartalsvärden

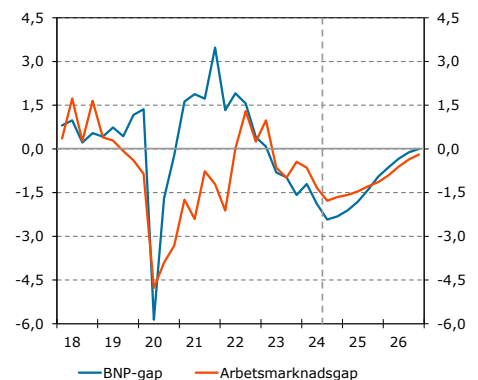

Anm. BNP-gapet definieras som faktisk BNP:s avvikelse från potentiell BNP.

Källa: Konjunkturinstitutet.

Diagram 49 BNP-gap, arbetsmarknadsgap

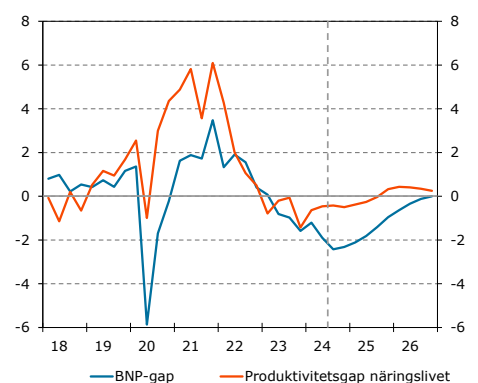
Procent av potentiell BNP respektive potentiellt arbetade timmar, säsongrensade kvartalsvärden

Källa: Konjunkturinstitutet.

Diagram 50 BNP-gap, produktivitetsgap för näringslivet

Procent av potentiell BNP respektive potentiell produktivitet för näringslivet, säsongrensade kvartalsvärden

Källa: Konjunkturinstitutet.

nästa år. Det är i linje med synen hos både arbetsgivar- och arbetstagarorganisationer, som förväntar sig att löneökningarna blir lägre 2025 än de varit under 2023 och 2024 (se diagram 52).

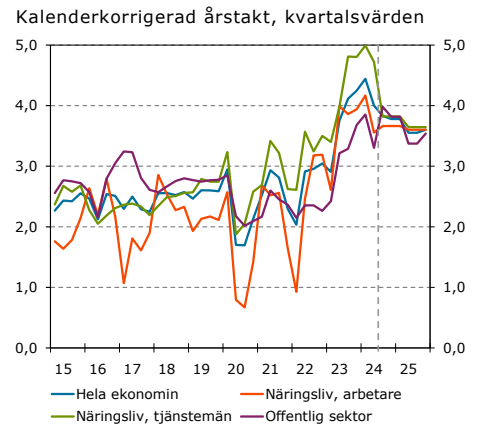
Ur ett historiskt perspektiv är löneökningstakten dock kvar på en jämförelsevisvis hög nivå nästa år. Det som understödjer löneökningstakten är i huvudsak en gradvis återhämtning av efterfrågan på arbetskraft, samt att förädlingsvärdet i näringslivet har ökat mer än arbetskostnaderna de senaste åren. De jämförelsevis höga löneökningarna innebär att reallönerna, beräknade med KPIF och konjunkturlöner (KL-timlönerna), ökar med 2,2 procent 2025. Vid utgången av 2025 är reallönen på samma nivå som 2019.

Timlönerna enligt nationalräkenskaperna (NR-timlönerna) utvecklas i linje med KL-lönerna i år och nästa år. Till följd av effekter som uppstod under pandemin har löneökningstakten enligt KL-timlönerna och NR-timlönerna skiljt sig åt de senaste åren.¹³ I takt med att dessa effekter avtar väntas utvecklingen av de båda lönemåtten framgent bli mer samstämmig (se diagram 53).

ENHETSARBETSKOSTNADENS ÖKNINGSTAKT VÄXLAR NER

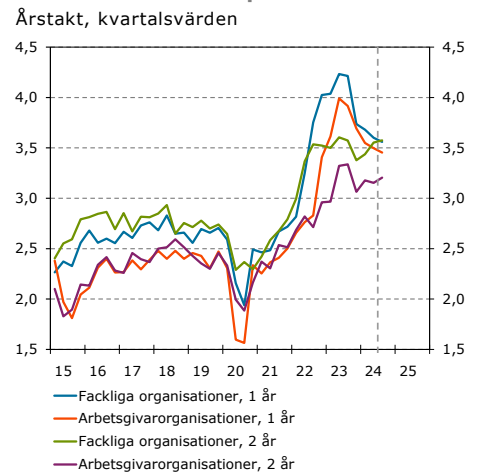
I näringslivet ökar arbetskostnaderna i linje med NR-lönerna både i år och nästa år. Trots att de ökar mer än ett historiskt genomsnitt både under 2024 och 2025, växlar ökningstakten i enhetsarbetskostnaden ner (se tabell 8 och diagram 55). Det beror på att tillväxttakten i produktiviteten ökar under 2025. Vinstandelen i näringslivet ligger på en hög nivå jämfört med det historiska genomsnittet (se tabell 8). Exportföretag har gynnats av höga världsmarknadspriser samt en svag växelkurs och det är framför allt i industrin som vinstandelen är hög. Vinstandelen är dock förhöjd även i andra delar av näringslivet. År 2024 är vinstandelen i näringslivet som helhet mer eller mindre oförändrad. År 2025 ökar arbetskostnaderna snabbare än förädlingsvärdet och vinstandelen sjunker. Den förblir trots det högre än det historiska snittet.

Diagram 51 Timlön i olika delar av ekonomin

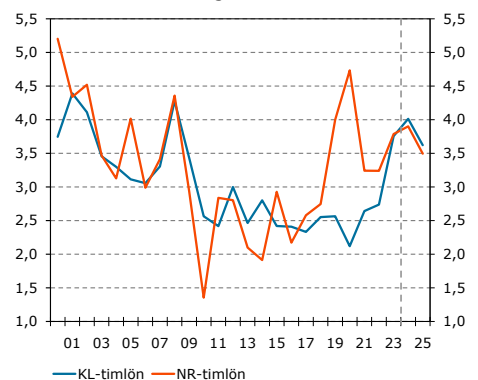
Källor: Medlingsinstitutet och Konjunkturinstitutet.

Diagram 52 Löneförväntningar hos arbetsmarknadens parter

Källor: Kantar Sifo, Macrobond och Konjunkturinstitutet.

Diagram 53 Timlön enligt KL och NR
Procentuell förändring

Källor: Medlingsinstitutet, SCB och Konjunkturinstitutet.

¹³ För en genomgång av hur sjukfrånvaron under pandemin påverkade lönestatistiken, se Konjunkturläget september 2022.

Tabell 8 Timlön och arbetskostnad

Procentuell förändring respektive procent

	2000–2023 ¹	2023	2024	2025
Timlön, KL, hela ekonomin ²	3,1	3,8	4,0	3,6
Timlön, KL, i näringslivet	3,0	4,0	4,1	3,7
Timlön, KL, offentlig sektor	3,2	3,2	3,7	3,5
Timlön, NR, i näringslivet	3,3	3,9	4,2	3,4
Reallön (KPIF), hela ekonomin ²	1,1	-2,2	2,2	2,2
Reallön (KPI), hela ekonomin ²	1,2	-4,8	1,2	3,9
Arbetsgivaravgifter ³ (i procent av lönen), näringslivet	40,7	42,0	41,8	42,0
Arbetskostnad per timme, näringslivet ⁴	3,4	4,6	4,0	3,6
Produktivitet, näringslivet ^{5,6}	4,5	-1,6	1,3	1,7
Justerad enhetsarbetskostnad, näringslivet ⁵	0,4	6,3	2,7	1,9
Justerad vinstandel, procent av förädlingsvärde, näringslivet ⁶	34,4	36,1	36,2	35,4

¹ Genomsnitt. ² Reallönen är beräknad med KL-lönen. ³ Lagstadgade och avtalade kollektiva avgifter samt löneskatter. ⁴ NR-timlön och arbetsgivaravgifter, kalenderkorrigerade värden. ⁵ Förädlingsvärdet delat med arbetade timmar, kalenderkorrigerade värden. ⁶ Exklusive små- och fritidshus samt justerad för antalet timmar utförda av egenföretagare.

Anm. Konjunkturlönestatistiken (KL) respektive nationalräkenskaperna (NR). Timlönen enligt nationalräkenskaperna mäts som anställdas lönesumma dividerat med anställdas arbetade timmar.

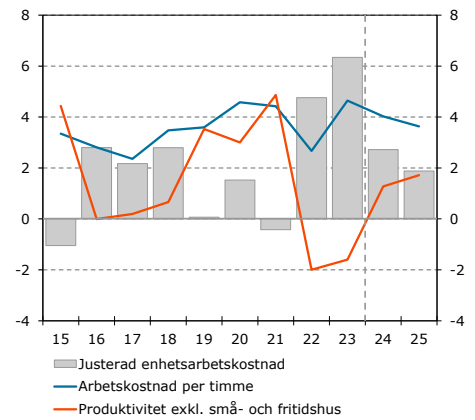
Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

SJUNKANDE INFLATION EXKLUSIVE ENERGI

Den globala konjunkturutvecklingen är svag. De höga räntorna har lett till lägre efterfrågan på kapitalvaror, som exempelvis bilar, vitvaror och möbler. Till det kan läggas en svag byggkonjunktur som pressar ner råvarupriserna och minskar inflationstrycket. Dessa och andra faktorer har bidragit till nedgången i inflationen beräknad exklusive energi som var 2,2 procent i augusti 2024. Det finns dock några faktorer som håller upp priserna i närtid. Kostnaden för containerfrakt från Asien till Europa är fortsatt hög i spåren av attacker i Röda havet, även om de minskat snabbt de senaste veckorna. Löneökningarna är också högre än de varit på flera år, både i Sverige och i exempelvis andra europeiska länder, inte minst Tyskland. Stigande löner kan leda till högre priser. Men beroende på hur konkurrenssituationen och lönsamhetsnivån ser ut i utgångsläget kan effekten av högre löner också bli att vinstmarginalerna minskar och att priserna bara påverkas i mindre grad. I dagsläget är konkurrensen hård på grund av den svaga efterfrågan. Lönsamhetsläget är blandat, med fler konkurser i vissa branscher, och en fortsatt god lönsamhet i andra. Många produktionskostnader förutom löner har dessutom sjunkit markant under året, exempelvis kostnader för el och drivmedel. Det motverkar effekten av högre löneökningar på inflationen. Sammantaget innebär det att inflationen exklusive

Diagram 55 Justerad enhetsarbetskostnad i näringslivet

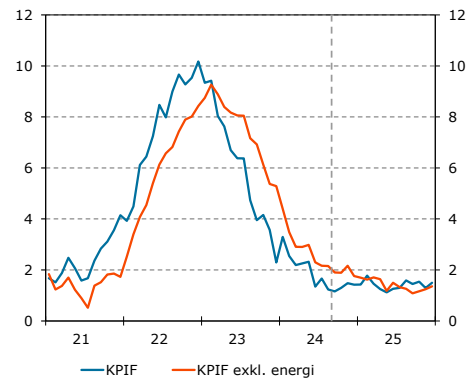
Procentuell förändring, kalenderkorrigerade värden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 54 Konsumentpriser

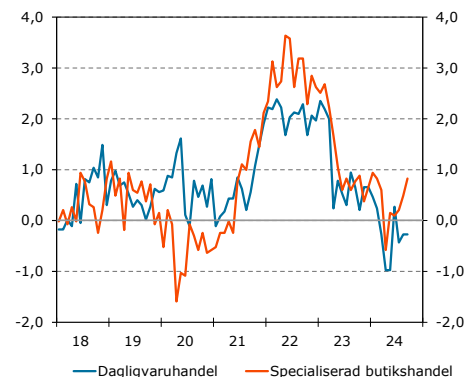
Årlig procentuell förändring, månadsvärden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 56 Företagens prisförväntningar på tre månaders sikt

Standardiserade netttotal, månadsvärden

Källa: Konjunkturinstitutet.

energi fortsätter att sjunka långsamt under resterande del av 2024 och 2025 (se diagram 54). Nedgången är dock långsam. Prognosen att inflationen inte faller snabbare i närtid har stöd i företagens egna prisförväntningar enligt Konjunkturbarometern. Förväntningarna om prishöjningar inom både dagligvaruhandel och annan butikshandel har visserligen sjunkit markant sedan 2022 och 2023, men är fortfarande positiva (se diagram 56).

INFLATIONEN INKLUSIVE ENERGI UNDER MÅLET

KPIF-inflationen var 1,2 procent i augusti. Både el- och drivmedelspriserna har sjunkit och ger nu negativa bidrag till inflationen (se diagram 57). Sammanfattningsvis förväntas ingen dramatik i inflationsutvecklingen under den närmaste tiden. KPIF-inflationen bedöms bli 1,2 procent i september månad och fluktuerar därefter i spannet mellan 1,1 och 1,8 procent under resten av 2024 och 2025. De väderkänsliga elpriserna har en stor inverkan på inflationen. Andelen väderberoende elproduktion (främst vindkraft) har ökat och gör att priserna nu är mer väderberoende än de var förr, vilket ökar volatiliteten i inflationen och osäkerheten i prognosen (se diagram 58). En ovanligt kall och vindstilla månad under vintern kan ge avsevärt högre inflation än prognosticerat, medan en blåsig och mild väderlek kan ge motsatt effekt.¹⁴

LIVSMEDELSPRISER UTGÖR EN RISK I PROGNOSEN

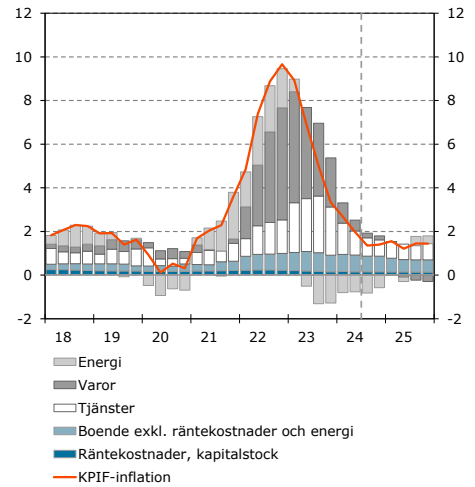
Livsmedelspriserna steg med nästan 25 procent från 2021 till 2023 och har inte sjunkit tillbaka sedan dess (se diagram 59). Men priserna på flertalet jordbruksvaror har sjunkit tillbaka sedan toppen. Skördarna har varit goda och lagersituationen är för närvarande god för både spannmål och oljeväxter.¹⁵ I kombination med lägre transportkostnader till följd av lägre drivmedelspriser talar det för lägre livsmedelspriser i butik den kommande tiden. Det finns dock andra faktorer som håller upp priserna. Enstaka produkter som mjölk, kakao och kaffe har stigit, och lönekostnaderna har ökat i både handeln och i övriga led av varuförsörjningen. Därför bedöms livsmedelspriserna i stort sett ligga still det närmaste året.

¹⁴ Prognosen utgår ifrån prissättningen på terminsmarknaden som för närvarande förutses prisa på ca 67 öre per kWh på den nordiska marknaden i januari och februari 2025, och kring 26 till 33 öre under sommarhalvåret, omräknat med dagens växelkurs.

¹⁵ För att läsa mer om det aktuella läget, se exempelvis "Oilseeds: World Markets and Trade", [USDA](#), Global Market Analysis, augusti 2024, och "FAO Cereal Supply and Demand Brief", [FAO](#).

Diagram 57 Bidrag till KPIF-inflationen

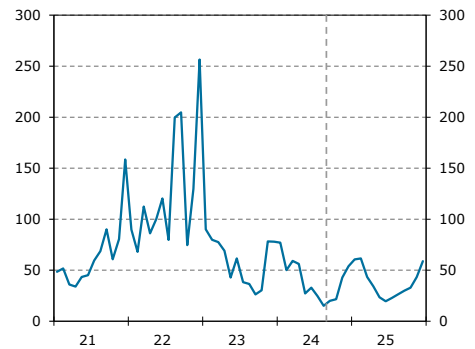
Procentenheter respektive årlig procentuell förändring, kvartalsvärden

Anm. Beräkningen av bidragen är approximativ. Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 58 Spotpris på el i Sverige

Öre per kilowattimme (kWh), månadsvärden

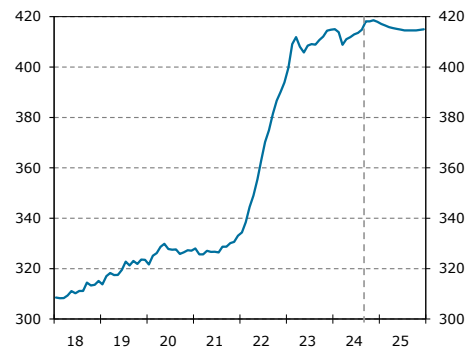

Anm. Priser för de fyra prisområdena har vägts samman av Konjunkturinstitutet på basis av den geografiska fördelningen av hushållens elanvändning.

Källor: Nordpool, Macrobond och Konjunkturinstitutet.

Diagram 59 Livsmedelspris i KPI

Index 1980=100, säsongsrensade månadsvärden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell 9 Konsumentpriser

Procent respektive procentuell förändring

	Vikt	2023	2024	2025
KPI	100,0	8,5	2,8	-0,3
Räntekostnader, räntesats ¹		66,2	12,6	-24,6
KPIF	100,0	6,0	1,8	1,4
Varor	41,9	8,5	1,1	-0,4
Tjänster	30,2	7,6	3,4	2,4
Boende exkl. räntekostnader och energi ²	15,9	5,2	4,7	3,6
Energi ³	8,1	-11,0	-9,2	1,7
Räntekostnader, kapitalstock ¹	3,8	5,6	4,0	3,7
KPIF exkl. energi	91,9	7,5	2,6	1,4
HIKP		5,9	1,9	1,4

¹ Räntekostnader i KPI utgörs av produkten av kapitalstock och räntesats. ² Avser hyror och avgifter till bostadsrättsföreningar, reparationskostnader, avskrivningar (renoveringskostnader), tomträttsavgäld och fastighetskatt, försäkringskostnader, kostnader för vatten, avlopp, renhållning och sotning. ³ Energi avser kostnader för el, gas, uppvärmning och drivmedel.

Anm. Den uppdelning i kategorierna varor, tjänster och boende som används här har ingen exakt motsvarighet i de aggregat som redovisas av SCB. HIKP avser det harmoniserade konsumentprisindex som används inom EU.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

LÄGRE RÄNTOR SÄNKER KPI 2025

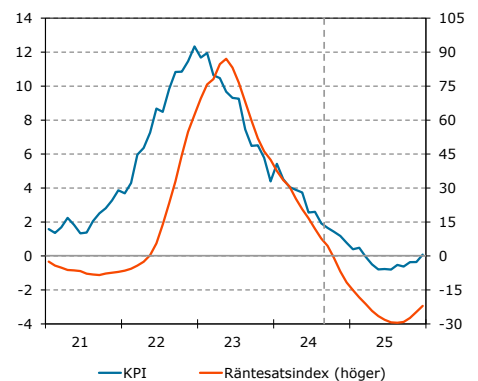
Riksbankens räntesänkningar ger en lättnad för högbelånade bostadsägare och gör avtryck i konsumentprisindex (KPI). KPI-inflationen blir negativ helåret 2025, trots att KPIF-inflationen är positiv (se tabell 9 och diagram 60). Genomslaget av styrränteförändringarna på hushållens bolånekostnader (och på KPI) kommer ganska snabbt eftersom majoriteten av hushållen har rörliga bolån. Fastighetsbolagen har å andra sidan en större andel bundna lån. Deras lånekostnader sjunker därför inte lika snabbt, och de möter (liksom egnahemsägare) dessutom högre kostnader för bland annat VA-tjänster, sophämtning och fjärrvärme. Tidiga indikationer visar exempelvis att VA-taxorna 2025 kan komma att höjas med uppemot 10 procent i många kommuner.¹⁶ De ökande kostnaderna ger i sin tur högre hyresökningar 2025. Flera av de hyresavtal som tecknades i förhandlingarna i vintras var tvååriga, och hyreshöjningarna för 2025 var i många fall över 4 procent.¹⁷ Även månadsavgifterna för bostadsrättsföreningar fortsätter att höjas av samma anledningar. Hyror och bostadsrättsavgifter i KPI stiger 2025 (se diagram 61).

¹⁶ Se exempelvis "Taxa för vatten och avlopp 2025 – inriktningsbeslut", [Stockholm vatten och avfall](#), dnr: 24SVOA808, och "Så kan taxan för avfall, vatten och avlopp bli 2025", nyhet 10 maj 2024, [Göteborgs Stad](#).

¹⁷ Se exempelvis "Svenska bostäder och hyresgästföreningen tecknar tvåårigt hyresavtal", nyhet 22 februari 2024, tillgänglig på [via.tt.se](#), och "Wallenstam och HGF överens om ny hyra", nyhet [Fastighetstidningen](#) 23 februari 2024.

Diagram 60 KPI och räntesatsindex i KPI

Procentuell förändring, månadsvärden

Anm. Utvecklingen av räntesatsindex i KPI speglar hur den genomsnittliga räntan i bolånstocken utvecklas.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 61 Hyror och bostadsrättsavgifter i KPI

Årlig procentuell förändring, månadsvärden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Scenario för svensk ekonomi, penningpolitik och växelkurs

Svensk BNP-tillväxt är stark i början av scenarioperioden, och ekonomin uppnår konjunkturell balans under slutet av 2026. Den ökade ekonomiska aktiviteten leder till att arbetslösheten minskar och närmar sig sin jämviktsnivå. Inflationen håller sig nära 2 procent under scenarioåren. När inflationen nått sitt mål höjer Riksbanken styrräntan under 2026 för att bevara inflationen nära inflationsmålet 2027 och senare.

Scenario för svensk ekonomi 2026–2028

STARK BNP-TILLVÄXT 2026

Hushållens konsumtion växer starkt 2026 understödd av räntesänkningarna 2024 och 2025, förbättrade förhållanden på arbetsmarknaden och stigande reallöner. Räntesänkningarna gynnar även de fasta bruttoinvesteringarna vilka dessutom stärks av investeringar kopplade till klimatomställning, energiförsörjning och försvar.

Även om världsekonomin uppvisar en historiskt sett långsam tillväxt av importefterfrågan under 2026 ger den globala ökningen av investeringar fortsatt stöd till den svenska exportindustrin, som producerar mycket investerings- och insatsvaror, och exportens bidrag till BNP-tillväxten blir betydande. Offentlig konsumtion ökar också, driven av stora satsningar på försvaret och rättsväsendet samt en ökande efterfrågan på vård och omsorg i takt med att befolkningen åldras.

Sammanfattningsvis blir BNP-tillväxten stark under 2026, med stöd av tillväxt i export, investeringar och hushållens konsumtion (se diagram 62).

NORMALISERING AV RESURSUUTNYTTJANDET

Den starka tillväxten innebär att den konjunkturåterhämtning som pågår 2025 fullbordas under 2026, då resursutnyttjandet i termer av BNP-gapet återgår till normala nivåer (se diagram 63). Den ökade ekonomiska aktiviteten medför också en högre efterfrågan på arbetskraft, vilket får arbetslösheten att sjunka (se diagram 64).

Under 2027 och 2028, när ekonomin befinner sig i konjunkturell balans, stabiliseras BNP-tillväxten kring sitt historiska genomsnitt och arbetslösheten når sin jämviktsnivå på drygt 7 procent.

Vad skiljer scenario från prognos?

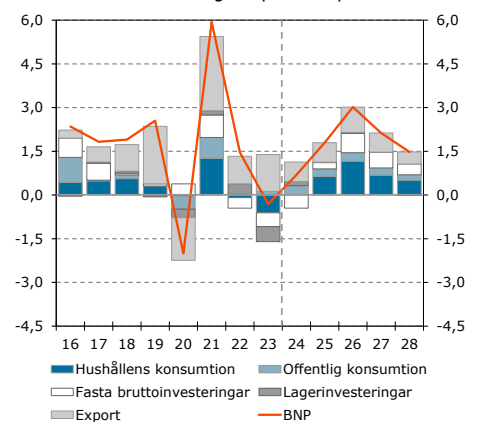
Prognos är Konjunkturinstitutets bedömning av den mest troliga utvecklingen för svensk ekonomi och omvärldsekonomin de allra närmaste åren, i nuläget till och med 2025.

Scenariot baseras på att inga nya störningar drabbar ekonomin och att den vid avvikelser från ett normalt resursutnyttjande vid scenariots inledning rör sig mot konjunkturell balans. När det uppnåtts är BNP-tillväxten utbudsbestämd och följer i huvudsak av produktivitetstillväxten och hur utbudet av arbetskraft utvecklas. Scenariot för svensk ekonomi bygger dessutom på följande specifika antaganden:

- Penningpolitiken anpassas så att inflationsmålet nås på några års sikt.
- Finanspolitiken anpassas så att överskottsmålet nås på ett par års sikt. Som en del av detta antas att offentlig konsumtion och offentliga investeringar utvecklas i linje med det demografiskt betingade behovet. Det innebär bland annat oförändrad personaltätthet och konstanta kostnadsandelar för arbetskostnader respektive förbrukning av insatsvaror i offentligt finansierade verksamheter. Därmed sker en viss standardhöjning i verksamheterna eftersom prisutvecklingen i förbrukningen normalt är lägre än ökningen i arbetskostnaderna.

Diagram 62 Importjusterat bidrag till BNP-tillväxten

Procentuell förändring respektive procentenheter

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 63 BNP-gap och arbetsmarknadsgap i Sverige

Procent av potentiell BNP respektive potentiellt arbetade timmar

Källa: Konjunkturinstitutet.

INFLATIONEN PÅ MÅLET FRÅN 2027

Inflationen, mätt med KPIF, stiger till Riksbankens mål på 2 procent 2027 efter att resursutnyttjandet normaliserats i slutet av 2026 (se diagram 65). Inflationen förblir sedan stabil vid denna nivå resten av scenarioperioden.

Lönerna i näringslivet ökar årligen med omkring 3,5 procent i scenariot. Detta, i kombination med att inflationen ligger på målet, bidrar till en fortsatt återhämtning av reallönerna, som är tillbaka på 2021 års nivå 2027.

Penningpolitik och växelkurs 2024–2028

RIKSBANKEN FORTSÄTTER ATT SÄNKA STYRRÄNTAN

Konjunkturinstitutets prognos är att Riksbanken fortsätter att successivt sänka styrräntan ner till 1,75 procent i mitten av 2025 (se diagram 66). Den lägre styrräntan bidrar till att öka efterfrågan i ekonomin och att inflationen närmar sig Riksbankens inflationsmål 2026 (se diagram 65).¹⁸ Konjunkturinstitutets prognos för styrräntan är nära marknadens förväntningar enligt så kallade RIBA-terminer (se diagram 66). Under scenarioåret 2026 höjer Riksbanken styrräntan något för att stabilisera inflationen kring inflationsmålet 2027–2028.

Styrräntan är högre under scenarioåren och framåt än vad den var i genomsnitt 2003–2023. Det bidrar till att den tioåriga statsobligationsräntan är något högre under scenarioåren än sitt genomsnitt de senaste 20 åren på 2,2 procent. I slutet av scenarioperioden är den tioåriga statsobligationsräntan 2,6 procent (se tabell 10).¹⁹

KRONAN FORTSÄTTER ATT STÄRKAS GRADVIS

Kronans växelkurs mätt med växelkursindexet KIX har stärkts något jämfört med genomsnittet 2023 (se tabell 10 och diagram 67).²⁰ Konjunkturinstitutet bedömer att kronans effektiva växelkurs fortfarande är svagare än jämviktsväxelkursen i slutet av scenarioperioden. Kronan antas därför fortsätta stärkas gradvis 2025–2028 (se tabell 10 och diagram 67).

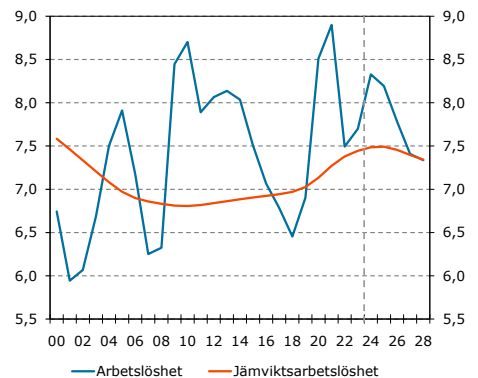
¹⁸ Riksbankens mål för inflationen är att prisindexet KPIF stiger 2 procent per år.

¹⁹ Avser medelvärdet 2028.

²⁰ KIX är en sammanvägning av svenska kronans växelkurser mot valutor i länder som är viktiga handelspartners till Sverige.

Diagram 64 Arbetslöshet och jämviktsarbetslöshet

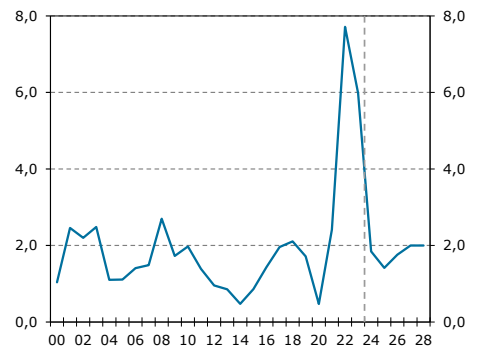
Procent av arbetskraften

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 65 Inflation, KPIF

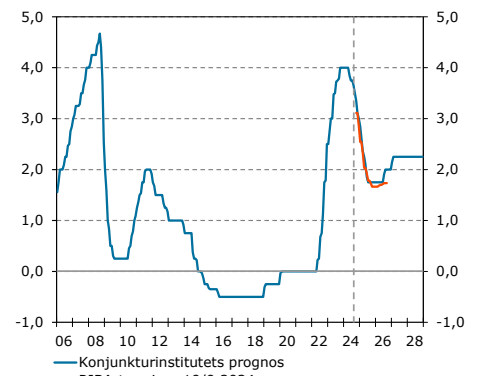
Procent

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 66 Styrränta

Procent, månadsvärden

Anm. RIBA är terminskontrakt baserade på framtida genomsnittlig styrränta mellan terminernas avräkningsdagar. Avräkningsdagarna är tredje onsdagen i mars, juni, september respektive december.

Källor: Nasdaq OMX, Macrobond och Konjunkturinstitutet.

Tabell 10 Scenario för svensk ekonomi

Procentuell förändring om inget annat anges

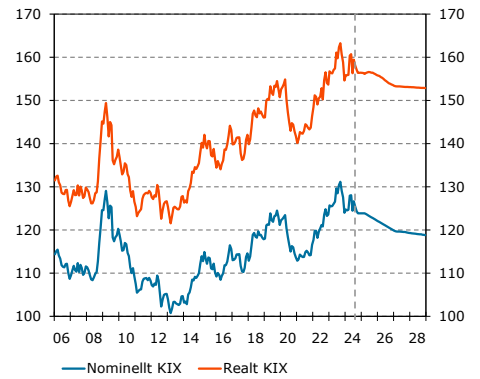
	Utfall	Prognos		Scenario		
	2023	2024	2025	2026	2027	2028
BNP ¹	-0,1	0,7	2,0	2,8	1,9	1,7
BNP per invånare ¹	-0,5	0,4	1,8	2,6	1,7	1,5
Potentiell BNP	2,1	1,7	1,6	1,5	1,6	1,7
BNP-gap ²	-0,9	-2,0	-1,6	-0,3	0,0	0,0
Arbetade timmar ¹	1,4	-0,1	0,7	1,3	0,9	0,4
Produktivitet ¹	-1,3	1,0	1,3	1,5	1,0	1,2
Arbetskraft	1,6	0,5	0,4	0,7	0,5	0,4
Sysselsättning	1,4	-0,2	0,6	1,1	0,9	0,5
Arbetslöshet ³	7,7	8,3	8,2	7,8	7,4	7,3
Timlön ⁴	3,8	4,0	3,6	3,5	3,5	3,4
Enhetsarbetskostnad ^{1,5}	6,9	3,4	1,1	2,0	2,4	2,2
KPI	8,5	2,8	-0,3	1,5	2,5	2,1
KPIF	6,0	1,8	1,4	1,8	2,0	2,0
Styrränta ⁶	4,00	3,00	1,75	2,00	2,25	2,25
Statsobligationsränta ⁷	2,5	2,2	2,0	2,3	2,5	2,6
Kronindex (KIX) ⁸	127,5	125,2	123,2	121,0	119,6	119,1
Offentligt finansiellt sparande ⁹	-0,6	-1,5	-0,6	0,2	0,4	0,4
Strukturellt sparande ²	0,4	0,4	0,0	0,3	0,3	0,3

¹ Kalenderkorrigerade värden. ² Procent av potentiell BNP. ³ Procent av arbetskraften. ⁴ Enligt konjunkturlönestatistiken. ⁵ För hela ekonomin. ⁶ Vid slutet av året. ⁷ Tio års löptid, årsgenomsnitt. ⁸ Index 1992-11-18=100. ⁹ Procent av BNP.

Källor: Medlingsinstitutet, Riksbanken, SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 67 Kronans effektiva växelkurs (KIX)

Index 1992-11-18=100, månadsvärden

Anm. KIX är ett konkurrensvägt index baserat på växelkurser mellan svenska kronan och valutor från 31 av Sveriges handelspartners. Högre index motsvarar en svagare krona.

Källor: Riksbanken, Macrobond och Konjunkturinstitutet.

Offentliga finanser

Den offentliga sektorns finansiella sparande blir **-1,5 procent av BNP i år** och stiger till **-0,6 procent 2025**. Uppgången beror främst på konjunkturåterhämtningen. Det strukturella sparandet minskar till **0,0 procent av potentiell BNP 2025**. Konjunkturinstitutet beräknar att statens budgetutrymme för åren 2026–2028 totalt uppgår till **106 miljarder kronor**. Kommunsektorns finanser är ansträngda i utgångsläget vilket leder till vissa kostnadsbesparingar, i synnerhet inom regionerna. År 2025 förbättras det finansiella sparandet i kommunsektorn och ligger därefter nära vad som motsvarar god ekonomisk hushållning.

Finansiellt sparande i offentlig sektor

Den offentliga sektorns finansiella sparande var negativt 2023 och försvagas ytterligare i år (se diagram 68 och tabell 10). I kommunsektorn ledde stigande kostnader för insatsförbrukning och höga pensionsavsättningar till underskott 2023 som finns kvar även i år. Det finansiella sparandet i staten slår om och blir negativt i år. Statens utgifter för bland annat försvaret ökar samtidigt som skatteintäkterna utvecklas svagt. Nedgången förstärks av att staten gör ett kapitaltillskott till Riksbanken på 25 miljarder kronor.²¹ Det finansiella sparandet i ålderspensionssystemet stiger dock i år och blir tydligt positivt, vilket motverkar större underskott i offentlig sektor som helhet. År 2025 stiger det offentligfinansiella sparandet när pensionsavsättningarna minskar och den ekonomiska situationen i kommunsektorn förbättras.

LÅGKONJUNKTUREN GER ETT NEGATIVT SPARANDE

Det offentligfinansiella sparandet varierar normalt med konjunkturen. De automatiska stabilisatorerna drog ner sparandet 2023 och fortsätter att göra det i år (se diagram 69).²² Det strukturella sparandet är något över överskottsmålets nivå på 1/3 procent av potentiell BNP i år.²³ Budgetpropositionen för 2025 innehåller finanspolitiska åtgärder om ca 60 miljarder kronor. Det bidrar till att det strukturella sparandet minskar och hamnar något under överskottsmålets nivå 2025. Det förbättrade konjunkturläget och

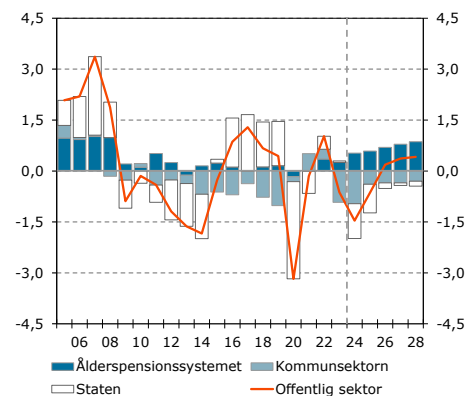
²¹ Riksdagen har beslutat att överföra 25 miljarder kronor från statens budget 2024 till Riksbanken för att återställa Riksbankens eget kapital som legat under en tredjedel av den målnivå som anges i riksbankslagen. En andra överföring kan komma att ske 2025. På grund av den osäkerhet som råder är detta inte inlagt i prognosen.

²² För en beskrivning av metoden för strukturellt sparande, se Braconier, H. och Forsfält, T., "A new method for constructing a cyclically adjusted budget balance: the case of Sweden.", Working Paper nr 90, Konjunkturinstitutet, 2004. Se även "Automatiska stabilisatorer i Sverige 1998–2018", Specialstudie KI-nr 2018:29, Konjunkturinstitutet.

²³ Kapitaltillskottet till Riksbanken i år behandlas av Konjunkturinstitutet som en engångseffekt och påverkar därmed inte det strukturella sparandet.

Diagram 68 Finansiellt sparande i delsektorer

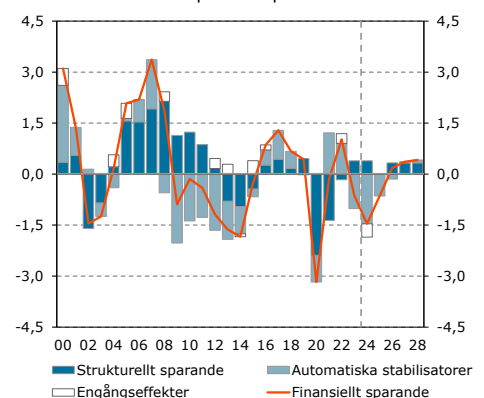
Procent av BNP

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 69 Offentliga sektorns finansiella sparande

Procent av BNP respektive potentiell BNP

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

en mer gynnsam sammansättning av skattebaserna under 2025 leder dock till att de automatiska stabilisatorerna minskar och det finansiella sparandet stärks sammantaget.

BUDGETUTRYMME 2026–2028 PÅ 106 MILJARDER KRONOR

Budgetutrymmet anger utrymmet för nya ofinansierade åtgärder i statens budget i förhållande till överskottsmålet. Konjunkturinstitutet beräknar budgetutrymmet genom att skriva fram utgifter och inkomster i staten utan nya finanspolitiska åtgärder. Normalt förstärks då statens finansiella sparande år för år.²⁴ Budgetutrymmet påverkas också av det finansiella sparandet i kommunsektorn och ålderspensionssystemet. Framför allt inom ålderspensionssystemet väntas sparandet öka de närmaste åren. Budgetutrymmet beräknas som skillnaden mellan det strukturella sparandet i offentlig sektor i avsaknad av nya finanspolitiska åtgärder och överskottsmålets nivå (se diagram 70 och tabell 11).

Tabell 11 Beräkning av budgetutrymmet i staten

Procent av BNP respektive procent av potentiell BNP

	2026	2027	2028
Finansiellt sparande i:			
Kommunsektorn	-0,4	-0,4	-0,3
Ålderspensionssystemet	0,7	0,8	0,9
Staten (utan nya åtgärder) ¹	-0,4	0,9	1,3
Automatiska stabilisatorer	-0,1	0,0	0,1
Strukturellt sparande utan nya finanspolitiska åtgärder²	0,1	1,3	1,7
Avdag för överskottsmålet	-0,3	-0,3	-0,3
Akkumulerat budgetutrymme	-0,3	1,0	1,4
Akkumulerat budgetutrymme ³	-18	72	106

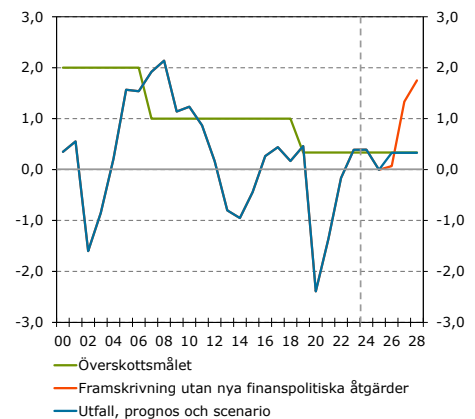
¹ Framskrivning av statens finansiella sparande baseras på de finanspolitiska åtgärder som regeringen/riksdagen beslutat om till och med budgetpropositionen för 2025. Detta inkluderar aviserade åtgärder som rör upp- och nertrappningar av olika åtgärder efter 2025.² Beräknas som summan av finansiellt sparande i delsektorerna minus automatiska stabilisatorer. För scenarioåren finns inga engångseffekter varför dessa utelämnats.³ Miljarder kronor.

Källa: Konjunkturinstitutet.

För perioden 2026–2028 beräknas budgetutrymmet uppgå till totalt 106 miljarder kronor.²⁵ Budgetutrymmets fördelning per år påverkas dels av tidigare aviserade upp- och nedtrappningar av

Diagram 70 Strukturellt sparande

Procent av potentiell BNP

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Det finanspolitiska ramverket

Överskottsmålet (saldomålet) för den offentliga sektorn innebär i nuläget att det finansiella sparandet i offentlig sektor ska uppgå till 1/3 procent av BNP över en konjunkturcykel. För närvarande arbetar en parlamentarisk kommitté med att se över målnivån och bedöma om det finns anledning att ändra den (Dir. 2023:162). Eventuella förändringar träder i kraft från 2027.

Skuldankaret är ett riktmärke för den offentliga sektorns konsoliderade bruttoskuld (Maastrichtskulden) på medellång sikt. I nuläget är det fastställt till 35 procent av BNP med ett toleransintervall på ± 5 procentenheter.

Utgiftstaket för staten är en gräns för de närmaste tre åren för hur stora utgifter staten och ålderspensionssystemet får ha under ett år. Det anger ramarna som finns för statens totala utgifter. Riksdagen beslutar om taket för den totala utgiftsnivån tre år i förväg.

Balanskravet innebär att en kommun eller region inte får budgetera för underskott. Negativa resultat som ändå uppstår måste återställas inom tre år genom motsvarande positiva resultat. Dessutom finns krav på *god ekonomisk hushållning*. Vad detta innebär är upp till den enskilda kommunen och regionen att bestämma. I många fall kan det innebära att resultatet behöver vara positivt för att finansiera framtida investeringar och motverka att nettotillgångarna urholkas.

²⁴ Det beror på att statens inkomster normalt följer den nominella BNP-tillväxten, medan många av de regelverk som används för att räkna upp utgifterna i statsbudgeten oftast innebär en långsammare utveckling. Tidigare aviserade åtgärder som rör upp- och nertrappningar av olika åtgärder påverkar också budgetutrymmet. Se fördjupningen "Automatisk budgetförstärkning ger utrymme för ofinansierade åtgärder" i *Konjunkturläget* oktober 2019.

²⁵ Regeringen har infört en ram på 75 miljarder kronor till det militära stödet till Ukraina för 2024–2026. Eftersom det råder stor osäkerhet om stödets utformning har endast den delen av ramen som i nuläget är specificerad beaktats i prognosen och beräkningen av budgetutrymmet, det vill säga inte de belopp som ligger på anslaget 1:14 i Utgiftsområde 6.

olika finanspolitiska åtgärder, dels av den makroekonomiska utvecklingen. Fördelningen kan därför ibland variera kraftigt mellan åren. Konjunkturinstitutet ser det därför som mer relevant att förhålla sig till budgetutrymmet över perioden 2026–2028 som helhet.

Finanspolitiska åtgärder i budgetpropositionen 2025

Budgetpropositionen för 2025 innehåller ofinansierade finanspolitiska åtgärder om cirka 60 miljarder kronor. Av dessa är 18 miljarder kronor riktade till hushållen i form av sänkt inkomstskatt och 3 miljarder kronor är sänkt drivmedelsskatt. Vidare höjs statsbidragen till kommunsektorn med 17 miljarder kronor och 17 miljarder kronor riktas till statlig konsumtion och investeringar. Åtgärderna i budgeten har beaktats i Konjunkturinstitutets prognos.

FINANSIELLT SPARANDE BLIR POSITIVT FRÅN 2026

I Konjunkturinstitutets finanspolitiska scenario 2026–2028 antas att regeringen genomför nya ofinansierade åtgärder som sammantaget motsvarar storleken på det ackumulerade budgetutrymmet till och med 2028 samt att överskotts målet nås varje enskilt år från och med 2026 (se tabell 12 och marginalrutan ”Beräkningsprinciper för det finanspolitiska scenariot”). Det finansiella sparandet blir positivt 2026. Konjunkturen har då närmast sig ett balanserat läge och de automatiska stabilisatorerna påverkar inte längre sparandet i så stor utsträckning (se diagram 69).

Tabell 12 Finanspolitisk prognos och scenario

Miljarder kronor respektive procent av faktisk och potentiell BNP

	2024	2025	2026	2027	2028	2026-2028
Årligt budgetutrymme			-18	91	34	106
Nya ofinansierade åtgärder per år¹		0	-18	91	34	106
Strukturellt sparande ²	0,4	0,0	0,3	0,3	0,3	
Finansiellt sparande ³	-1,5	-0,6	0,2	0,4	0,4	

¹ Ofinansierade åtgärder utöver vad som föreslagits i budgetpropositionen för 2025.

² Procent av potentiell BNP. ³ Procent av BNP.

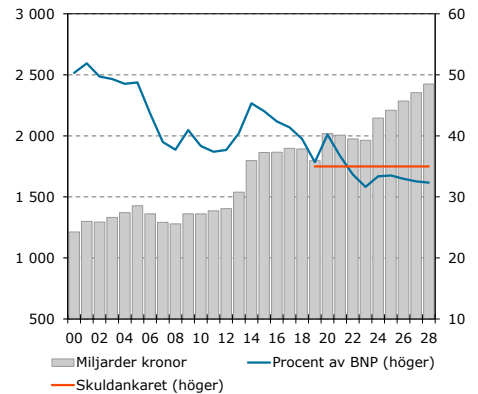
Källa: Konjunkturinstitutet.

LÅG OFFENTLIG SKULD TROTS VISS UPPGÅNG I NÄRTID

Underskotten i år och nästa år innebär att den offentliga skuldsättningen, mätt med Maastrichtskulden, stiger något (se diagram 71). I år beror ökningen delvis på kapitaltillskottet från staten till Riksbanken. Skulden är dock fortsatt låg ur ett historiskt perspektiv och stabiliseras från 2026 strax ovanför den nedre intervallgränsen för skuldankaret i det finanspolitiska ramverket (35 procent av BNP +/- 5 procentenheter).

Diagram 71 Maastrichtskuld

Miljarder kronor respektive procent av BNP

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Beräkningsprinciper för det finanspolitiska scenariot

Konjunkturinstitutet gör ett finanspolitiskt scenario för åren närmast efter året för den senaste budgetpropositionen, i nuläget för 2026–2028. I scenariot antas att regering och riksdag fattar beslut om nya finanspolitiska åtgärder med en permanent effekt på det finansiella sparandet som sammantaget motsvarar storleken på budgetutrymmet för hela perioden. Fördelningen av åtgärderna över tid och på olika budgetposter är av teknisk karaktär och utgår från olika beräkningsprinciper. Den ska inte tolkas som Konjunkturinstitutets syn på hur fördelningen borde se ut. Avsteg från beräkningsprinciperna kan ske det första året. Bedömningen baseras då på en förmodad inriktning på regeringens politik.

I scenariot antas att finanspolitiken förs i linje med överskotts målet. Det strukturella sparandet anpassas därför till 1/3 procent av potentiell BNP. Om det strukturella sparandet i utgångsläget är högre eller lägre än överskotts målet sker anpassningen successivt med som mest 0,5 procentenheter per år. Banan för det strukturella sparandet påverkar hur åtgärderna fördelas mellan åren.

Beräkningsprinciperna för fördelningen på olika budgetposter innebär att medel tillförs statliga myndigheter så att statens konsumtion och investeringar ökar i takt med befolkningen respektive potentiell BNP. Kommunsektorn tillförs statsbidrag så att staten fortsatt finansierar en ungefär konstant andel av de kommunala utgifterna.

Resterande del av budgetutrymmet överförs till hushållen, vilket påverkar hushållens disponibla inkomster. Överföringen bokförs till hälften på utgiftssidan som ökade transfereringar och till hälften på inkomstsidan som en skattesänkning. Om budgetutrymmet är litet och det finns ett finansieringsbehov för de övriga åtgärderna kan överföringen till hushållen bli negativ.

Konjunkturinstitutet har i denna rapport ändrat redovisningen av de ofinansierade åtgärderna. Tidigare bokfördes endast en del av de finanspolitiska åtgärderna på utgiftssidan (statlig konsumtion och investeringar) medan övriga åtgärder redovisades som så kallade beräkningstekniska överföringar vid sidan om inkomster och utgifter. Dessa ospecificerade överföringar är nu borttagna. Den nya redovisningen påverkar tabeller och diagram som visar statsbidragen till kommunsektorn samt statens skatteinkomster från och transfereringar till hushållen. Dessa innehåller numera eventuella åtgärder på respektive område i scenariot. Förändringen innebär att det finansiella sparandet i delsektorerna och offentlig sektor som helhet kan beräknas som inkomster minus utgifter.

Kommunsektorns finanser

Kommunsektorns finansiella sparande försvagades kraftigt förra året som ett resultat av konjunkturläget och den höga inflationen. Kommunsektorns primära inkomster, som framför allt består av skatt på inkomster, minskade som andel av BNP samtidigt som utgifternas andel drevs upp av inflationen (se diagram 72). Även nettot av kapitalinkomster och kapitalutgifter (kapitalnettot) försvagades när räntorna steg. Kommunsektorn väntas genomföra vissa kostnadsbesparingar under 2024 och 2025 för att hantera underskotten. Sparandet blir fortsatt lågt i år, men stabiliseras därefter på cirka $-0,3$ procent av BNP, som är den nivå som Konjunkturinstitutet bedömer är förenligt med god ekonomisk hushållning.

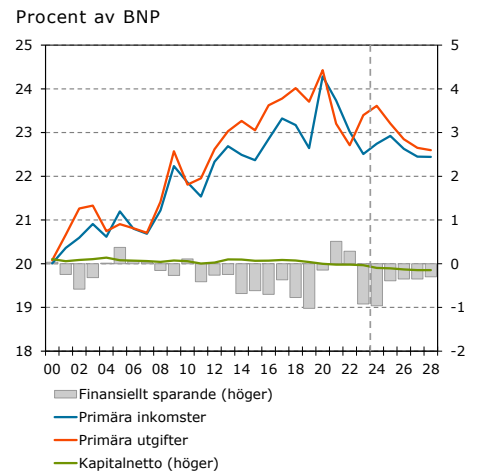
STIGANDE SKATTEUNDERLAG OCH ÖKADE STATS BIDRAG

Kommunsektorn får huvuddelen av sina inkomster från kommunalskatten. Utvecklingen av hushållens beskattningsbara inkomst har därför stor betydelse för den kommunala ekonomin. Den beskattningsbara inkomsten påverkas framför allt av hur sysselsättningen och lönetillväxten i ekonomin utvecklas, men också av utbetalningarna av olika skattepliktiga transfereringar. I år försvagas arbetsmarknaden tydligt men den beskattningsbara inkomsten hålls upp av att till exempel garantipensionen ökar (se diagram 73) och att lönerna i ekonomin ökar i jämförelsevis snabb takt. Nästa år fortsätter de beskattningsbara inkomsterna att växa när sysselsättningen vänder uppåt. En bidragande orsak är även att lönerna ökar i en något högre takt framöver, i jämförelse med genomsnittet sedan finanskrisen.

Kommunsektorns skatteinkomster räknat som andel av BNP har sjunkit de senaste åren (se diagram 74). Det är en följd av att BNP i löpande pris ökat snabbare än lönesumman i ekonomin, till stor del som en konsekvens av att vinstandelen i näringslivet har ökat. År 2025 ökar skatteinkomsterna som andel av BNP, men andelen är fortsatt låg ur ett historiskt perspektiv.

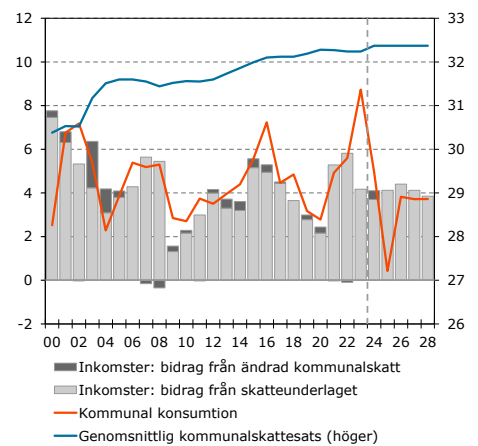
Ungefär en femtedel av kommunsektorns inkomster utgörs av transfereringar från staten i form av generella och riktade statsbidrag samt ersättningar för momsutgifter. Dessa har ökat något som andel av BNP sedan början av 2000-talet (se diagram 74).²⁶ Under pandemiåren 2020 och 2021 var nivån tillfälligt förhöjd för att kompensera kommuner och regioner för de kostnader som pandemin innebär och för de inkomstbortfall som förväntades till följd av en stigande arbetslöshet. Utfasningen av de tillfälliga stöden ledde till att de statliga transfereringarnas andel förra året var tillbaka på ungefär samma nivå som 2019. I budgetpropositionen för 2025 tillförs kommunsektorn 17 miljarder kronor i statsbidrag, varav 12 miljarder kronor är en permanent

Diagram 72 Finansiellt sparande i kommunsektorn

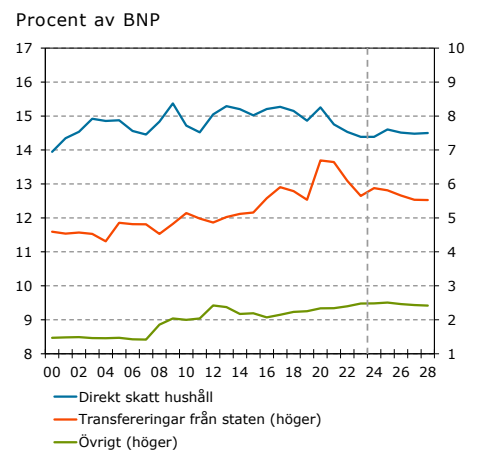
Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 73 Kommunsektorns inkomster från kommunalskatt
Procentuell förändring respektive procent

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 74 Kommunsektorns primära inkomster

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

²⁶ Gällande regelverk för framskrivningar i statens budget innebär att statsbidragen är nominellt oförändrade framöver. Om inte regering och riksdag fattar beslut om höjningar år för år kommer de successivt att minska som andel av BNP.

höjning. I Konjunkturinstitutets finanspolitiska scenario antas att statsbidragen till kommunsektorn fortsätter att öka framöver så att de motsvarar ca en femtedel av de kommunala utgifterna under scenarioåren.²⁷

KOMMUNSEKTORNS SVAGA FINANSER HÅLLER TILLBAKA KONSUMTIONEN I ÅR OCH NÄSTA ÅR

Kommunsektorns balanskrav och mål om god ekonomiskushållning medför att kommuner och regioner behöver anpassa sina utgifter till kortsiktiga förändringar i inkomster. Variationer i skatteinkomsterna får ofta ett stort genomslag på den kommunala konsumtionen (se diagram 75). Även förändringar i priser och arbetskostnader kan föranleda anpassningar av verksamheten.

Förra året ökade kommunsektorns utgifter snabbt på grund av den höga inflationen. Dels ökade kostnaderna för insatsvaror, dels ledde en hög uppräkningsprisbasbeloppet till förhöjda avsättningar för att inflationssäkra de förmånsbestämda tjänstepensionerna. Därutöver medförde ett nytt pensionsavtal permanent högre arbetskostnader.²⁸ Sammantaget innebar det att utgifterna för den kommunala konsumtionen ökade som andel av BNP 2023 och fortsätter att öka i år (se diagram 75). Även investeringsutgifterna ökade på grund av den höga inflationen, men dessa utvecklas svagare i år.

Den finansiella situationen i kommunsektorn är sammantaget ansträngd, i synnerhet i många regioner, vilket syns i resultatet för 2023 och 2024 (se diagram 76). För att förbättra finanserna genomförs besparingar på konsumtionsutgifterna om totalt 6 miljarder kronor för i år och 2025, vilket motsvarar drygt 1 procent av utgifterna. I år har den genomsnittliga kommunalskatten höjts med 10 öre i regionerna och 3 öre i kommunerna. Besparingarna och skatthöjningarna förväntas dock inte räcka för att täcka underskotten i år. Vissa kommuner och regioner som har möjlighet väntas använda medel från sina resultatutjämningsreserver för att balansera sina låga resultat, medan andra hänvisar till synnerliga skäl för att motivera underskott. År 2025 återgår pensionsavsättningarna till mer normala nivåer, vilket förbättrar kommunsektorns finansiella situation. Även tillväxten i skatteunderlaget ökar när sysselsättningen börjar stiga.

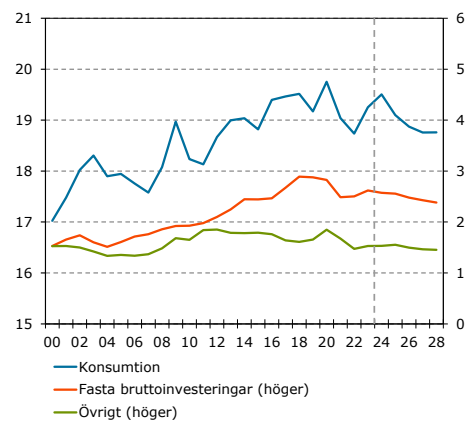
Konsumtionen antas öka i takt med den demografiskt betingade efterfrågan från och med 2026, vilket innebär att utvecklingen antas bero på hur befolkningen och befolkningens sammansättning utvecklas. Små barnkullar innebär att kommunernas kostnader för framför allt förskola och skola sjunker. Investeringarna ligger runt 2,5 procent av BNP framöver. Från 2025 är

²⁷ Detta är ett antagande som görs för att den kommunala konsumtionen på sikt ska utvecklas ungefär i linje med den demografiska utvecklingen. Det är dock ingen bedömning från Konjunkturinstitutet om vad som är en önskvärd finansieringsandel.

²⁸ Avtalet innebär att avsättningarna för tjänstepension ökar från 4,5 till 6 procent av inkomsten.

Diagram 75 Kommunsektorns primära utgifter

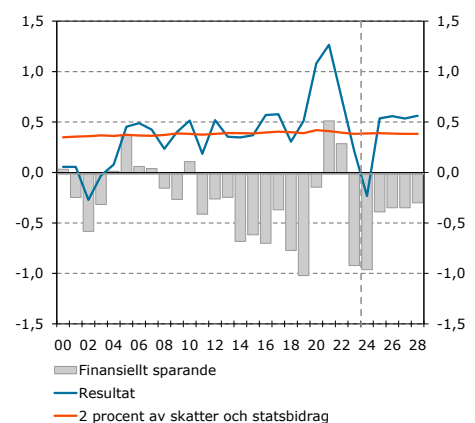
Procent av BNP

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 76 Finansiellt sparande och resultat i kommunsektorn

Procent av BNP

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

kommunsektorns finansiella sparande och resultat nära en nivå som Konjunkturinstitutet bedömer motsvarar god ekonomisk hushållning.

Ålderspensionssystemets finanser

Det finansiella sparandet i ålderspensionssystemet är positivt i år (se diagram 77). Sparandet har varit positivt de senaste två åren och överskotten ökar nu successivt. Det beror både på ett ökat avgiftsnetto, det vill säga skillnaden mellan inkomsterna från avgifter och pensionsutbetalningarna, och på ökade kapitalinkomster från pensionssystemets tillgångar.

AVGIFTSNETTOT FÖRBÄTTRAS DE NÄRMASTE ÅREN

Avgiftsinkomsterna till ålderspensionssystemet kommer till största delen från den allmänna pensionsavgiften och arbetsgi- varavgiften. Inbetalningarna beräknas utifrån den pensionsgrun- dande inkomsten, som till stor del beror på löneinkomster. De senaste årens inflation har medfört att BNP ökat snabbt i lö- pande pris. Eftersom prisökningarna varit högre än löneökning- arna har lönesumman, liksom avgiftsinkomsterna, minskat som andel av BNP (se diagram 78). Lönesummans andel stiger i år och 2025 vilket leder till att även avgiftsinkomsterna ökar. Nivån är dock fortsatt lägre än vad den var före 2021.

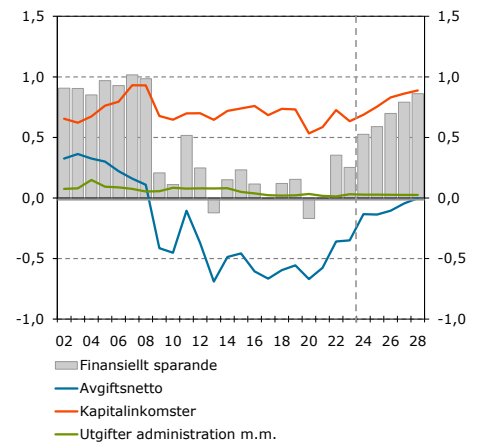
Ålderspensionssystemet är konstruerat för att vara autonomt och finansiellt stabilt, vilket betyder att pensionerna anpassas utifrån vad systemet kan finansiera.²⁹ Utgifterna för inkomstpensionen påverkas både av indexeringen av pensionerna via följsamhetsindex och av demografiska förändringar i gruppen ålderspensionärer, samt hur stor del av sin pension de väljer att ta ut.³⁰ Pensionsutbetalningarna har minskat som andel av BNP till följd av de senaste årens höga prisökningar (se diagram 78). Antalet pensionärer ökade dessutom långsamt förra året jämfört med tidigare år. Lägsta åldern för att ta ut allmän pension höjdes då från 62 till 63 år, vilket minskade inflödet av nya pensionärer. En allmänt hög prisnivå kan också ha bidragit till att fler valt att förlänga arbetslivet eller valt att endast ta ut delar av pensionen.

Följsamhetsindex utvecklas långsamt i år till följd av en relativt svag utveckling i inkomstindex som fastställts för 2024. Detta bidrar till att utbetalda pensioner i förhållande till BNP fortsätter att minska. Även 2025 utvecklas följsamhetsindex

²⁹ Pensionssystemets avgiftsinkomster ska tillsammans med tillgångarna i buffertfonderna (AP-fonderna) kunna finansiera pensionsutbetalningarna för att vara hållbart över tid. Om skulderna i systemet överstiger tillgångarna anpassas pensionsutbetalningarna via den så kallade "bromsen". En motsvarande "gas" för att dela ut överskott finns i dagsläget inte men diskuteras inom den parlamentariskt tillsatta pensionsgruppen.

³⁰ Indexeringen sker med följsamhetsindex och innebär att inkomst- och tilläggs- pensionerna varje år räknas om med utvecklingen av inkomstindex minus en tillväxtnorm på 1,6 procent. Under en balanseringsperiod ersätts inkomstindex med balansindex som är lägre än inkomsterindex.

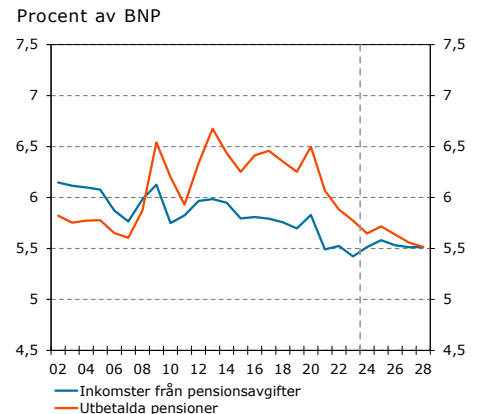
Diagram 77 Finansiellt sparande i ålderspensionssystemet
Procent av BNP

Anm. Det finansiella sparandet beräknas som avgiftsnettot plus kapitalinkomster minus utgifterna för administration m.m.

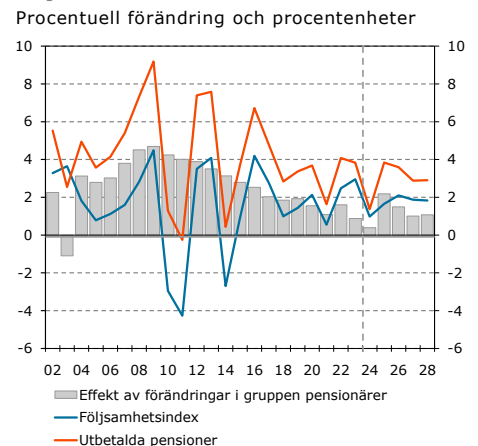
Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 78 Inkomster från pensionsavgifter och utbetalda pensioner
Procent av BNP

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 79 Utbetalda pensioner och följsamhetsindex
Procentuell förändring och procentenheter

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

långsamt då genomsnittsinkomsten för anställda ökar långsammare i år än förra året (se diagram 79). Från 2025 ökar dock antalet ålderspensionärer snabbare igen, vilket bidrar till att höja pensionsutbetalningarna som andel av BNP något.³¹ På sikt väntas förändringar i pensionsåldern via ett längre arbetsliv ha en dämpande effekt på utgifterna, som fortsätter att minska som andel av BNP. En jämförelsevis långsam utveckling av utgifterna är den viktigaste faktorn bakom att avgiftsnettot fortsätter att stärkas och blir positivt under den närmaste femårsperioden.

STARK ÖKNING AV KAPITALINKOMSTERNA

Utöver ökningen i avgiftsnettot bidrar kapitalinkomsterna från buffertfonderna till att stärka det finansiella sparandet i ålderspensionssystemet framöver (se diagram 77). En positiv börsutveckling i år bidrar till att tillgångarna ökar i värde, vilket ger högre utdelningar (se diagram 80). Samtidigt innebär det högre ränteläget större ränteinkomster från de räntebärande tillgångarna. Detta bidrar sammantaget till att kapitalinkomsterna ökar som andel av BNP (se även avsnittet ”Offentlig sektors tillgångar och skulder”).

Statens finanser

Statens finansiella sparande rör sig normalt med konjunkturen eftersom det både påverkas av de automatiska stabilisatorerna och den aktivt beslutade finanspolitiken. I år blir det finansiella sparandet i staten negativt (se diagram 81). Detta är en försvagning jämfört med förra året då sparandet var nära noll. Statens primära utgifter ökar som andel av BNP samtidigt som inkomsterna minskar något. En bidragande orsak till utgiftsökningen är kapitaltillskottet till Riksbanken, men också utbyggnaden av försvaret och rättsväsendet. Kapitalnettot i staten är i princip balanserat och bidrar marginellt till underskotten.

SKATTEINKOMSTERNA STÄRKS FRAMÖVER

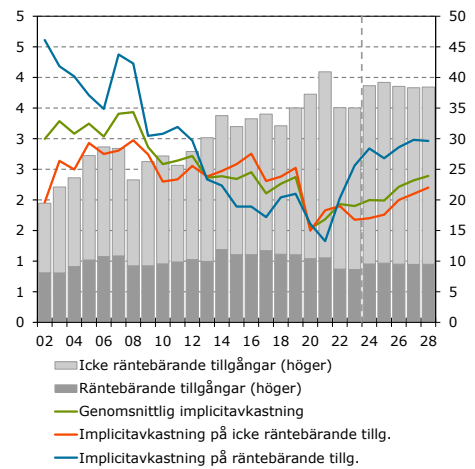
Statens skatteinkomster minskar något som andel av BNP i år (se diagram 82). Förra året var skatteinkomsterna förhöjda med 0,4 procentenheter på grund av elprisstödet till hushåll och företag och hur det bokförs i nationalräkenskaperna³². Bortses från denna post ökar skatteinkomster i stället något som andel av BNP i år. Nästa år stärks skatteunderlaget i relation till BNP, men Budgetpropositionen för 2025 innebär att ett antal skatter

³¹ Förändringen av antalet pensionärer inkluderar här även sammansättningseffekter som kan uppstå på pensionsutbetalningarna när nya kohorter går i pension.

³² År 2023 förde Svenska kraftnät över pengar (flaskhalsintäkter) till staten som sedan betalades ut som elprisstöd till hushåll och företag. I Nationalräkenskaperna bokförs detta som en skatteinkomst i staten samt som en motsvarande transaktionsutgift från staten till hushåll och företag. Överföringen från Svenska kraftnät syns i den totala skattekvoten, trots att det inte är en skatt enligt skattelagstiftningen. Bokföringen påverkar inte det finansiella sparande i staten.

Diagram 80 Tillgångar och avkastning i ålderspensionssystemet

Procent respektive procent av BNP

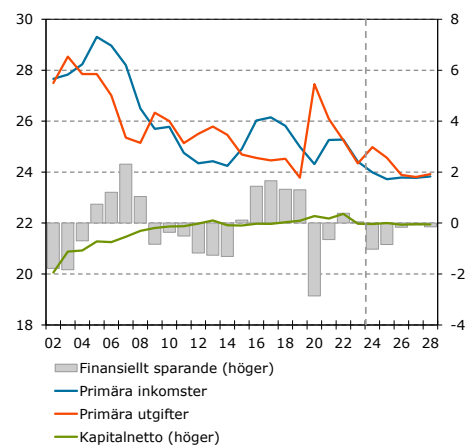

Anm. Implicitavkastningen inkluderar inte värdeförändringar.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 81 Finansiellt sparande i staten

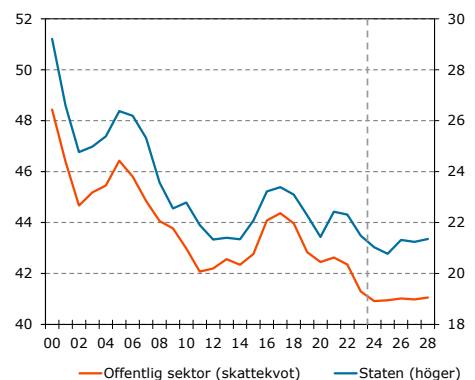
Procent av BNP

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 82 Skatteinkomster

Procent av BNP

Anm. Skattekvoten är totala skatter och avgifter i offentlig sektor som andel av BNP.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

sänks. Sammantaget minskar statens skatteinkomster något som andel av BNP nästa år.

Mervärdesskatt (moms) och arbetsgivaravgifter är de enskilt största skatteinkomsterna för staten. Momsintäkterna minskade som andel av BNP förra året och gör så även i år (se diagram 83). Det är ovanligt att momsintäkterna minskar på det sätt som nu sker. Nedgången beror på att hushållens konsumtion utvecklas svagt som andel av BNP och att bygginvesteringarna är låga. Arbetsgivaravgifterna ökade 2023 och väntas öka något som andel av BNP de närmaste åren.

Hushållens kapitalvinster utvecklas svagt på grund av låg omsättning och låg prisutveckling på bostadsmarknaden. Ränteavdragen är större än de varit tidigare på grund av de högre räntorna hushållen möter tillsammans med att hushållens lånestock har ökat relativt mycket de senaste tio åren. Men hushållens ränteinkomster och de schablonberäknade (med hjälp av statslåneräntan) kapitalinkomsterna blir också högre när räntorna är högre. Sammantaget utvecklas statens skatteinkomster från hushållens direkta skatter svagt.³³ I och med budgetpropositionen för 2025 sänks skatterna gentemot hushållen, vilket gör att direkt skatt från hushåll ligger still som andel av BNP trots att lönesummans andel stiger och hushållens kapitalinkomster stärks. Punktskatterna har sänkts i omgångar sedan 2022 vilket inneburit minskade inkomster för staten. Nästa år sänks skatten bland annat på drivmedel vilket gör att punktskatterna som andel av BNP sjunker. Statens inkomster i form av direkta skatter från företag (bolagsskatt) utvecklas i linje med BNP i år och nästa år.

Förändringar av den totala skattekvoten i ekonomin förklaras främst av förändringar i statens skatteuttag (se diagram 82). Sedan början av 2000-talet har skattekvoten minskat från 49 procent av BNP till 41 procent av BNP.³⁴ De senaste tre åren har skattekvoten minskat på grund av att flera stora skattebaser utvecklats svagt i förhållande till BNP och så sker även i år. När ekonomin återhämtar sig framöver ökar flera skattebaser mer än BNP. Skattekvoten stiger dock inte 2025, vilket beror på de skattesänkningar som föreslås i Budgetpropositionen för 2025.

FORTSATT UTBYGGNAD AV FÖRSVAR OCH RÄTTSVÄSENDE

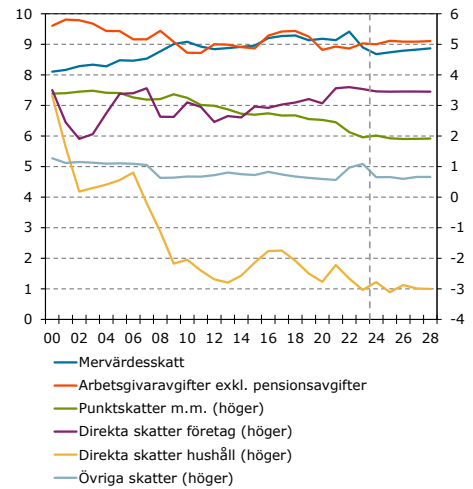
Statens konsumtion består till största delen av kollektiva tjänster såsom försvar, rättsväsende och underhåll av infrastruktur. De senaste åren har stora satsningar genomförts på framför allt försvaret och rättsväsendet. Budgetpropositionen för 2025 innehåller fortsatta ökningsområden inom dessa områden. Statens konsumtionsutgifter fortsätter därför att öka som andel av BNP i år och 2025 (se diagram 84). Konjunkturinstitutet har antagit att

³³ Hushållens direkta skatter till staten är negativa eftersom skattereduktionerna är större än skatteintäkterna.

³⁴ Större ändringar som bidragit till nedgången i skattekvoten är införande av skattereduktion för allmän pensionsavgift (infördes stegvis 2000-2006) och införande av jobbskatteavdraget i flera steg (sedan 2007) och förhöjt grundavdrag för pensionärer i flera steg (sedan 2009).

Diagram 83 Statens skatteinkomster

Procent av BNP

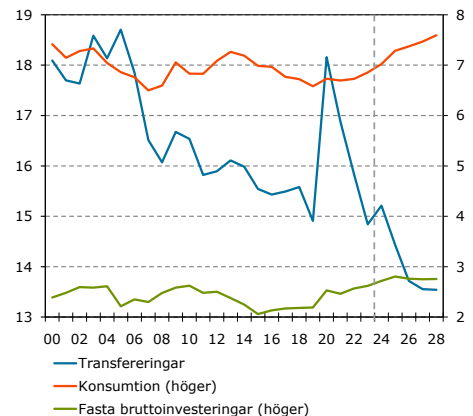

Anm. I övriga skatter ingår överföringen av flaskhalsinkomster från Svenska kraftnät till staten 2023.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 84 Utgifter i staten

Procent av BNP

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

ytterligare höjningar av försvarsanslagen genomförs efter 2025 för att nå den av försvarsberedningen föreslagna nivån och att detta finansieras via ett minskat budgetutrymme. Även statens fasta bruttoinvesteringar påverkas av försvarsupbyggnaden, liksom av satsningar på infrastruktur. Nivån för bruttoinvesteringarna har under fler år ökat och väntas fortsätta göra det i år och 2025, för att sedan ligga kvar på en jämförelsevis hög nivå.

STATENS TRANSFERERINGSUTGIFTER ÖKAR I ÅR

Över hälften av statens utgifter utgörs av transfereringar till olika sektorer i ekonomin. Transfereringarna har minskat som andel av BNP de senaste 20 åren, främst på grund av lägre transfereringar till hushåll.³⁵ Under pandemin var statens transfereringsutgifter tillfälligt förhöjda genom olika stöd. Förra året var åtgärderna avvecklade och nivån mer normal (se diagram 84).

Transfereringarna till hushåll minskade som andel av BNP förra året (se diagram 85). I år ökar transfereringarna något och 2025 är de i princip oförändrade. Ersättningarna till pensionärer fortsätter att öka snabbt i år (se diagram 86). Den främsta orsaken är en historiskt hög uppräknings av prisbasbeloppet 2024 till följd av den tidigare höga inflationen. Uppräkningen påverkar även ersättningsnivåerna i sjuk- och aktivitetsersättning som också stiger i år.

Den försämrade konjunkturen i år leder till att utgifterna för a-kassa och aktivitetsstöd ökar i och med att arbetsmarknaden försvagas. Högre arbetslöshet leder även till att utgifterna för studieersättningar ökar eftersom fler personer väntas studera när jobbchanserna minskar.

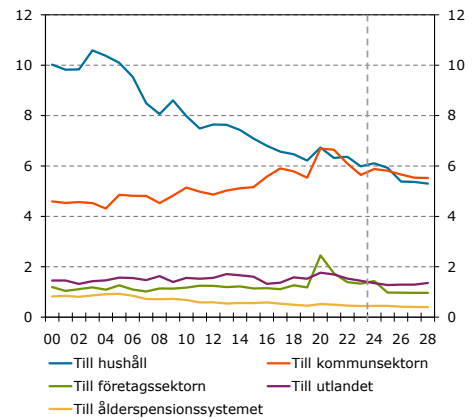
Ersättningarna till familjer och barn minskade påtagligt som andel av BNP mellan 2021 och 2023. Detta förklaras delvis av att barnbidragen inte har ökat i takt med inflationen. Samtidigt minskade barnafödandet 2022 och 2023 vilket medförde att utbetalningarna av föräldrapenning minskade. Under pandemin ökade uttaget av tillfällig föräldrapenning (VAB) men det har minskat sedan 2023. Barnafödandet fortsätter att vara lågt framöver. I år och nästa år ligger utgifterna för ersättningar till familjer och barn kvar på samma nivå som andel av BNP.

Transfereringarna till utlandet minskar i år, trots att Sverige från och med i år betalar avgift både till NATO och den europeiska fredsfaciliteten (se diagram 85). Nedgången beror framför allt på att EU-avgiften, men även att biståndsutgifterna, blir lägre än tidigare år. År 2025 ökar återigen EU-avgiften, främst genom högre BNI-baserad och plastbaserad avgift.³⁶ Transfereringarna till utlandet fortsätter dock att minska som andel av BNP.

³⁵ Nedgången i transfereringsutgifter kan kopplas till förändringar av arbetsmarknadspolitiken och sjukförsäkringen samt minskade utgifter för ersättningar till pensionärer, både vad gäller garantipension och änkepension.

³⁶ Medlemsavgiften till EU består av fyra delar: tullavgift, moms-baserad avgift, avgift för icke återvunnen plast samt en avgift baserad på bruttonationalinkomsten, BNI. Plastavgiften baseras på hur mycket plast som inte återvinns. Om eller när ett medlemsland återvinner lika mycket plast som produceras i landet blir avgiften noll.

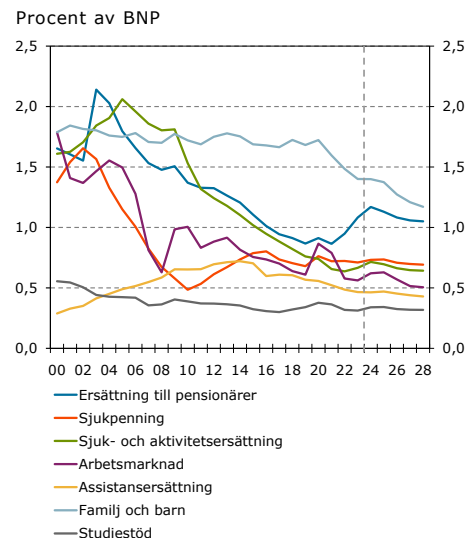
Diagram 85 Transfereringar från staten
Procent av BNP

Anm. Transfereringar till hushåll kan delas in i sociala och övriga transfereringar (där bidrag till föreningar och kapitaltransfereringar ingår).

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 86 Sociala transfereringar från staten till hushåll
Procent av BNP

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Transfereringarna från staten till företagen är tillfälligt höga i år till följd av kapitaltillskottet till Riksbanken. Från 2025 väntas transfereringarna till företagen sjunka tillbaka till nivån före pandemin (se diagram 85).

STORA MARGINALER TILL UTGIFTSTAKET FÖR STATEN

Enligt det finanspolitiska ramverket får inte de takbegränsade utgifterna i staten överskrida utgiftstaket, som i nuläget är beslutat till och med 2027. Budgeteringsmarginalen, som visar avståndet upp till taket, stiger till 4 procent i år och 7 procent 2025 (se diagram 87).³⁷ Utan nya finanspolitiska åtgärder ligger budgeteringsmarginalen kvar på en hög nivå.³⁸ Även när åtgärderna på utgiftssidan i det finanspolitiska scenariot inkluderas återstår en betydande budgeteringsmarginal.

Åtgärderna i det finanspolitiska scenariot för åren 2026–2028 följer av Konjunkturinstitutets beräkningsprinciper för budgetutrymmets fördelning. Åtgärderna påverkar det finansiella sparandet i staten, liksom andra delar av den makroekonomiska prognosen. En annan fördelning av åtgärderna skulle framför allt få effekter på den offentliga sektorns konsumtion och investeringar samt på hushållens konsumtion i prognosen.

Offentlig sektors tillgångar och skulder

Maastrichtskulden, den offentliga sektorns konsoliderade bruttoskuld, har minskat från 50 till 32 procent av BNP mellan 2000 och 2023 (se diagram 88). Under denna period har kommunsektorns andel av skulden ökat medan statens andel har minskat. En bidragande orsak är att kommunsektorn ökat sina investeringar. De senaste åren har Riksbanken bytt finansieringsmetod för valutareserven och återbetalat de lån som staten tidigare tagit upp för detta ändamål, vilket lett till en lägre statsskuld.

Maastrichtskulden ökar i år och 2025 till följd av det negativa sparandet i staten och kommunsektorn. Därefter ligger skulden i princip still som andel av BNP, både i staten och kommunsektorn.

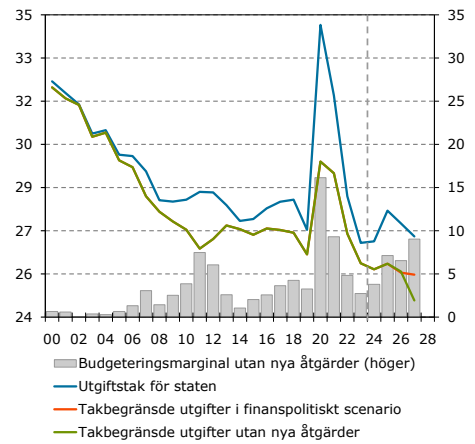
Den offentliga sektorn har en positiv finansiell nettoställning, det vill säga de finansiella tillgångarna överstiger skulderna. Det beror huvudsakligen på tillgångarna i ålderspensionssystemets buffertfonder (se diagram 89). Dessa väntas stiga i år till följd av att det finansiella sparandet i ålderspensionssystemet visar ett överskott och en positiv börsutveckling. Nettoställningen i staten har ökat under en längre period i takt med att statsskulden minskat som andel av BNP. I år minskar dock statens

³⁷ Att budgeteringsmarginalen blir så stor 2025 beror på att den del av Ukraina-ramen som ligger på anslaget 1:14 i Utgiftsområde 6 inte ingår i utgiftsprognosen eftersom det råder så stor osäkerhet om stödets utformning.

³⁸ Aviserade åtgärder för åren efter budgetåret i regeringens senaste budgetproposition är beaktade.

Diagram 87 Utgiftstaket för staten

Procent av potentiell BNP respektive av takbegränsade utgifter

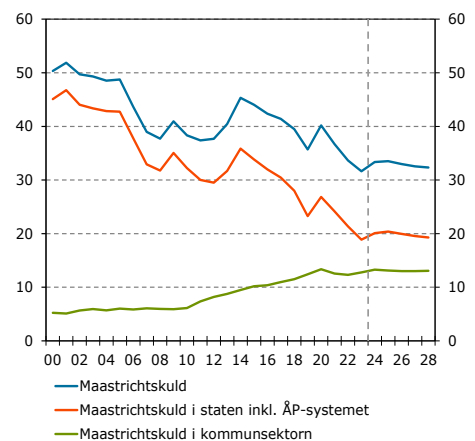

Anm. Budgeteringsmarginalen redovisas i procent av takbegränsade utgifter.

Källor: Ekonomistyrningsverket, Regeringen och Konjunkturinstitutet.

Diagram 88 Maastrichtskuldens fördelning på delsektorer

Procent av BNP respektive procent

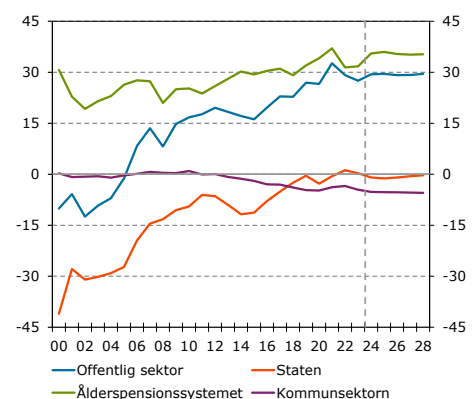

Anm. Ålderspensionssystemet del har tidigare varit negativ och är nu nära noll.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 89 Finansiell nettoställning

Procent av BNP

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

nettoställning när skulden ökar och ligger därefter kvar nära noll. Nettoställningen i kommunsektorn har blivit negativ de senaste åren och förblir negativ framöver. Från 2025 stabiliseras nettoställningen i offentlig sektor på ca 30 procent av BNP.

STIGANDE KAPITALINKOMSTER KOMPENSERAR FÖR HÖGRE RÄNTEUTGIFTER

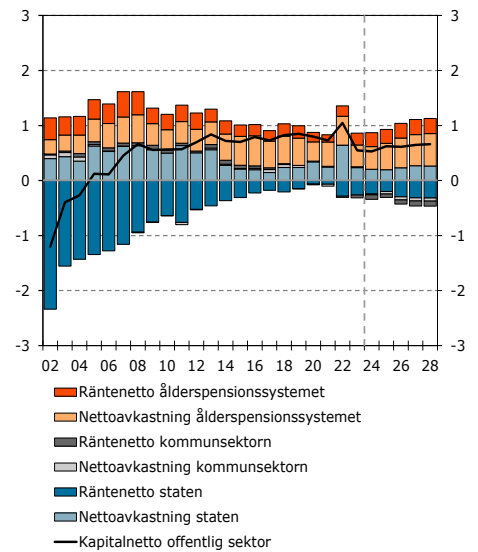
Kapitalnettot i den offentliga sektorn motsvarar skillnaden mellan de kapitalinkomster och kapitalutgifter som genereras av de finansiella tillgångarna och skulderna. Inkomsterna utgörs främst av avkastningar och utdelningar från pensionssystemets buffertfonder och de statliga bolagen, medan utgifterna framför allt består av ränteutgifter. Den offentliga sektorn har ett positivt kapitalnetto till följd av kapitalinkomsterna från pensionssystemets tillgångar (se diagram 90). I både staten och kommunsektorn är kapitalnettot negativt i år då ränteutgifterna överstiger kapitalinkomsterna. Det negativa kapitalnettot tynger det finansiella sparandet.

Ålderspensionssystemets kapitalnetto ökar de närmaste åren i takt med att både avkastningarna och ränteinkomsterna stiger. I både staten och kommunsektorn fortsätter dock ränteutgifterna att överstiga ränteinkomsterna. Eftersom skulderna i staten och kommunsektorn är större än de räntebärande tillgångarna leder ett högre ränteläge generellt till att kapitalnettot försvagas. Impliciträntorna på både skulder och tillgångar har ökat markant de senaste åren, men nästa år medför ett lägre ränteläge att impliciträntorna sjunker och att räntenettet i offentlig sektor förbättras (se diagram 91).

Aktieutdelningarna från de statliga bolagen var exceptionellt stora 2022, framför allt till följd av stora utdelningar från Vattenfall. Detta gjorde att kapitalnettot i staten var positivt trots att ränteutgifterna ökade betydligt. Förra året minskade utdelningarna som andel av BNP till en nivå i linje med genomsnittet under mitten på 2010-talet. Utdelningarna blir ytterligare något lägre i år och 2025. Aktieutdelningarna motverkar bara delvis det negativa räntenettet i staten.

Diagram 90 Kapitalnetto i offentlig sektor

Procent av BNP

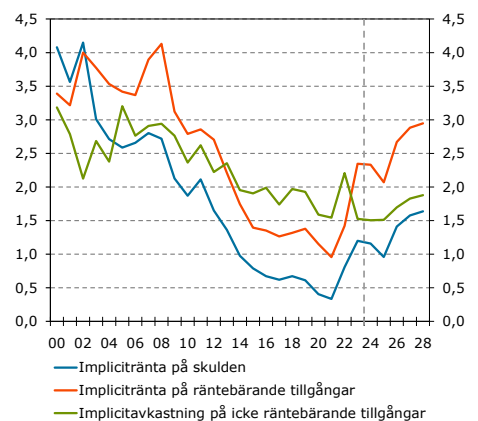

Anm. I kommunsektorns nettoavkastning ingår även driftsöverskott.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 91 Impliciträntor på offentliga tillgångar och skulder

Procent av BNP

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell 13 Offentliga sektorns finanser

Procent av BNP, löpande priser

	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Primära inkomster	46,2	45,9	46,0	45,9	45,8	45,9
Skatter och avgifter	41,3	40,9	40,9	41,0	41,0	41,1
Skattekvot ¹	41,4	41,0	41,1	41,1	41,1	41,2
Övriga inkomster ²	5,0	5,0	5,0	4,9	4,8	4,8
Primära utgifter	47,4	47,9	47,2	46,3	46,1	46,1
Konsumtion	26,2	26,6	26,5	26,3	26,3	26,4
Transfereringar	16,0	16,1	15,5	14,8	14,7	14,6
Hushåll	12,5	12,6	12,5	11,8	11,7	11,6
Företag	2,0	2,1	1,6	1,6	1,6	1,6
Utland	1,5	1,4	1,3	1,4	1,4	1,4
Investeringar	5,2	5,2	5,3	5,2	5,1	5,1
Primärt finansiellt sparande³	-1,2	-2,0	-1,3	-0,4	-0,3	-0,2
Kapitalnetto	0,5	0,5	0,6	0,6	0,6	0,7
Kapitalinkomster	1,5	1,4	1,4	1,7	1,8	1,8
Kapitalutgifter	0,9	0,9	0,8	1,1	1,1	1,2
Finansiellt sparande	-0,6	-1,5	-0,6	0,2	0,4	0,4
Effekt automatiska stabilisatorer	-1,0	-1,5	-0,6	-0,1	0,0	0,1
Engångseffekter	0,0	-0,4	0,0	0,0	0,0	0,0
Strukturellt sparande⁴	0,4	0,4	0,0	0,3	0,3	0,3
Maastrichtskuld	31,6	33,4	33,5	33,0	32,5	32,3

¹ EU-skatter ingår i skattekvoten men inte i den offentliga sektorns inkomster.² Bland annat transfereringar från utlandet och från a-kassorna samt inkomster av bokföringsteknisk karaktär såsom kapitalförslitning. ³ Finansiellt sparande exklusive kapitalinkomster och kapitalutgifter. ⁴ Procent av potentiell BNP.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Inriktningen på den ekonomiska politiken

Den åtstramande penningpolitiken har, understödd av en förhållandevis återhållsam finanspolitik, bidragit till att inflationen sjunkit från de mycket höga nivåerna 2022. Samtidigt har BNP varit i stort sett oförändrad sedan 2021, vilket inneburit att Sverige gått in i en lågkonjunktur. Det bör därför övervägas om den ekonomiska politiken ska ge ett starkare stöd till återhämtningen i syfte att förkorta lågkonjunkturen.

Det är i sammanhanget viktigt att notera att såväl penning- som finanspolitiken verkar med viss fördröjning, en ofta använd tumregel är 1–1,5 år. Det innebär att om den ekonomiska politiken ska påverka efterfrågan mer än vad som nu antas för 2025 så behöver förändringar av den förda politiken ske i närtid.

Eftersom svensk ekonomi inte bedöms befinna sig i en djup lågkonjunktur är det i första hand penningpolitiken som bör ge ytterligare stöd åt efterfrågan. Enligt Konjunkturinstitutet vore det lämpligt att gå fortare fram med räntesänkningarna än vad som antas i denna prognos. Det skulle bidra till en mer robust konjunkturåterhämtning och till att arbetslösheten faller tillbaka snabbare. Under det närmaste året är styrräntan högre i prognosen än Konjunkturinstitutets bedömning om den långsiktigt neutrala styrräntan. Penningpolitiken bedöms därför vara tydligt åtstramande i nuläget och får en neutral inriktning först kring nästa halvårsskifte. Konjunkturinstitutet anser att Riksbanken bör överväga att göra större räntesänkningar under 2024 för därmed att få större effekt på konjunkturutvecklingen 2025. Ett alternativscenario med Konjunkturinstitutets makromodell SELMA ger stöd åt denna bedömning (se ”Alternativscenario: snabbare räntesänkningar” i kapitlet ”Osäkerhet i prognosen”). När det gäller finanspolitiken har denna att förhålla sig till överskottsmålet, där det visserligen finns utrymme att underskrida målnivån av stabiliseringspolitiska skäl, men där avvikelser i det strukturella sparandet senare behöver återtassas.

Osäkerhet i prognosen

Inflationstakten förväntas fortsätta att avta men det finns osäkerheter kring hur snabbt inflationsmålen i USA och euroområdet nås. Riksbanken fortsätter att sänka styrräntan, men det är oklart både vilken effekt de snabba höjningarna 2022–2023 har haft hittills och vilken effekt genomförda och kommande sänkningar får framöver. Hushållens konsumtion utvecklas fortfarande svagt och utvecklingen framåt är osäker och beror bland annat på hur benägna hushållen är att konsumera och investera. De geopolitiska spänningarna är stora och vilka effekter dessa får för svensk ekonomi är fortfarande osäker.

INFLATIONSUTVECKLINGEN FORTFARANDE OSÄKER

Inflationstakten i Sverige, euroområdet och USA fortsätter att minska, och utfallen har i stort sett varit i linje med Konjunkturinstitutets prognos. I Sverige ligger KPIF-inflationen redan under 2 procent och förväntas enligt prognosen vara under Riksbankens mål resten av året och nästa år (se diagram 92). Inflationen i både USA och euroområdet minskar dock långsamt och det är osäkert när de respektive inflationsmålen nås (se diagram 93). Om inflationen minskar långsammare än väntat kan det innebära att styrräntorna sänks i en långsammare takt än i prognosen. Det skulle även kunna leda till en svagare BNP-tillväxt än i prognosen.

Konjunkturinstitutet antar att Riksbanken fortsätter att sänka styrräntan fram till mitten av 2025 då den når 1,75 procent. De antagna räntesänkningarna ligger i linje med vad terminsprissättningen antyder (se diagram 94). Det är fortfarande osäkert hur stora effekter de tidigare genomförda räntehöjningarna och de kommande räntesänkningarna får på ekonomin framöver, då penningpolitiken verkar med fördröjning.

HUR UTVECKLAS HUSHÅLLENS KONSUMTION FRAMÖVER?

Hushållens konsumtion har utvecklats svagare än vad Konjunkturinstitutet förväntade sig sedan 2022. Det andra kvartalet 2024 minskade konsumtionen och hushållens konfidensindikator ligger fortsatt något under det historiska genomsnittet (se diagram 95). Det är fortfarande högst osäkert hur konsumtionen kommer att utvecklas framöver.³⁹ I ett alternativscenario nedan undersöks bland annat hur ekonomin påverkas om konsumtionen utvecklas svagare än förväntat.

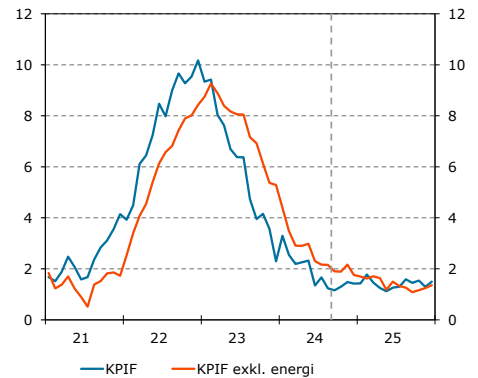
GEOPOLITISKA SPÄNNINGAR I VÄRLDEN

Det råder fortsatt stor osäkerhet kring kriget i Ukraina och konflikten i Mellanöstern. Konflikten i Mellanöstern påverkar

³⁹ För mer information om hur konsumtionen har utvecklats historiskt efter stora kriser se fördjupningen "Hushållens konsumtion och sparande".

Diagram 92 Konsumentpriser

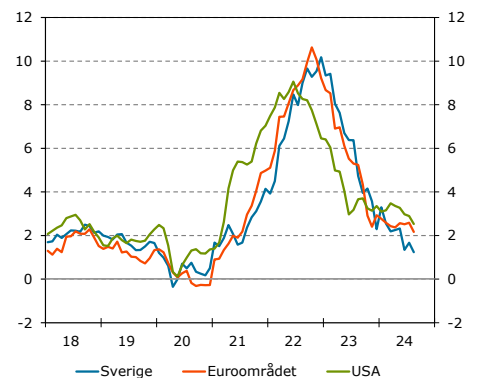
Årlig procentuell förändring, månadsvärden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 93 Konsumentpriser i valda länder och regioner

Årlig procentuell förändring, månadsvärden

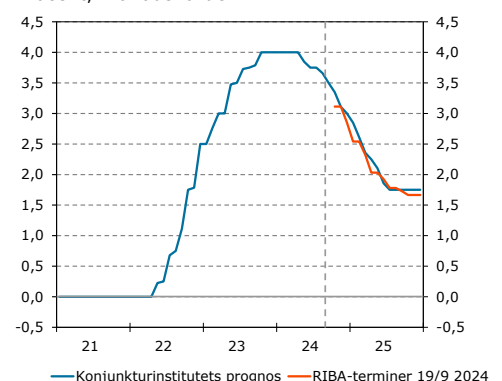

Anm. KPI för USA, HIKP för euroområdet och KPIF för Sverige.

Källor: Eurostat, Bureau of Labor Statistics, SCB, Macrobond, och Konjunkturinstitutet.

Diagram 94 Styrränta

Procent, månadsvärden

Anm. RIBA är terminskontrakt baserade på framtida genomsnittlig styrränta mellan terminernas avräkningsdagar. Avräkningsdagarna är tredje onsdagen i mars, juni, september respektive december.

Källor: Nasdaq OMX, Macrobond och Konjunkturinstitutet.

globala sjöfartsrutter och därmed fraktpriser, men de ekonomiska effekterna hittills varit begränsade. Det finns dock en risk att konflikten i Mellanöstern eskalerar och därigenom får en större påverkan på råvaru- och fraktpriserna. Även en eskalering av kriget i Ukraina kan ge upphov till förnyad osäkerhet bland företag och hushåll runt om i Europa och hämma den ekonomiska aktiviteten. Förutom kriget i Ukraina och Mellanöstern riskerar även ökade inslag av protektionism och befintliga geopolitiska spänningar, särskilt mellan USA och Kina, att få konsekvenser för internationella samarbeten och global handel.

SVÅRA AVVÄGNINGAR I BNP-PROGNOSEN

Som alltid finns det ett antal utmaningar med att göra prognos på BNP, vilka bidrar till prognosfel och osäkerhet. Revideringar i utfallet på grund av att SCB får tillgång till bättre statistik ändrar historiken, vilket kan påverka bedömningen av det framtida förloppet. Dessutom påverkar revideringar de utfall som prognoserna utvärderas mot.⁴⁰

Utrikeshandeln med tjänster har utvecklats starkt efter pandemin och det är svårt att värdera utvecklingen utifrån de vanliga analysramarna för handel. Det är därför svårt att fastslå om utvecklingstakten blir permanent starkare eller inte.

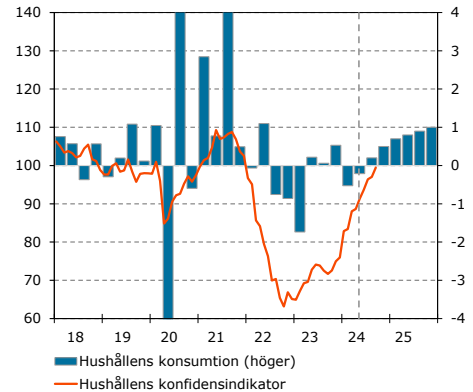
Investeringar och lagerinvesteringar varierar ofta kraftigt, vilket gör det svårt att bedöma hur de kommer att utvecklas framöver. För tillfället kan det vara så att företagen väljer att ha större buffertar av vissa typer av lager än man tidigare haft, men hur stor denna förändring i så fall blir är också svårbedömd.

Prognosfelens storlek

Prognoser är alltid behäftade med osäkerhet. För att illustrera nivån på prognososäkerheten visas i diagram 96, diagram 97 och diagram 98 osäkerhetsintervall runt prognoserna för BNP-tillväxten, arbetslösheten och inflationen enligt KPIF för åren 2024 och 2025. Intervallen baseras på Konjunkturinstitutets historiska prognosfel för prognoser som görs under tredje kvartalet, det vill säga prognoser från Konjunkturläget september mellan 2012 och 2023. Diagram 96 visar exempelvis att prognosen för BNP-tillväxten 2024 är 0,7 procent. Prognososäkerheten innebär att med 90 procents säkerhet kommer BNP-tillväxten 2024 att ligga mellan 0,0 och 1,4 procent.

Diagram 95 Hushållens konfidensindikator och hushållens konsumtion

Index medelvärde=100, säsongsrensade månadsvärden respektive procentuell förändring, säsongsrensade kvartalsvärden

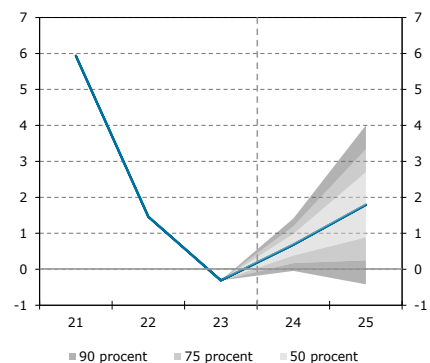

Anm. Konsumtionstillväxten var -9,9 procent det andra kvartalet 2020, 6,3 procent det tredje kvartalet 2020 och 4,4 procent det tredje kvartalet 2021.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 96 Osäkerhetsintervall för BNP-prognosen

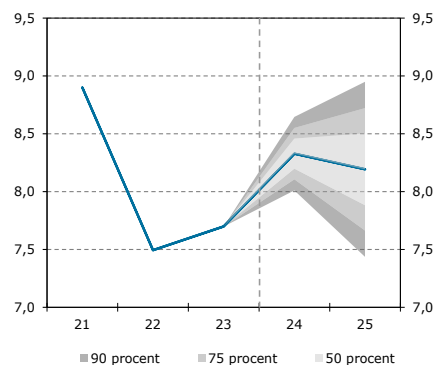
Procentuell förändring

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 97 Osäkerhetsintervall för arbetslöshetsprognosen

Procent av arbetskraften

Anm. Avser arbetslösa i åldern 15-74 i procent av arbetskraften enligt AKU, säsongsrensats.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

⁴⁰ Se fördjupning "BNP revideras återkommande" i *Konjunkturläget* juni 2024 för mer information.

Alternativscenario: Lägre konsumtionstillväxt

Hushållens konsumtion minskade mellan första kvartalet 2023 och andra kvartalet 2024 och konsumtionsnivån har ännu inte visat tecken på en stabil återgång till den historiska trenden som rådde före den höga inflationen 2022. Även om konsumtionen förväntas återhämta sig finns det en osäkerhet om när och hur snabbt detta kommer att ske.⁴¹ I Konjunkturinstitutets huvudscenario väntas hushållens konsumtion börja öka trendmässigt mot slutet av 2024. Alternativscenario belyser risken att hushållen ändrar sitt sparande så att konsumtionen ökar långsammare jämfört med huvudscenario och analyserar hur det kan påverka andra delar av svensk ekonomi.

BAKGRUND OCH SCENARIOANTAGANDEN

I huvudscenario förväntas hushållens eget sparande som andel av den disponibla inkomsten ligga på en historiskt sett hög nivå under 2024 och 2025. Att hushållen har mött högre räntor och priser kan ha gett upphov till en ökad upplevd risk för förhöjda levnadskostnader och ett större behov av buffertsparende. De senaste indikatorerna visar att konsumentförtroendet har stärkts, även om de i ett historiskt perspektiv fortsatt ligger på låga nivåer.⁴² Det finns en risk att den återhämtning av konsumentförtroendet som förväntas i huvudscenario sker i långsammare takt eller helt uteblir, med en dämpad konsumtionsutveckling till följd.⁴³ I diagrammen visas utvecklingen i alternativscenario med röda linjer.

LÄGRE KONSUMTIONSTILLVÄXT LEDER TILL HÖGRE ARBETSLÖSHET OCH DÄMPAD BNP-TILLVÄXT

I alternativscenario ökar hushållens konsumtion långsammare jämfört med huvudscenario fram till 2025 (se diagram 99). År 2025 ökar konsumtionen i alternativscenario i linje med den genomsnittliga tillväxten under de senaste tio åren, i stället för att växa snabbare som i huvudscenario. En lägre konsumtionsdriven efterfrågan medför en lägre efterfrågan på arbetskraft, vilket leder till att arbetslösheten ökar 2024 och 2025 och blir högre än i huvudscenario. Från och med 2026 minskar arbetslösheten igen (se diagram 100). Lägre efterfrågan på arbetskraft leder också till att de nominella lönerna stiger långsammare.

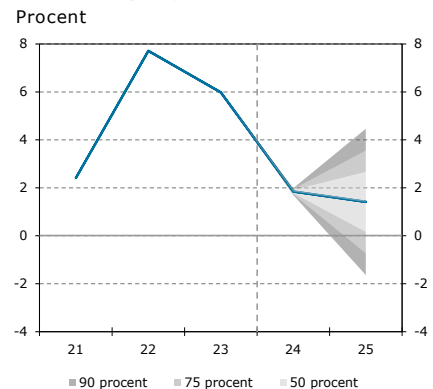
KPIF-inflationen blir i stort sett densamma i det alternativa scenario som i huvudscenario. Ett lägre kostnadstryck till följd

⁴¹ Se fördjupningen "Hushållens konsumtion och sparande".

⁴² Se mer information om den senaste *Konjunkturbarometern* hushållens konfidensindikator på <https://www.konj.se/publikationer/konjunkturbarometern.html>.

⁴³ I SELMA implementeras detta alternativa scenario via en tillfällig ökning av hur mycket hushållen värderar framtida konsumtion (dagens sparande) i förhållande till nuvarande konsumtion. Ökningen antas ske under det fjärde kvartalet 2024.

Diagram 98 Osäkerhetsintervall för inflationsprognosen, KPIF

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

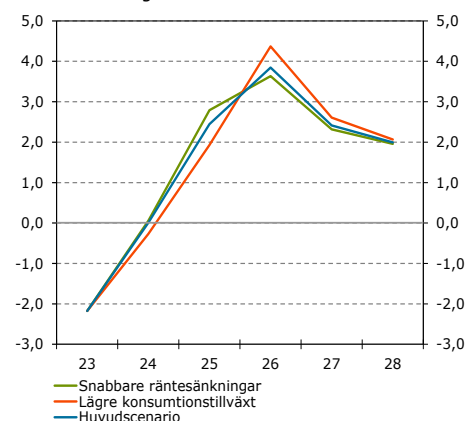
Vad är ett alternativscenario?

I detta avsnitt beskrivs en alternativ utveckling av ekonomin jämfört med prognosen för åren 2024–2025 samt det medelfristiga scenario som följer för de närmaste åren därpå. I avsnittet beskrivs hur de ekonomiska förutsättningarna kan skilja sig från prognosen och huvudscenario, och vilka effekter dessa alternativa förutsättningar kan ha på den svenska ekonomin.

Alternativscenario är framtaget med Konjunkturinstitutets estimerade allmän-jämviktsmodell SELMA. Analysen som presenteras är helt och hållet modellbaserad och därmed en konsekvens av de antaganden som gjorts i modellen.

Diagram 99 Hushållens konsumtion

Procentuell förändring, fasta priser, kalenderkorrigerade värden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

av lägre nominella löner motverkas av högre importpriser till följd av en långsammare förstärkning av kronan (se diagram 101). Den svagare kronan jämfört med huvudscenariot följer av en mindre åtstramande penningpolitik i närtid. Att arbetslösheten är högre än i huvudscenariot medför att Riksbanken sänker styrräntan mer. På så sätt undviker Riksbanken att den lägre efterfrågan sänker inflationen ytterligare under målet. En mindre förstärkning av växelkursen än i huvudscenariot leder till att exporttillväxten blir något högre än i huvudscenariot 2025. Importtillväxten dämpas något av en svagare inhemsk efterfrågan och högre importpriser och ökar i långsammare takt än i huvudscenariot det fjärde kvartalet 2024 och helåret 2025.

Den lägre konsumtionstillväxten har stor påverkan på BNP, som växer långsammare än i huvudscenariot i slutet av 2024 och under helåret 2025. Effekten på BNP-tillväxten avtar i takt med att buffertsparandet avtar och den inhemska efterfrågan stärks igen 2025 och 2026 (se diagram 102). BNP-gapet blir mer negativt från fjärde kvartalet 2024 fram till mitten av 2025, men precis som i huvudscenariot sluts gapet 2026 (se diagram 103). I scenariot antas hushållens ökade sparbenägenhet vara tillfällig, varför effekterna på konsumtionen reverseras förhållandevis fort. Det är också tänkbart med ett mer långvarigt högre sparande, vilket skulle göra återhämtningen mer utdragen.

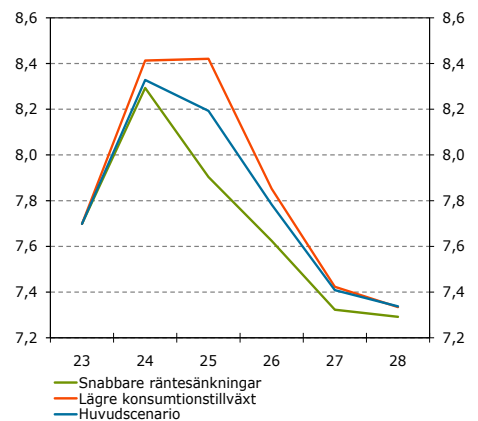
Eftersom arbetslösheten ökar mer än i huvudscenariot blir transfereringarna till hushållen också större. Samtidigt försämras de offentliga finanserna av minskade skatteintäkter från arbetsinkomster och konsumtionsskatter. Lägre skatteinkomster i kombination med större utgifter från transfereringar leder till att Maastrichtskulden växer mer än i huvudscenariot (se diagram 104).

Alternativscenario: Snabbare räntesänkningar

Som en reaktion på den mycket snabba uppgången i inflationen har styrräntan höjts sedan slutet av 2022. Detta har bidragit till att inflationen har dämpats och nu ligger under målet samt att den ekonomiska aktiviteten har mattats av. I Konjunkturinstitutets huvudscenario väntas Riksbanken sänka med 0,25 procentenheter vid varje ordinarie penningpolitiska möte fram till sommaren 2025. Riksbankens bedömning av det ekonomiska läget kan dock medföra att Riksbanken sänker styrräntan snabbare än väntat. Ett sådant scenario skulle samtidigt kunna ge upphov till ett allmänt ökat konsument- och företagsförtroende. Nedan belyses ett sådant alternativt förlopp och dess konsekvenser för den svenska ekonomin.

Diagram 100 Arbetslöshet

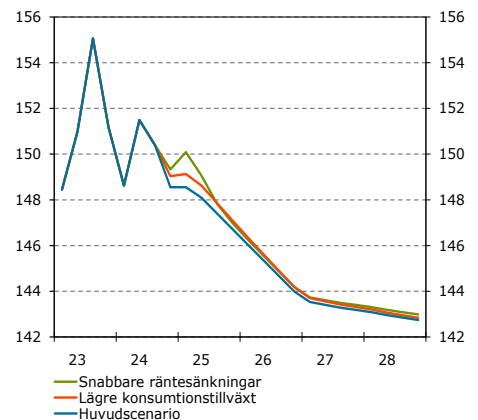
Procent av arbetskraften

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 101 Växelkurs (KIX6)

Index, kvartalsvärden

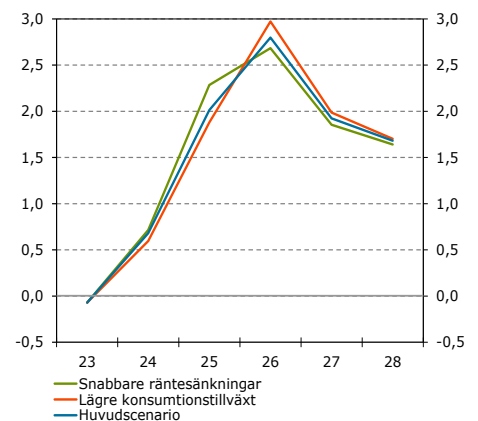

Anm. Högre index motsvarar en svagare krona.

Källor: Riksbanken och Konjunkturinstitutet.

Diagram 102 Svensk BNP

Procentuell förändring, fasta priser, kalenderkorrigerade värden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

BAKGRUND OCH SCENARIOANTAGANDEN

Hushåll och företag har pressats av höga räntor och därmed av försämrade kreditvillkor och kan ha skjutit upp konsumtion och investeringar till framtiden. En snabbare sänkning av räntan leder till en snabbare lättning av kreditvillkoren och kan följas av en snabbare förbättring av förtroendet hos både hushåll och företag än väntat. I detta alternativscenario analyseras en avvikelse från huvudscenariot där Riksbanken sänker styrräntan med 0,50 procentenheter vid vart och ett av de tre kommande penningpolitiska möten i stället för att sänka med 0,25 procentenheter per möte över längre tid. En snabbare sänkning av styrräntan leder i alternativscenario till förbättrade kreditförhållanden för hushåll och företag. Utöver räntesänkningen antas den lägre räntan medföra en snabbare förbättring av hushållens och företagens förtroende för den framtida ekonomiska utvecklingen.⁴⁴ I diagrammen visas utvecklingen i alternativscenario med gröna linjer.

SNABBARE STYRRÄNTESÄNKNINGAR FRÄMJAR INVESTERINGAR OCH SLUTER BNP-GAPET SNABBARE

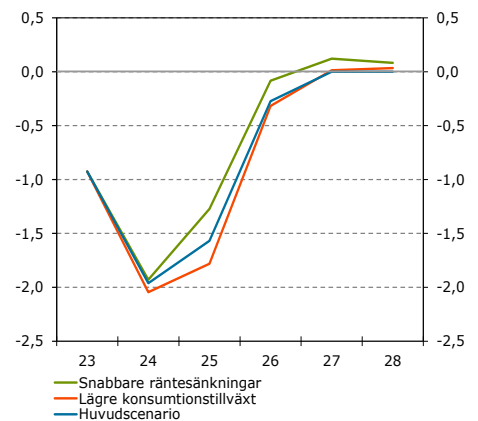
I alternativscenario uppgår styrräntan i genomsnitt till 2,8 procent sista kvartalet 2024 och till 2,1 procent första kvartalet 2025 (se diagram 105). De snabbare räntesänkningarna ökar konsumtionsefterfrågan. Samtidigt kommer ett högre förtroende hos hushåll och företag innebära att konsumtion blir mer attraktivt jämfört med att spara. Hushållens konsumtion ökar därför snabbare än i huvudscenario i slutet av 2024 och under helåret 2025 (se diagram 99). I takt med att räntan minskar och hushållens och företagens förtroende ökar, blir företagens investeringar lönsammare. Dessutom innebär högre konsumtion att efterfrågan på inhemskt producerade varor blir högre, vilket bidrar till en högre efterfrågan på investeringar jämfört med huvudscenario. Investeringarna växer därför snabbare än i huvudscenario det sista kvartalet 2024 och under helåret 2025 (se diagram 106).

Eftersom räntan är lägre än i huvudscenario stärks växelkursen inte lika snabbt i detta alternativa scenario. Det gäller särskilt under senhösten 2024 då räntan sänks i snabb takt. Den långsammare växelkursförstärkningen innebär att exporttillväxten blir högre jämfört med i huvudscenario. Men trots den långsammare förstärkningen av kronan utvecklas importen starkare än huvudscenario, vilket beror på större varu- och investerings efterfrågan.

En större efterfrågan än i huvudscenario genererar också en större efterfrågan på arbetskraft, vilket medför att arbetslösheten inte ökar lika mycket i slutet av 2024 och minskar i snabbare takt 2025 jämfört med huvudscenario (se diagram 100). Den större

Diagram 103 Svenskt BNP-gap

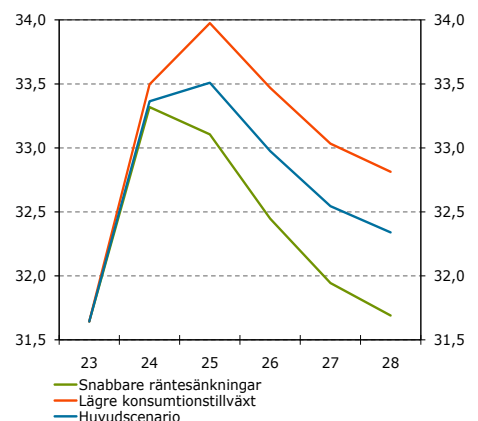
Procent av potentiell BNP

Källa: Konjunkturinstitutet.

Diagram 104 Maastrichtskuld

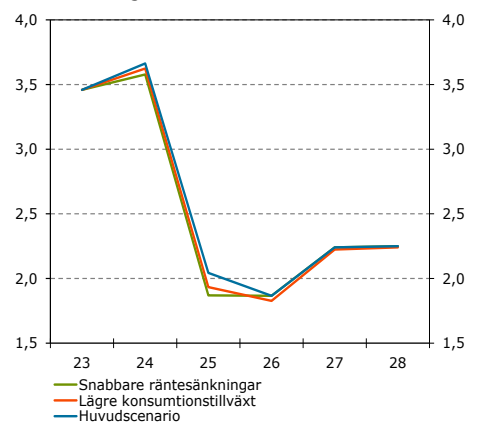
Procent av BNP

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 105 Riksbankens styrränta

Procent, årsgenomsnitt

Källor: Riksbanken och Konjunkturinstitutet.

⁴⁴ I SELMA implementeras detta scenario via oväntade sänkningar av styrräntan tillsammans med en sänkning av riskpremien som spararna begär för att köpa inhemskt privata sparinstrument. Riskpremien är en av bestämningsfaktorer för investeringar och fångar kreditvillkor.

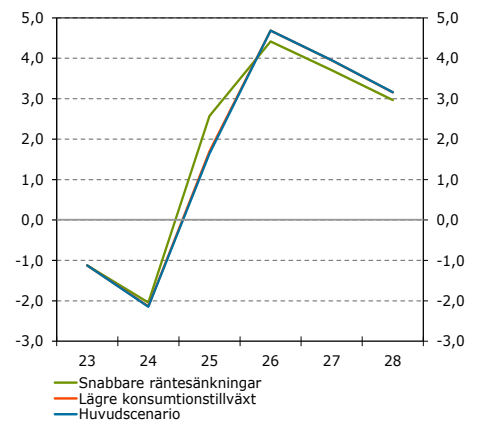
efterfrågan på arbetskraft pressar upp de nominella lönerna relativt huvudscenariot under perioden 2024–2026. De högre nominella lönerna och den ökade efterfrågan sätter också ett visst tryck uppåt på KPIF-inflationen som dock bara ökar marginellt.

Högre konsumtions- och investeringstillväxt än i huvudscenariot bidrar till att det negativa BNP-gapet sluts tidigare än i huvudscenariot. Den högre investeringstillväxten bidrar till att BNP-gapet blir positivt 2026–2027, även om BNP-tillväxten avtar under samma period.

Eftersom ökningen av arbetslösheten inte är lika stor som i huvudprognosen, ökar transfereringarna till hushållen mindre än i huvudscenariot 2024 och 2025. Med flera anställda och högre konsumtion ökar skatteintäkterna i motsvarande grad varmed Maastrichtskulden blir lägre än i huvudscenariot (se diagram 104).

Diagram 106 Investeringar

Procentuell förändring, fasta priser, kalenderkorrigerade värden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

FÖRDJUPNING

Hushållens konsumtion och sparande

Hushållens konsumtion har utvecklats svagt sedan inflationen började stiga kraftigt 2022. Återhämtningen har varit trögare än vad Konjunkturinstitutet förväntat sig, vilket kan ha flera orsaker. En jämförelse med tidigare episoder av fallande konsumtion kan ge vägledning till hur utvecklingen kan väntas bli framöver. Återhämtningen bedöms bli långsam efter kostnadschocken, men inte fullt lika långsam som efter 1990-talskrisen.

Hushållens konsumtion har fallit

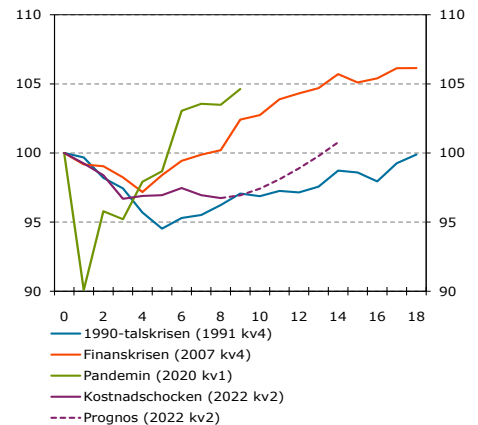
Efter pandemin steg inflationen kraftigt i omvärlden och i Sverige. Centralbankerna svarade med att höja styrräntorna och de räntor som hushållen möter följde med. Till följd av de höjda levnadskostnaderna har de svenska hushållens konsumtion fallit med 3,3 procent sedan toppen andra kvartalet 2022 (se diagram 107).

Utvecklingen sedan pandemin är inte unik för Sverige utan har varit snarlik i flera jämförbara länder (se diagram 108). Sverige och Danmark klarade sig relativt lindrigt under pandemin och hushållens konsumtion återhämtade sig snabbt. Under kostnadschocken som inleddes 2022 har dock fallet varit större och verkar bli mer långvarigt i Sverige än de flesta andra länder. Det finns specifikt svenska förhållanden som kan förklara utvecklingen. Till exempel är svenska bolånetagare mer känsliga för ränteförändringar och svenska löner har utvecklats svagare än i de flesta jämförbara länder.

Hushållens konsumtion brukar utvecklas betydligt jämnare än andra delar av försörjningsbalansen och BNP som helhet. De senaste decennierna har den bara sjunkit markant vid fyra tillfällen: 1990-talskrisen, finanskrisen (2008), pandemin (2020) och vid kostnadschocken som uppstod 2022 i kölvattnet av den höga inflationen. Återhämtningen har sett väldigt olika ut efter dessa fyra chocker. Hittills har återhämtningen i hushållens konsumtion efter kostnadschocken gått trögare än vad Konjunkturinstitutet har trott.

Denna fördjupning resonerar om drivkrafter bakom utvecklingen i hushållens konsumtion. Mot bakgrund av dessa drivkrafter analyseras den senaste tidens utveckling med tidigare episoder av konsumtionsfall.

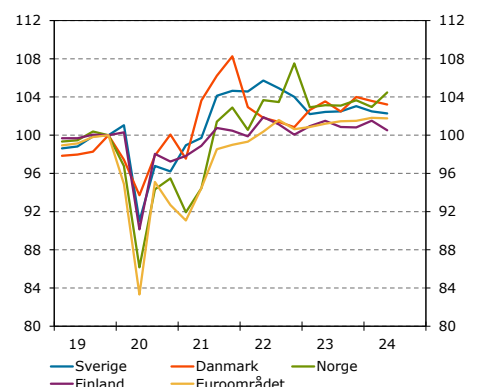
Diagram 107 Hushållens konsumtion
Indexerad nivå

Anm. Tidpunkt för indexeringens utgångsläge anges inom parentes. X-axeln avser kvartal.
Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 108 Hushållens konsumtion i valda länder

Index 2019 kvartal 4=100, säsongrensade kvartalsvärden

Källor: OECD, Eurostat, SCB och Statistics Finland.

Drivkrafter bakom hushållens konsumtion

Ekonomisk teori kan ge vägledning till varför hushållens konsumtion utvecklas som den gör. Hushållen får nytta av att konsumera och deras disponibla inkomster fördelas mellan konsumtion och sparande, där sparandet kan ses som uppskjuten konsumtion.⁴⁵ Om hushållens konsumtionsutgifter minskar beror det antingen på att inkomsterna har minskat eller att sparandet har ökat. Hushållens konsumtion i *volym* kan också minska om *priset* på konsumtionen ökar, det vill säga om inflationen är hög vilket var fallet under 2022 och 2023. Därför är det lämpligt att resonera i termer av hushållens reala disponibla inkomst och hur stor andel av den som sparas respektive konsumeras.

OLIKA ANLEDNINGAR ATT SPARA

När hushållen avgör hur stor andel av den reala inkomsten som ska sparas respektive konsumeras i en tidsperiod strävar de efter att maximera sin nytta nu och i framtiden. Störst nytta får hushållen om de kan jämna ut konsumtionen över tid.⁴⁶ Genom att öka sparandet i goda tider och dra ner på det i sämre tider kan hushållen jämna ut sin konsumtion mer än sina inkomster.

Hushållen får ränta på sitt sparande och en högre ränta ger större incitament att öka sparandet och därmed dra ner på konsumtionen nu.

Utöver att jämna ut konsumtionen över tid kan det finnas andra anledningar för hushållen att spara. Den ekonomiska utvecklingen är alltid osäker, såväl på aggregerad nivå (makro) som på individuell hushållsnivå (mikro). Osäkerheten om framtiden, inte minst vad gäller inkomst, ger hushållen incitament att ha ett buffertsparande. Den viktigaste osäkerheten för hushåll att ta hänsyn till vad gäller buffertsparande är risken för arbetslöshet.

Om osäkerheten stiger, eller upplevs stiga, ger det hushållen anledning att öka sparandet på bekostnad av lägre konsumtion en tid. På liknande sätt kan en oväntad minskning av förmögenheten motivera ett ökat buffertsparande. I genomsnitt har svenska hushåll en stor del av sina tillgångar bundna i sitt boende. Ett fall i bostadspriser är därför ett exempel på minskad förmögenhet som kan ge anledning till ökat sparande.

Det finns alltså flera faktorer som påverkar hushållens aggregerade konsumtion och sparande. Men det finns även stora skillnader i hur olika hushåll reagerar på en inkomstförändring. Till

⁴⁵ Sparandet kan vara negativt och konsumtionsutgifterna kan överstiga inkomsten åtminstone tillfälligt.

⁴⁶ Denna egenskap är en viktig anledning till att hushållens konsumtion tenderar att utvecklas jämnare än till exempel BNP.

exempel tenderar hushåll med lägre inkomst och förmögenhet att låta en inkomstförändring slå på konsumtionen i större utsträckning, medan rikare hushåll låter sparandet påverkas i större utsträckning. Denna skillnad i hur olika typer av hushåll reagerar på inkomstförändringar gör att det inte är tillräckligt att bara utgå från *aggregerade* inkomstförändringar, utan även hur inkomster *fördelas* mellan olika typer av hushåll. Till exempel kan en ränteförändring få betydande effekter på aggregerad konsumtion även om den genomsnittliga disponibla inkomsten inte påverkas.

Jämförelse av olika konjunkturedgångar

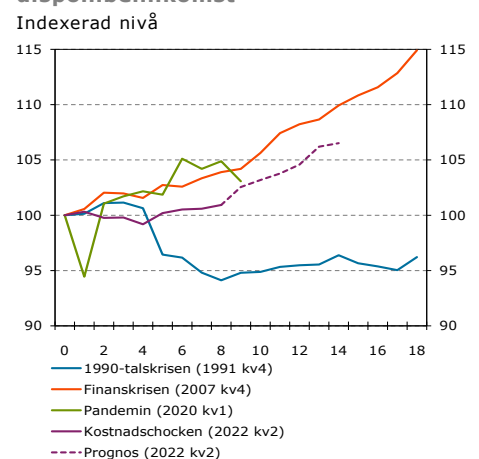
Hushållen konsumerar för närvarande ca 3 procent mindre än de gjorde det andra kvartalet 2022, det vill säga strax innan konsumentpriserna steg som mest (se diagram 109). I prognosen tar konsumtionen fart i närtid och växer starkt under 2025, men prognosen är behäftad med betydande osäkerhet.⁴⁷ Det understryks inte minst av att Konjunkturinstitutet vid flera tillfällen har behövt revidera ner prognosen för hushållens konsumtion då utfall har kommit in lägre än väntat. En jämförelse med tidigare kriser som lett till konsumtionsfall kan ge vägledning om vilken utveckling som kan förväntas framöver.

Inledningsvis var det nuvarande fallet i konsumtionen i linje med både 1990-talskrisen och finanskrisen (se diagram 109). Fallet fortsatte dock längre under 1990-talskrisen medan vändningen kom snabbare efter finanskrisen. Pandemin var en mycket speciell episod då fallet i konsumtion påverkades mycket av olika typer av självpåtaga eller myndighetsstyrda smittspridningsrestriktioner. Risken för smittspridning gjorde det svårt att konsumera trots att efterfrågan och ekonomiska förutsättningar egentligen fanns. Det ledde till ett brant fall i konsumtionen följt av en mycket snabb återhämtning. Den största likheten med nuvarande situation finns i 1990-talskrisen.

HUSHÅLLENS INKOMSTER HAR UTVECKLATS SVAGT

Sjunkande konsumtion kan bero på sjunkande inkomst. Den höga inflationen har lett till att hushållens reala disponibla inkomst har varit ungefär oförändrad sedan kostnadschockens inledning (se diagram 109). Det är en utveckling som förvisso är sämre än normalfallet, men ändå betydligt bättre än vid 1990-talskrisen då real disponibel inkomst sjönk med ca 5 procent och

Diagram 109 Hushållens reala disponibelinkomst

Anm. Real disponibelinkomst är deflaterad med konsumtionsdeflatorn. Tidpunkt för indexeringens utgångsläge anges inom parentes. X-axeln avser kvartal.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

⁴⁷ För en vidare diskussion om prognosens osäkerhet, se kapitlet "Osäkerhet i prognosen" som även innehåller ett alternativt scenario med svagare konsumtionsutveckling i närtid.

blev kvar på den lägre nivån under flera år. Det talar för en snabbare återhämtning i hushållens konsumtion nu än vid 1990-talskrisen.

Efter finanskrisen och pandemin steg hushållens reala disponibla inkomster i jämförelsevis snabb takt, vilket är en förklaring till snabba återhämtningar i konsumtionen vid de tillfällena.

RÄNTOR HAR STIGIT SNABBT OCH OVÄNTAT

Vid de tre tidigare kriserna har konsumtionsefterfrågan kunnat stimuleras genom sänkta räntor (se diagram 110). Under kostnadschocken har Riksbanken i stället höjt styrräntan för att komma till bukt med de höga prisökningarna. Det har lett till kraftigt ökade ränteutgifter för många hushåll, vilket har hämmat möjligheten att konsumera. Det har samtidigt inneburit ökade ränteinkomster för vissa hushåll, men dessa tenderar att finnas i pensionssparande och mer långsiktigt sparande och påverkar därför inte konsumtionen i samma utsträckning. Ränteinkomsterna är längre från konsumenternas ”plånböcker” än vad ränteutgifterna är.

Konjunkturinstitutets prognos är att styrräntan och de räntor som hushållen möter är på väg ner mot lägre nivåer än idag, men samtidigt inte till lika låga nivåer som innan kostnadschocken. När räntorna sjunker kan det stimulera en snabbare uppgång i hushållens konsumtion än i prognosen. Samtidigt var förväntningarna innan kostnadschocken att räntor skulle vara mycket låga under en överskådlig tid.

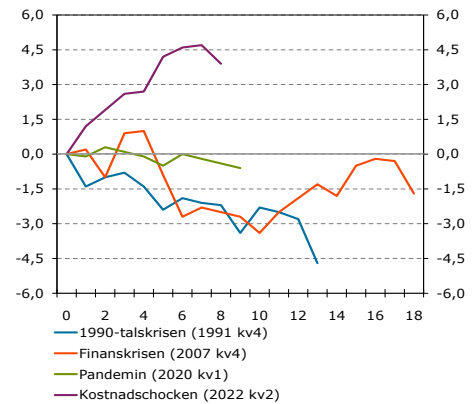
HUSHÅLLEN HAR SPARAT I STÄLLET FÖR ATT KONSUMERA

Vid samtliga kriser som jämförs har hushållens sparkvot ökat, vilket har bidragit till att tränga undan konsumtion (se diagram 111). Även under kostnadschocken ökade sparandet och har förblivit högt. Vid pandemin och 1990-talskrisen sjönk dock sparandet snart, vilket underlättade återhämtningen. Prognosen för konsumtionen vilar på antagandet att sparkvoten blir kvar på en hög nivå och att uppgången drivs av en återhämtning i inkomst snarare än ett lägre sparande. Det ihållande höga sparandet kan ha flera förklaringar. En trolig förklaring är att hushållen ser en stor osäkerhet om framtiden och därför vill ha ett högt försiktighetssparande en tid framöver.⁴⁸ En annan tänkbar förklaring är att hushållen totalt sett har blivit fattigare när deras bostäder har tappat i värde och därför vill bygga upp sin förmögenhet i större omfattning. Fastighetspriserna sjönk även under 1990-talskrisen, vilket inte var fallet under finanskrisen eller pandemin (se

⁴⁸ Barometerundersökningen visar att många hushåll väntar en uppgång av arbetslösheten de närmaste tolv månaderna.

Diagram 110 Hushållens räntekostnader

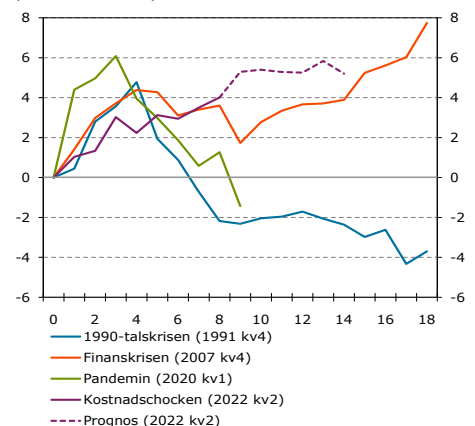
Avvikelse från utgångsläget i procentenheter, procent av disponibel inkomst

Anm. Tidpunkt för indexerings utgångsläge anges inom parentes. X-axeln avser kvartal. Källa: SCB.

Diagram 111 Hushållens sparande

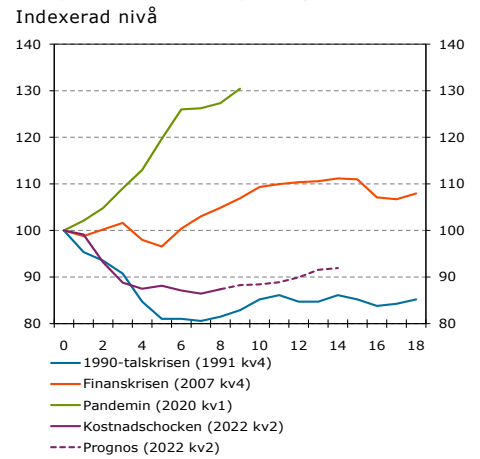
Avvikelse från utgångsläget i procentenheter, procent av disponibel inkomst

Anm. Tidpunkt för indexerings utgångsläge anges inom parentes. X-axeln avser kvartal. Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

diagram 112). Hushållens låga konsumtion den senaste tiden har flera förklaringar och det finns en del tydliga likheter med 1990-talskrisen. Liksom då har real disponibel inkomst fallit, om än inte lika mycket, hushållens sparande är högt och förmögenheten har sjunkit till följd av fallande bostadspriser. Sammantaget talar jämförelsen för en långsam återhämtning efter kostnadschocken, men inte fullt lika långsam som efter 1990-talskrisen.

Diagram 112 Fastighetspriser

Anm. Tidpunkt för indexeringens utgångsläge anges inom parentes. X-axeln avser kvartal.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabellbilaga

Internationell konjunktur	57
Tabell A1 BNP i världen.....	57
Tabell A2 Konsumentpriser i världen.....	57
Tabell A3 Nyckeltal för euroområdet.....	58
Tabell A4 Nyckeltal för USA	58
Räntor och växelkurser.....	58
Tabell A5 Räntor och växelkurser	58
Konjunkturen i Sverige.....	59
Tabell A6 Försörjningsbalans	59
Tabell A7 Hushållens inkomster, konsumtionsutgifter och sparande.....	60
Tabell A8 Bytesbalans och finansiellt sparande	60
Tabell A9 Bruttonationalinkomst (BNI).....	61
Tabell A10 Produktion.....	61
Tabell A11 Arbetade timmar.....	61
Tabell A12 Produktivitet.....	62
Tabell A13 Arbetsmarknad	62
Tabell A14 Resursutnyttjande	63
Tabell A15 Timlön enligt konjunkturlönestatistiken.....	63
Tabell A16 Timlön och arbetskostnad i näringslivet enligt nationalräkenskaperna	64
Tabell A17 Tillförsel- och användningspriser	64
Tabell A18 Priser, kostnader och vinster i näringslivet.....	65
Tabell A19 Konsumentpriser.....	65
Offentliga finanser.....	66
Tabell A20 Offentliga sektorns finanser	66
Tabell A21 Statens finanser.....	67
Tabell A22 Ålderspensionssystemets finanser	67
Tabell A23 Kommunsektorns finanser	68
Tabell A24 Offentliga sektorns inkomster	68
Tabell A25 Offentliga sektorns utgifter	69
Tabell A26 Transfereringar från offentlig sektor till hushåll.....	69
Tabell A27 Basbelopp	69
Tabell A28 Inkomstindex, balansindex, inkomstpensioner och balanstal	70
Tabell A29 Statens budgetsaldo och skuld	70
Tabell A30 Utgiftstak för staten	70
Tabell A31 Ofinansierade åtgärder i finanspolitiskt scenario	71

Internationell konjunktur

Tabell A1 BNP i världen

Procent av köpkraftsjusterad global BNP respektive procentuell förändring, fasta priser, kalenderkorrigerade värden

	Vikt¹	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
	2023							
Världen ²	100,0	3,5	3,2	3,1	3,0	3,0	2,8	2,8
KIX-vägd ³	75,0	3,0	1,4	1,7	2,0	2,2	2,0	1,9
USA	15,6	1,9	2,5	2,6	1,7	1,9	1,8	1,8
Euroområdet	11,7	3,4	0,5	0,7	1,4	1,9	1,5	1,4
Japan	3,7	1,1	1,7	0,0	1,4	0,7	0,6	0,6
Storbritannien	2,2	4,3	0,1	1,0	1,1	1,6	1,6	1,6
Sverige	0,4	1,5	-0,1	0,7	2,0	2,8	1,9	1,7
Norge	0,3	3,0	0,7	1,9	1,2	1,9	1,8	1,8
Danmark	0,3	1,5	2,5	1,6	1,8	1,7	1,6	1,6
Kina	18,7	3,0	5,6	4,8	4,4	4,3	4,0	3,9
Svensk exportmarknad⁴	...	7,8	0,4	1,1	2,8	3,3	3,2	3,1

¹ Vikterna anger varje lands eller regions köpkraftskorrigerade andel av världens BNP. ² I tabellen visas ett urval av de länder Konjunkturinstitutet gör prognoser för. Världsaggregatet beräknas med hjälp av tidsvarierande köpkraftsjusterade BNP-vikter från IMF. ³ KIX-vägd BNP är ett aggregat som vägs samman med hjälp av Riksbankens KIX-vikter. I KIX ingår 32 av Sveriges handelspartners (för information om vilka länder som ingår i KIX, se www.konj.se). ⁴ Den svenska exportmarknaden avser den samlade importefterfrågan i de 32 länder som ingår i KIX. Respektive lands vikt utgörs av dess andel i svensk varuexport.

Källor: Eurostat, IMF, OECD, Macrobond, nationella källor, Riksbanken och Konjunkturinstitutet.

Tabell A2 Konsumentpriser i världen

Procentuell förändring

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
USA	4,7	8,0	4,1	2,9	2,3	2,3	2,3	2,3
Euroområdet	2,6	8,4	5,4	2,4	1,8	2,0	2,0	2,0
Japan	-0,2	2,5	3,2	2,6	2,1	1,8	1,5	1,5
Storbritannien	2,6	9,1	7,3	2,6	2,2	2,0	2,0	2,0
Sverige	2,4	7,7	6,0	1,8	1,4	1,8	2,0	2,0
Norge	3,9	6,3	5,7	3,0	2,3	2,0	2,0	2,0
Danmark	1,9	8,6	3,4	1,4	1,8	2,0	2,0	2,0
Kina	1,0	2,0	0,2	0,4	1,5	2,5	3,0	3,0

Anm. För EU-länder och Norge avses harmoniserade index för konsumentpriser (HIKP). För Sverige avses KPIF. Aggregatet för euroområdet är vägt med konsumtionsvikter från Eurostat.

Källor: OECD, Eurostat, Macrobond, nationella källor och Konjunkturinstitutet.

Tabell A3 Nyckeltal för euroområdet

Procentuell förändring, fasta priser, procent respektive nivå

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
BNP ¹	6,2	3,4	0,5	0,7	1,4	1,9	1,5	1,4
HIKP	2,6	8,4	5,4	2,4	1,8	2,0	2,0	2,0
Styrränta ²	0,00	2,50	4,50	3,40	1,90	2,15	2,40	2,40
Dagslåneränta, euroområdet ³	-0,6	1,9	3,9	3,2	1,7	1,9	2,2	2,2
Tioårig statsobligationsränta ⁴	-0,3	1,2	2,4	2,3	2,3	2,5	2,7	2,8
Dollar per euro ⁵	1,18	1,05	1,08	1,09	1,12	1,11	1,12	1,12

¹ Kalenderkorrigerade värden. ² Procent, vid slutet av året. Avser refinansräntan. ³ Procent, vid slutet av året. Avser Estr. ⁴ Procent, årsgenomsnitt. Avser Tyskland. ⁵ Nivå.

Källor: ECB, Eurostat, Macrobond och Konjunkturinstitutet.

Tabell A4 Nyckeltal för USA

Procentuell förändring, fasta priser, procent respektive nivå

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
BNP ¹	5,8	1,9	2,5	2,6	1,7	1,9	1,8	1,8
KPI	4,7	8,0	4,1	2,9	2,3	2,3	2,3	2,3
Styrränta ²	0,25	4,50	5,50	4,50	2,50	2,75	2,75	2,75
Tioårig statsobligationsränta ³	1,4	3,0	4,0	4,1	3,6	3,5	3,4	3,4
Dollar per euro ⁴	1,18	1,05	1,08	1,09	1,12	1,11	1,12	1,12

¹ Kalenderkorrigerade värden. ² Procent, vid slutet av året. Avser övre gränsen i Federal Reserves styrränteintervall. ³ Procent. ⁴ Nivå.

Källor: Bureau of Economic Analysis, Bureau of Labor Statistics, Federal Reserve, Macrobond och Konjunkturinstitutet.

Räntor och växelkurser

Tabell A5 Räntor och växelkurser

Procent, index 1992-11-18=100 respektive kronor per valutaenhet

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Vid slutet av året								
Styrränta, Sverige	0,00	2,50	4,00	3,00	1,75	2,00	2,25	2,25
Styrränta, KIX6-vägd ¹	-0,36	1,66	4,07	3,61	2,02	2,09	2,26	2,26
Årsgenomsnitt								
Styrränta, Sverige	0,00	0,75	3,46	3,66	2,04	1,87	2,24	2,25
5-årig svensk statsobligationsränta	0,0	1,6	2,6	2,1	1,8	2,1	2,3	2,5
10-årig svensk statsobligationsränta	0,3	1,5	2,5	2,2	2,0	2,3	2,5	2,6
KIX	114,3	121,1	127,5	125,2	123,2	121,0	119,6	119,1
Euro	10,14	10,63	11,47	11,39	11,25	11,05	10,92	10,89
Dollar	8,58	10,11	10,60	10,41	10,09	9,91	9,79	9,73

¹ Avser ett viktat genomsnitt av Estr för euroområdet samt styrräntor i USA, Norge, Storbritannien, Danmark och Japan. Danmark betraktas i sammanvägningen som ett euroland. Vikterna är Riksbankens KIX-vikter normaliserade så att summan av vikterna för de 6 valutaregionerna är lika med 1.

Källor: Riksbanken, Macrobond och Konjunkturinstitutet.

Konjunkturen i Sverige

Tabell A6 Försörjningsbalans

Miljarder kronor respektive procentuell förändring, fasta priser

	Nivå 2023	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Hushållens konsumtionsutgifter ¹	2 783	2,8	-2,3	0,0	2,4	3,9	2,5	1,9
Varor	1 271	-1,7	-5,0	0,0	1,8
Tjänster exkl. bostadstjänster	919	9,8	-0,6	-0,4	3,4
Bostadstjänster	508	2,8	1,6	1,4	1,7
Offentliga konsumtionsutgifter	1 625	0,7	0,7	1,2	1,4	1,3	1,2	0,9
Staten	430	2,3	2,3	1,9	3,5
Kommunsektorn	1 195	0,1	0,2	0,9	0,6
Fasta bruttoinvesteringar ²	1 554	0,3	-1,4	-2,2	1,4	4,9	4,2	2,9
Näringslivet exkl. bostäder	1 009	1,1	4,6	-0,4	0,6
Industrin	252	0,6	6,9	-3,9	1,1
Övriga varubranscher	184	-5,3	9,8	10,7	0,2
Tjänsterbranscher exkl. bostäder	573	3,4	2,0	-2,4	0,6
Bostäder	236	0,6	-23,4	-16,5	0,3
Offentliga myndigheter	304	-1,9	3,6	3,0	4,5
<i>Inhemsk efterfrågan exkl. lager</i>	<i>5 962</i>	<i>1,6</i>	<i>-1,2</i>	<i>-0,2</i>	<i>1,8</i>	<i>3,5</i>	<i>2,6</i>	<i>1,9</i>
Lagerinvesteringar ³	-2	1,2	-1,4	0,2	0,1	0,1	0,0	0,0
<i>Total inhemsk efterfrågan</i>	<i>5 960</i>	<i>2,8</i>	<i>-2,6</i>	<i>0,0</i>	<i>1,9</i>	<i>3,5</i>	<i>2,6</i>	<i>1,9</i>
Export	3 424	6,2	3,2	1,7	2,4	3,2	2,8	1,9
Varor	2 370	3,1	0,9	-0,2	2,5
Bearbetade varor	1 848	3,0	0,8	0,9	2,3
Råvaror	522	3,4	0,9	-4,1	3,5
Tjänster	1 055	13,8	8,7	6,1	1,9
<i>Total efterfrågan</i>	<i>9 384</i>	<i>3,9</i>	<i>-0,6</i>	<i>0,6</i>	<i>2,1</i>	<i>3,4</i>	<i>2,6</i>	<i>1,9</i>
Import	3 177	9,7	-1,1	0,5	2,6	4,2	3,6	2,6
Varor	2 032	2,9	-3,6	-1,6	2,7
Bearbetade varor	1 472	3,8	-3,9	-2,5	3,2
Råvaror	560	0,4	-2,8	0,8	1,5
Tjänster	1 145	23,7	3,8	4,2	2,6
<i>Nettoexport³</i>	<i>247</i>	<i>-1,2</i>	<i>2,3</i>	<i>0,7</i>	<i>0,0</i>	<i>-0,3</i>	<i>-0,3</i>	<i>-0,3</i>
BNP	6 207	1,5	-0,3	0,7	1,8	3,0	2,1	1,5
BNP per invånare ⁴	589	0,8	-0,8	0,4	1,5	2,8	1,9	1,3

¹ Inklusiva hushållens icke-vinstdrivande organisationer samt nettot av hushållens konsumtion i utlandet och utländsk konsumtion i Sverige. ² Inklusiva hushållens icke-vinstdrivande organisationer. ³ Förändring i procent av BNP föregående år. ⁴ Tusental kronor, löpande priser respektive procentuell förändring, fasta priser.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell A7 Hushållens inkomster, konsumtionsutgifter och sparande

Miljarder kronor, löpande priser, respektive procentuell förändring

	Nivå							
	2023	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Lönesumma, justerad för utland	2 436	6,8	5,5	3,8	4,2	4,8	4,4	3,9
Timlön enligt NR ^{1,2}	296	3,2	3,8	3,9	3,5	3,5	3,5	3,4
Arbetade timmar ^{1,3}	8 207	3,3	1,5	-0,1	0,7	1,3	0,9	0,4
Transfereringar från offentlig sektor, netto	765	5,0	2,1	4,2	1,9	-0,7	3,2	2,6
Kapitalinkomster, netto	407	4,7	8,4	1,4	5,0	7,3	7,3	4,3
Övriga inkomster, netto	391	6,8	11,5	8,2	5,4	5,6	5,5	5,1
Inkomster före skatt⁴	3 998	6,2	5,7	4,1	4,0	4,1	4,6	3,8
Skatter och avgifter ⁵	1 032	0,7	0,2	-0,2	0,8	-0,6	0,4	0,0
Disponibel inkomst	2 966	6,9	5,8	3,9	4,8	3,5	5,0	3,8
Konsumentpris ⁶	...	6,7	6,4	2,4	1,6	1,8	2,1	2,1
Real disponibel inkomst	2 966	0,2	-0,5	1,5	3,1	1,6	2,8	1,7
per invånare	...	-0,5	-1,0	1,2	2,9	1,4	2,6	1,5
Konsumtionsutgifter⁷	2 783	2,8	-2,3	0,0	2,4	3,9	2,5	1,9
Sparande ⁸	503	11,9	15,3	16,1	15,7	13,7	13,9	13,5
Nettosparande i avtals- och premiepensioner ⁸	321	7,8	9,8	9,3	8,1	8,1	7,9	7,7
Eget sparande ⁸	183	4,1	5,6	6,8	7,6	5,7	6,0	5,8
Finansiellt sparande ⁸	409	7,8	12,4	14,2	13,9	12,0	12,1	11,8

¹ Kalenderkorrigerade värden. ² Kronor per timme. ³ Avser anställdas timmar, miljontals. ⁴ Tillväxten i inkomster före skatt är en vägd summa av tillväxttakterna för lönesumma, transfereringar, kapitalinkomster och övriga inkomster. ⁵ Skatter och avgifters bidrag till disponibelinkomstens förändring, uttryckt i procentenheter. I denna post ingår statlig och kommunal inkomstskatt, kapitalskatt, allmän pensionsavgift, skattereduktioner, fastighetsskatt och fastighetsavgift. ⁶ Implicitprisindex för hushållens konsumtionsutgifter. ⁷ Fasta priser. ⁸ Första kolumnen avser sparande i miljarder kronor, resterande kolumner avser sparandet i procent av disponibel inkomst och nettosparandet i avtals- och premiepensioner.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell A8 Bytesbalans och finansiellt sparande

Miljarder kronor, löpande priser respektive procent

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Nettoexport	236	112	247	318	309	289	268	244
Varor	249	217	338	390	391
Tjänster	-13	-105	-91	-72	-82
Löner, netto	0	2	5	5	4	4	4	4
Kapitalavkastning, netto	225	253	231	230	234	233	245	248
Transfereringar med mera, netto	-98	-103	-99	-89	-94	-106	-110	-119
Bytesbalans	364	264	384	463	453	420	408	378
Procent av BNP	6,7	4,5	6,2	7,2	6,9	6,1	5,6	5,0
Kapitaltransfereringar	0	4	-2	-11	-2	-2	-2	-2
Finansiellt sparande	364	268	382	453	452	419	406	376
Procent av BNP	6,7	4,6	6,2	7,0	6,8	6,0	5,6	5,0

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell A9 Bruttonationalinkomst (BNI)

Miljarder kronor, löpande priser samt tusental respektive procentuell förändring

	Nivå 2023	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
BNI	6 442	7,6	5,3	3,5	2,5	4,9	4,4	3,6
Deflator, inhemsk användning	...	7,0	6,4	2,6	0,9	2,1	2,2	2,3
Real BNI	...	0,5	-1,1	0,9	1,6	2,8	2,1	1,3
Befolkning ¹	10 537	0,7	0,5	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2
Real BNI per invånare²	611	-0,2	-1,5	0,6	1,4	2,5	1,9	1,1

¹Tusentals personer. ²Tusentals kronor.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell A10 Produktion

Miljarder kronor respektive procentuell förändring, fasta priser, kalenderkorrigerade värden

	Nivå 2023	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Varubranscher	1 505	1,9	-2,5	0,1	2,1
varav industri	917	3,4	-5,5	0,8	3,5
byggverksamhet	371	4,0	5,4	-2,4	-1,7
Tjänstebanscher	2 859	1,8	1,2	1,0	2,7
Näringsliv	4 364	1,8	-0,1	0,7	2,5	3,4	2,4	2,0
Offentliga myndigheter	1 122	1,0	1,0	1,5	0,4	0,3	0,3	0,4
BNP till baspris¹	5 553	1,7	0,1	0,9	2,0	2,8	1,9	1,7
Produktskatter/subventioner	654	-0,2	-1,5	-0,9	2,0	3,0	1,9	1,7
BNP till marknadspris	6 207	1,5	-0,1	0,7	2,0	2,8	1,9	1,7

¹Inklusive produktion i hushållens icke-vinstdrivande organisationer.

Anm. Med produktion avses förädlingsvärde.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell A11 Arbetade timmar

Miljoner timmar respektive procentuell förändring, kalenderkorrigerade värden

	Nivå 2023	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Varubranscher	2 090	1,5	2,1	-2,7	0,5
varav industri	998	-1,3	1,3	0,1	0,6
byggverksamhet	742	5,5	2,8	-7,5	0,1
Tjänstebanscher	4 091	5,4	1,1	0,4	0,9
Näringsliv	6 181	4,1	1,5	-0,6	0,8	1,6	1,1	0,4
Offentliga myndigheter	2 269	0,6	1,6	1,2	0,4	0,4	0,4	0,4
Hela ekonomin¹	8 625	3,1	1,4	-0,1	0,7	1,3	0,9	0,4

¹Inklusive hushållens icke-vinstdrivande organisationer.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell A12 Produktivitet

Kronor per timme (baspris) respektive procentuell förändring, fasta priser, kalenderkorrigerade värden

	Nivå							
	2023	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Varubranscher	720	0,4	-4,5	2,8	1,5
varav industri	918	4,7	-6,7	0,7	2,9
byggverksamhet	500	-1,4	2,5	5,6	-1,8
Tjänstebranscher	699	-3,4	0,1	0,6	1,8
Näringsliv	706	-2,1	-1,6	1,3	1,7	1,8	1,2	1,6
Offentliga myndigheter	495	0,4	-0,6	0,4	0,0	-0,1	-0,1	0,0
Hela ekonomin¹	644	-1,4	-1,3	1,0	1,3	1,5	1,0	1,2

¹ Inklusiva hushållens icke-vinstdrivande organisationer.

Anm. Avser förädlingsvärdet beräknat till baspris per arbetad timme.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell A13 Arbetsmarknad

Tusental personer, procent respektive procentuell förändring

	Nivå							
	2023	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Arbetade timmar ¹	8 625	3,1	1,4	-0,1	0,7	1,3	0,9	0,4
Medelarbetstid för sysselsatta ²	31,5	0,0	0,1	0,1	0,1	0,2	0,0	0,0
Sysselsatta	5 270	3,1	1,4	-0,2	0,6	1,1	0,9	0,5
Sysselsättningsgrad ³	...	68,8	69,4	69,2	69,4	69,9	70,3	70,4
Arbetskraft	5 710	1,5	1,6	0,5	0,4	0,7	0,5	0,4
Arbetskraftsdeltagande ⁴	...	74,4	75,2	75,5	75,6	75,8	75,9	75,9
Arbetslöshet ⁵	440	7,5	7,7	8,3	8,2	7,8	7,4	7,3
Befolkning 15-74 år ⁶	7 589	0,5	0,5	0,1	0,3	0,4	0,4	0,4

¹ Miljoner timmar, kalenderkorrigerade värden. ² Timmar per vecka, kalenderkorrigerade värden. ³ Andelen sysselsatta av AKU-befolkningen 15-74 år, procent. ⁴ Andelen personer i arbetskraften av AKU-befolkningen 15-74 år, procent. ⁵ Procent av arbetskraften enligt AKU. ⁶ Enligt AKU:s definition av befolkningen.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell A14 Resursutnyttjande

Procent respektive procentuell förändring

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Arbetsmarknad								
Jämviktsarbetslöshet ¹	7,3	7,4	7,4	7,5	7,5	7,5	7,4	7,3
Faktisk arbetslöshet ²	8,9	7,5	7,7	8,4	8,2	7,8	7,4	7,3
Potentiellt arbetade timmar	0,6	1,7	1,5	1,1	0,8	0,5	0,4	0,4
varav potentiell sysselsättning	0,9	1,1	1,1	0,9	0,7	0,5	0,4	0,4
Faktiskt arbetade timmar ³	2,3	3,1	1,4	0,2	0,9	1,3	0,8	0,4
Arbetsmarknadsgap ⁴	-1,5	-0,1	-0,3	-1,2	-1,2	-0,5	0,0	0,0
Produktivitet								
Potentiell produktivitet	1,2	0,8	0,7	0,7	0,9	1,2	1,3	1,3
varav potentiell produktivitet, näringslivet	1,5	1,0	1,0	1,0	1,2	1,6	1,6	1,6
Faktisk produktivitet ³	3,4	-1,6	-1,3	0,8	1,5	1,5	0,9	1,3
Produktivitetsgap ⁵	3,8	1,4	-0,6	-0,5	0,0	0,3	0,0	0,0
BNP								
Potentiell BNP	1,8	2,5	2,2	1,8	1,8	1,8	1,6	1,7
Faktisk BNP ³	5,8	1,5	0,1	1,0	2,4	2,8	1,8	1,7
BNP-gap ⁶	2,2	1,2	-0,9	-1,7	-1,1	-0,1	0,0	0,0
Potentiell BNP, löpande priser	4,8	8,4	8,1	4,4	2,3	4,2	4,1	3,7

¹ Nivå i procent av potentiell arbetskraft. ² Nivå i procent av arbetskraften. ³ Kalenderkorrigerade värden. ⁴ Skillnaden mellan faktisk och potentiellt arbetade timmar uttryckt i procent av potentiellt arbetade timmar. ⁵ Skillnaden mellan faktisk och potentiell produktivitet uttryckt i procent av potentiell produktivitet. ⁶ Skillnaden mellan faktisk och potentiell BNP uttryckt i procent av potentiell BNP.

Anm. De potentiella variablerna är också kalenderkorrigerade, i bemärkelsen att de ska spegla den kalenderkorrigerade nivån som hade observerats vid ett balanserat konjunkturläge.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell A15 Timlön enligt konjunkturlönestatistiken

Procent respektive procentuell förändring

	Vikt 2023	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Näringsliv	70	2,9	4,0	4,1	3,7	3,5	3,4	3,4
Varubranscher	22	2,7	3,9	4,1	3,7
varav industri	14	2,8	3,7	4,1	3,7
byggverksamhet	7	2,6	4,2	4,0	3,6
Tjänstebanscher	48	3,0	4,1	4,2	3,7
Kommunal sektor	24	2,2	3,2	3,5	3,6
Stat	6	2,6	2,8	4,7	3,3
Totalt	100	2,7	3,8	4,0	3,6	3,5	3,5	3,4
Real timlön (KPI) ¹	...	-5,6	-4,8	1,2	3,9	2,0	0,9	1,4
Real timlön (KPIF) ²	...	-5,0	-2,2	2,2	2,2	1,7	1,5	1,4

¹ Deflaterad med konsumentprisindex (KPI). ² Deflaterad med konsumentprisindex med fast bostadsränta (KPIF).

Källor: Medlingsinstitutet, SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell A16 Timlön och arbetskostnad i näringslivet enligt nationalräkenskaperna

Kronor per timme, procent respektive procentuell förändring

	Nivå 2023	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Ej kalenderkorrigerade värden								
Timlön ¹	308	3,3	4,5	4,3	4,1	2,8	2,9	4,0
Arbetsgivaravgifter ² (i procent av lönen)	...	40,9	42,0	41,8	42,0	43,2	43,4	43,2
Arbetskostnad per timme ³	438	2,7	5,3	4,1	4,3	3,6	3,0	3,8
Produktivitet ⁴	685	-2,0	-1,3	1,3	2,1
Justerad enhetsarbetskostnad ⁵	...	4,8	6,7	2,7	2,1
Enhetsarbetskostnad	...	5,3	6,7	2,7	2,2	2,2	2,1	1,9
Kalenderkorrigerade värden								
Timlön ¹	308	3,3	3,9	4,2	3,4	3,5	3,4	3,4
Arbetskostnad per timme ³	438	2,7	4,6	4,0	3,6	4,1	3,4	3,4
Produktivitet ⁴	685	-2,0	-1,6	1,3	1,7
Justerad enhetsarbetskostnad ⁵	...	4,8	6,3	2,7	1,9
Enhetsarbetskostnad	...	5,3	6,4	2,7	1,9	2,3	2,2	1,8

¹ Beräknat med enbart anställdas arbetade timmar. ² Kollektiva avgifter och löneskatter. ³ NR-lön och arbetsgivaravgifter. ⁴ Exklusive små- och fritidshus. ⁵ Exklusive små- och fritidshus samt justerad för antalet timmar utförda av egenföretagare.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell A17 Tillförsel- och användningspriser

Procent respektive procentuell förändring

	Vikt 2023	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
BNP	66,1	5,8	6,1	2,9	0,8	2,0	2,2	2,2
Offentliga myndigheter ^{1, 2}	12,7	4,1	8,6	4,3	0,2	3,4	3,4	3,7
Näringsliv ²	46,5	6,0	6,3	2,6	1,0	1,6	1,8	1,8
Skattenetto	7,0	7,2	0,9	2,6	0,3
Import	33,9	18,4	5,4	-0,8	-2,4	-0,4	0,1	1,1
Bearbetade varor	15,7	16,1	7,5	-1,5	-2,7
Råvaror	6,0	48,1	-3,3	-4,5	-6,8
Tjänster	12,2	8,6	7,4	1,8	-0,1
Tillförsel/användning³	100,0	9,8	5,9	1,7	-0,3	1,2	1,5	1,8
Offentliga konsumtionsutgifter	17,3	5,5	7,7	4,0	0,6	3,2	3,1	3,3
Hushållens konsumtionsutgifter	29,7	6,7	6,4	2,4	1,6	1,8	2,1	2,1
Fasta investeringar	16,6	9,2	5,1	1,9	-0,4	1,3	1,6	1,5
Export	36,5	15,1	5,0	0,0	-2,4	-0,4	0,1	0,9
Bearbetade varor	19,7	14,9	9,3	-0,7	-2,8
Råvaror	5,6	30,1	-7,8	-1,8	-5,6
Tjänster	11,2	7,9	5,1	2,2	-0,2

¹ Inklusive hushållens icke-vinstdrivande organisationer. ² Förädlingsvärdepris beräknat till baspris. ³ Inklusive lagerinvesteringar.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell A18 Priser, kostnader och vinster i näringslivet

Miljarder kronor löpande priser, procentuell utveckling respektive procent

	Nivå							
	2023	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Förädlingsvärde ¹	4 345	6,6	5,9	3,7	3,1	5,3	4,5	3,6
Arbetade timmar, anställda ²	5 764	4,4	1,0	-0,6	0,1	2,3	1,7	-0,1
Arbetskostnad per timme ³	438	2,7	5,3	4,1	4,3	3,6	3,0	3,8
Total arbetskostnad ⁴	2 524	7,2	6,3	3,4	4,4	6,0	4,8	3,7
Bruttoöverskott	1 822	5,8	5,3	4,0	1,3	4,4	4,0	3,5
Vinstandel	...	42,2	41,9	42,1	41,3	41,0	40,8	40,7
Justerad vinstandel ⁵	...	36,5	36,1	36,2	35,4	35,0	34,9	34,8

¹Beräknat till faktorpris. ²Miljoner timmar. ³Kronor. ⁴Inkluderar löneberoende övriga produktionskatter för anställda. ⁵Exklusive små- och fritidshus och justerad för antalet arbetade timmar utförda av egenföretagare.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell A19 Konsumentpriser

Procent respektive procentuell utveckling

	Vikt							
	2024	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
KPI	100,0	8,4	8,5	2,8	-0,3	1,5	2,5	2,1
Räntekostnader, bostadsränta	...	17,8	66,2	12,6	-24,6	-4,7	9,4	1,2
KPIF	100,0	7,7	6,0	1,8	1,4	1,8	2,0	2,0
Varor	43,1	7,3	8,5	1,1	-0,4
Tjänster	31,3	4,7	7,6	3,4	2,4
Boende exkl. räntekostnader och energi	16,1	4,2	5,2	4,7	3,6
Energi	6,3	32,9	-11,0	-9,2	1,7
Räntekostnader, kapitalstock	3,2	6,9	5,6	4,0	3,7	3,6	3,5	3,6
KPIF exkl. energi	93,7	5,9	7,5	2,6	1,4
HIKP	...	8,1	5,9	1,9	1,4
Råolja (Brent) ¹	...	100,8	82,5	80,4	74,1	74,9	76,6	79,0

¹Dollar per fat, årsgenomsnitt.

Anm. Räntekostnader i KPI utgörs av produkten av kapitalstock och bostadsränta.

Källor: U.S. Energy Information Administration, SCB, Macrobond och Konjunkturinstitutet.

Offentliga finanser

Tabell A20 Offentliga sektorns finanser

Miljarder kronor, löpande priser respektive procent av BNP

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Inkomster	2 648	2 874	2 962	3 046	3 126	3 295	3 442	3 577
<i>Procent av BNP</i>	48,5	49,0	47,7	47,4	47,4	47,6	47,6	47,7
Skatter och avgifter	2 330	2 484	2 563	2 631	2 701	2 842	2 963	3 078
<i>Procent av BNP</i>	42,6	42,4	41,3	40,9	40,9	41,0	41,0	41,1
Skattekvot ¹	42,8	42,5	41,4	41,0	41,1	41,1	41,1	41,2
Kapitalinkomster	63	103	92	93	95	116	129	137
Övriga inkomster	255	287	307	322	331	337	349	362
Utgifter	2 656	2 814	3 001	3 140	3 169	3 282	3 415	3 546
<i>Procent av BNP</i>	48,6	48,0	48,4	48,8	48,0	47,4	47,2	47,3
Konsumtion	1 410	1 497	1 625	1 710	1 745	1 824	1 901	1 981
Transfereringar	961	978	993	1 035	1 021	1 026	1 061	1 096
Hushåll	725	761	778	811	826	821	847	870
Företag	139	122	121	133	106	111	116	120
Utland	97	94	94	91	89	94	98	107
Investeringar ²	262	297	325	336	350	359	370	381
Kapitalutgifter	23	42	58	59	53	73	82	87
Finansiellt sparande	-8	60	-39	-94	-42	13	27	31
<i>Procent av BNP</i>	-0,1	1,0	-0,6	-1,5	-0,6	0,2	0,4	0,4
Primärt finansiellt sparande⁴	-48	-1	-73	-128	-84	-30	-20	-19
<i>Procent av BNP</i>	-0,9	0,0	-1,2	-2,0	-1,3	-0,4	-0,3	-0,2
Strukturellt sparande	-73	-10	24	26	0	23	24	25
<i>Procent av potentiell BNP</i>	-1,4	-0,2	0,4	0,4	0,0	0,3	0,3	0,3
Maastrichtskuld	2 005	1 975	1 964	2 146	2 210	2 285	2 353	2 425
<i>Procent av BNP</i>	36,7	33,7	31,6	33,4	33,5	33,0	32,5	32,3
BNP, löpande pris	5 465	5 865	6 207	6 431	6 595	6 930	7 231	7 498
Potentiell BNP, löpande pris	5 347	5 795	6 264	6 559	6 700	6 948	7 231	7 498
Finansiell nettoställning	1 785	1 711	1 708	1 891	1 947	2 021	2 113	2 214
<i>Procent av BNP</i>	32,7	29,2	27,5	29,4	29,5	29,2	29,2	29,5

¹ Skattekvoten beräknas som totala skatter, inklusive EU-skatter, dividerat med BNP. ² Fasta bruttoinvesteringar, lagerinvesteringar och anskaffning/avyttring av mark m.m. ³ Primärt finansiellt sparande beräknas som finansiellt sparande minus kapitalnettot. Kapitalnettot är kapitalinkomster minus kapitalutgifter.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell A21 Statens finanser

Miljardier kronor respektive procent av BNP, löpande priser

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Inkomster	1 406	1 534	1 546	1 573	1 594	1 684	1 760	1 829
Skatter och avgifter	1 226	1 309	1 333	1 352	1 370	1 452	1 515	1 575
Kapitalinkomster	25	51	31	30	29	35	41	42
Övriga inkomster	155	174	182	191	194	196	204	212
Utgifter	1 441	1 511	1 544	1 639	1 649	1 695	1 765	1 840
Transfereringar	923	929	921	978	952	951	980	1 015
Ålderspensionssystemet ¹	27	27	27	29	29	29	29	30
Kommunsektorn	363	357	350	378	383	392	400	414
Hushåll	345	373	371	393	391	373	388	397
Företag	95	82	82	92	64	67	70	72
Utland	92	90	90	87	84	89	93	102
Konsumtion	366	395	425	451	481	511	540	569
Investeringar ²	137	158	164	177	187	194	201	209
Kapitalutgifter	15	30	33	32	30	40	44	46
varav ränteutgifter	9	24	26	25	22	32	36	38
Finansiellt sparande	-35	23	3	-66	-56	-11	-5	-11
Procent av BNP	-0,6	0,4	0,0	-1,0	-0,8	-0,2	-0,1	-0,1
Primärt finansiellt sparande³	-45	1	5	-63	-56	-7	-2	-7
Procent av BNP	-0,8	0,0	0,1	-1,0	-0,8	-0,1	0,0	-0,1
Statsskuld	1 145	1 031	970	1 082	1 123	1 162	1 192	1 225
Procent av BNP	20,9	17,6	15,6	16,8	17,0	16,8	16,5	16,3
Finansiell nettoställning	-33	70	20	-62	-80	-65	-43	-23
Procent av BNP	-0,6	1,2	0,3	-1,0	-1,2	-0,9	-0,6	-0,3

¹ Statliga ålderspensionsavgifter. ² Fasta bruttoinvesteringar, lagerinvesteringar och anskaffning/avyttring av mark m.m. ³ Primärt finansiellt sparande beräknas som finansiellt sparande minus kapitalnettot. Kapitalnettot är kapitalinkomster minus kapitalutgifter.

Källor: Riksgälden, SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell A22 Ålderspensionssystemets finanser

Miljardier kronor, löpande priser respektive procent av BNP

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Inkomster	339	375	385	409	428	452	472	492
Socialförsäkringsavgifter	277	302	314	331	344	360	375	390
Statlig ålderspensionsavgift	27	27	27	29	29	29	29	30
Kapitalinkomster	32	43	39	44	50	57	62	67
Övriga inkomster	3	4	4	5	5	5	5	6
Utgifter	340	355	369	375	389	403	415	427
Inkomstpensioner	332	345	358	363	377	391	402	413
Kapitalutgifter	1	1	1	1	2	2	2	2
Övriga utgifter	8	9	10	10	11	11	12	12
Finansiellt sparande	0	21	16	34	39	48	57	65
Procent av BNP	0,0	0,4	0,3	0,5	0,6	0,7	0,8	0,9
Finansiell nettoställning	2 025	1 844	1 970	2 285	2 375	2 454	2 544	2 646
Procent av BNP	37,1	31,4	31,7	35,5	36,0	35,4	35,2	35,3

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell A23 Kommunsektorns finanser

Miljardier kronor, löpande priser respektive procent av BNP

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Inkomster	1 303	1 360	1 419	1 482	1 528	1 591	1 650	1 712
Skatter	806	852	893	925	963	1 006	1 047	1 087
Kommunal fastighetsavgift	21	21	22	23	23	25	26	27
Statsbidrag inkl. kompensation för mervärdesskatt	361	355	348	375	381	389	397	412
Kapitalinkomster	6	10	22	20	16	23	27	29
Övriga inkomster	110	122	134	139	145	148	153	157
<i>Genomsnittlig kommunalskattesats¹</i>	<i>32,27</i>	<i>32,24</i>	<i>32,24</i>	<i>32,37</i>	<i>32,37</i>	<i>32,37</i>	<i>32,37</i>	<i>32,37</i>
Utgifter	1 276	1 343	1 476	1 544	1 553	1 616	1 675	1 734
Transfereringar	102	94	96	105	109	110	113	116
Hushåll	50	44	48	55	58	57	57	58
Övriga transfereringar	53	50	48	50	51	54	56	58
Konsumtion	1 041	1 099	1 195	1 254	1 260	1 308	1 356	1 407
Investeringar ²	125	139	161	159	162	165	169	172
Kapitalutgifter	8	11	24	26	23	32	37	40
Finansiellt sparande	28	17	-57	-62	-26	-24	-25	-22
<i>Procent av BNP</i>	<i>0,5</i>	<i>0,3</i>	<i>-0,9</i>	<i>-1,0</i>	<i>-0,4</i>	<i>-0,4</i>	<i>-0,4</i>	<i>-0,3</i>
Primärt finansiellt sparande³	29	18	-55	-56	-19	-15	-15	-11
<i>Procent av BNP</i>	<i>0,3</i>	<i>0,2</i>	<i>-0,9</i>	<i>-1,0</i>	<i>-0,3</i>	<i>-0,3</i>	<i>-0,2</i>	<i>-0,2</i>
Finansiell nettoställning	-207	-203	-281	-333	-348	-367	-389	-410
<i>Procent av BNP</i>	<i>-3,8</i>	<i>-3,5</i>	<i>-4,5</i>	<i>-5,2</i>	<i>-5,3</i>	<i>-5,3</i>	<i>-5,4</i>	<i>-5,5</i>

¹ Procent. ² Fasta bruttoinvesteringar, lagerinvesteringar och anskaffning/avyttring av mark m.m. ³ Primärt finansiellt sparande beräknas som finansiellt sparande minus kapitalnettot. Kapitalnettot är kapitalinkomster minus kapitalutgifter.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell A24 Offentliga sektorns inkomster

Procent av BNP

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Hushållens direkta skatter	14,9	14,4	13,8	14,1	14,0	14,1	13,9	14,0
Företagens direkta skatter	3,6	3,6	3,5	3,5	3,4	3,4	3,4	3,4
Arbetsgivaravgifter ¹	11,6	11,5	11,6	11,7	11,9	11,8	11,8	11,8
Mervärdesskatt	9,1	9,4	8,9	8,7	8,7	8,8	8,8	8,9
Punktskatter	1,9	1,6	1,6	1,6	1,5	1,5	1,5	1,5
Övriga skatter	1,6	2,0	2,0	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5
Skattekvot²	42,8	42,5	41,4	41,0	41,1	41,1	41,1	41,2
EU-skatter ³	-0,1	-0,2	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1
Övriga inkomster ⁴	4,7	4,9	5,0	5,0	5,0	4,9	4,8	4,8
Primära inkomster	47,3	47,2	46,2	45,9	46,0	45,9	45,8	45,9
Kapitalinkomster	1,2	1,8	1,5	1,4	1,4	1,7	1,8	1,8
Inkomster	48,5	49,0	47,7	47,4	47,4	47,6	47,6	47,7

¹ Arbetsgivar- och egenföretagaravgifter samt särskild löneskatt. ² Skattekvoten beräknas som totala skatter, inklusive EU-skatter, dividerat med BNP. ³ Skatter till EU, ingår i skattekvoten men inte i den offentliga sektorns inkomster. ⁴ Bland annat transfereringar från utlandet och från a-kassorna.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell A25 Offentliga sektorns utgifter

Procent av BNP

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Konsumtion	25,8	25,5	26,2	26,6	26,5	26,3	26,3	26,4
Transfereringar	17,6	16,7	16,0	16,1	15,5	14,8	14,7	14,6
Hushåll	13,3	13,0	12,5	12,6	12,5	11,8	11,7	11,6
Företag	2,5	2,1	2,0	2,1	1,6	1,6	1,6	1,6
Utland	1,8	1,6	1,5	1,4	1,3	1,4	1,4	1,4
Investeringar ¹	4,8	5,1	5,2	5,2	5,3	5,2	5,1	5,1
Primära utgifter	48,2	47,3	47,4	47,9	47,2	46,3	46,1	46,1
Kapitalutgifter	0,4	0,7	0,9	0,9	0,8	1,1	1,1	1,2
Utgifter	48,6	48,0	48,4	48,8	48,0	47,4	47,2	47,3

¹ Fasta bruttoinvesteringar, lagerinvesteringar och anskaffning/avyttring av mark m.m.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell A26 Transfereringar från offentlig sektor till hushåll

Procent av BNP

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Pensioner ¹	7,3	7,2	7,2	7,2	7,2	7,1	7,0	6,9
varav inkomstpension	6,0	5,9	5,8	5,6	5,7	5,6	5,6	5,5
Arbetsmarknad ²	0,8	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,5	0,5
Ohälsa ³	1,4	1,4	1,4	1,5	1,5	1,4	1,4	1,4
Familj och barn ⁴	1,6	1,5	1,4	1,4	1,4	1,3	1,2	1,2
Studier ⁵	0,4	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Ekonomiskt bistånd ⁶	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Övrigt ⁷	1,5	1,8	1,4	1,3	1,2	1,0	1,1	1,1
Transfereringar till hushållen	13,3	13,0	12,5	12,6	12,5	11,8	11,7	11,6

¹ Inkomst- och tilläggspension, garantipension, efterlevandepension, pensionstillägg, offentliganställdas avtalspensioner och bostadstillägg till pensionärer. ² Ersättning vid arbetslöshet, aktivitetsstöd, etableringsersättning och lönegaranti. ³ Sjuk- och rehabiliteringspenning, aktivitets- och sjukersättning, arbetsskadeersättning, handikappersättning, merkostnadsersättning. ⁴ Föräldrapenning, barnbidrag, vårdbidrag, bostadsbidrag. ⁵ Studiebidrag och övrig studiehjälp. ⁶ Socialbidrag. ⁷ Assistansersättning och äldreomsorgsstöd samt övriga transfereringar till hushåll, exempelvis elstöd. Eventuell transferering till hushållen i finanspolitiskt scenario ingår här.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell A27 Basbelopp

Tusental kronor, löpande priser

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Prisbasbelopp	47,6	48,3	52,5	57,3	58,8	58,4	59,2	60,7
Förhöjt prisbasbelopp	48,6	49,3	53,5	58,5	60,0	59,6	60,5	62,0
Inkomstbasbelopp	68,2	71,0	74,3	76,2	78,7	81,7	84,5	87,5

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell A28 Inkomstindex, balansindex, inkomstpensioner och balanstal

Procentuell förändring

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Inkomstindex	2,2	4,1	4,6	2,6	3,3	3,7	3,5	3,5
Balansindex	2,2	4,1	4,6	2,6	3,3	3,7	3,5	3,5
Balanstal ¹	1,027	1,028	1,040	1,043	1,040	1,050	1,047	...
Nominell inkomstpension²	0,5	2,5	3,0	1,0	1,7	2,1	1,9	1,8

¹ Nivå. ² Följsamhetsindexering, det vill säga procentuell förändring av inkomstindex minus 1,6 procentenheter.

Källor: Pensionsmyndigheten och Konjunkturinstitutet.

Tabell A29 Statens budgetsaldo och skuld

Miljarder kronor, löpande priser respektive procent av BNP

	2021	2022	2023	2024	2025
Budgetsaldo	78	164	19	-97	-52
Avgränsningar	-89	-107	-27	11	-23
Försäljning av aktier med mera	0	-1	0	-1	0
Extraordinära utdelningar	-7	-8	-2	-4	-1
Delar av Riksgäldens nettoutlåning	-78	-106	-26	23	14
Övriga avgränsningar	-4	9	2	-8	-36
Periodiseringar	-17	-22	7	28	30
varav skatteperiodiseringar	-7	-12	15	28	11
ränteperiodiseringar	-10	-10	-6	0	18
Övrigt	-7	-12	4	-8	-10
Finansiellt sparande i staten	-35	23	3	-66	-56
Statens lånebehov ¹	-78	-164	-19	97	52
Värdeförändringar i statsskulden	5	50	-42	15	-10
Statsskuldens förändring	-73	-114	-61	112	42
Statsskuld	1 145	1 031	970	1 082	1 123
<i>Procent av BNP</i>	<i>20,9</i>	<i>17,6</i>	<i>15,6</i>	<i>16,8</i>	<i>17,0</i>

¹ Statens lånebehov är lika med budgetsaldot med omvänt tecken.

Källor: Ekonomistyrningsverket, Riksgälden, SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell A30 Utgiftstak för staten

Miljarder kronor, löpande priser

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Utgiftstak för staten	1 634	1 665	1 747	1 856	1 894	1 938
<i>Procent av potentiell BNP</i>	<i>28,2</i>	<i>26,6</i>	<i>26,6</i>	<i>27,7</i>	<i>27,3</i>	<i>26,8</i>
Takbegränsade utgifter	1 559	1 621	1 683	1 732	1 775	1 842
<i>Procent av potentiell BNP</i>	<i>26,9</i>	<i>25,9</i>	<i>25,7</i>	<i>25,9</i>	<i>25,5</i>	<i>25,5</i>
Budgeteringsmarginal	75	44	64	124	119	96
<i>Procent av takbegränsade utgifter</i>	<i>4,8</i>	<i>2,7</i>	<i>3,8</i>	<i>7,1</i>	<i>6,7</i>	<i>5,2</i>

Källor: Ekonomistyrningsverket, Finansdepartementet och Konjunkturinstitutet.

Tabell A31 Ofinansierade åtgärder i finanspolitiskt scenario

Miljarder kronor

	2026	2027	2028	2026–2028
Årligt budgetutrymme	-18	91	34	106
Ofinansierade åtgärder per år i scenario	-18	91	34	106
Statlig konsumtion ¹	1	28	16	45
Statliga investeringar ²	-6	24	4	22
Statsbidrag till kommunsektorn ³	17	14	12	43
Överföring till hushållen	-31	24	2	-4
varav skatter	-15	12	1	-2
varav transfereringar till hushåll	-15	12	1	-2
Strukturellt sparande ⁴	0,33	0,33	0,33	

¹ Beräknas som skillnaden mellan utgiftsnivån i scenariot och en framskrivning med pris- och löneomräkning (PLO) justerad för redan aviserade åtgärder. ² Beräknas som skillnaden mellan utgiftsnivån i scenariot och en framskrivning med prisbasbeloppet justerad för redan aviserade åtgärder. ³ Beräknas som det inkomsttillskott som behövs i kommunsektorn för att staten fortsatt ska finansiera ungefär en femtedel av den kommunala konsumtionen. ⁴ Procent av potentiell BNP.

Källa: Konjunkturinstitutet.

Bilaga Marginalrutor

Vad skiljer scenario från prognos?

Prognos är Konjunkturinstitutets bedömning av den mest troliga utvecklingen för svensk ekonomi och omvärldsekonomin de allra närmaste åren, i nuläget till och med 2025.

Scenariot baseras på att inga nya störningar drabbar ekonomin och att den vid avvikelser från ett normalt resursutnyttjande vid scenariots inledning rör sig mot konjunkturrell balans. När det uppnåtts är BNP-tillväxten utbudsbestämd och följer i huvudsak av produktivitetstillväxten och hur utbudet av arbetskraft utvecklas. Scenariot för svensk ekonomi bygger dessutom på följande specifika antaganden

- Penningpolitiken anpassas så att inflationsmålet nås på några års sikt.
- Finanspolitiken anpassas så att överskottsmålet nås på ett par års sikt. Som en del av detta antas att offentlig konsumtion och offentliga investeringar utvecklas i linje med det demografiskt betingade behovet. Det innebär bland annat oförändrad personaltäthet och konstanta kostnadsandelar för arbetskostnader respektive förbrukning av insatsvaror i offentligt finansierade verksamheter. Därmed sker en viss standardhöjning i verksamheterna eftersom prisutvecklingen i förbrukningen normalt är lägre än ökningen i arbetskostnaderna.

Det finanspolitiska ramverket

Överskottsmålet (saldomålet) för den offentliga sektorn innebär i nuläget att det finansiella sparandet i offentlig sektor ska uppgå till 1/3 procent av BNP över en konjunkturcykel. För närvarande arbetar en parlamentarisk kommitté med att se över målnivån och bedöma om det finns anledning att ändra den (Dir. 2023:162). Eventuella förändringar träder i kraft från 2027.

Skuldankaret är ett riktmärke för den offentliga sektorns konsoliderade bruttoskuld (Maastrichtskulden) på medellång sikt. I nuläget är det fastställt till 35 procent av BNP med ett toleransintervall på ± 5 procentenheter.

Utgiftstaket för staten är en gräns för de närmaste tre åren för hur stora utgifter staten och ålderspensionssystemet får ha under ett år. Det anger ramarna som finns för statens totala utgifter. Riksdagen beslutar om taket för den totala utgiftsnivån tre år i förväg.

Balanskravet innebär att en kommun eller region inte får budgetera för underskott. Negativa resultat som ändå uppstår måste återställas inom tre år genom motsvarande positiva resultat. Dessutom finns krav på god ekonomisk hushållning. Vad detta innebär är upp till den enskilda kommunen och regionen att bestämma. I många fall kan det innebära att resultatet behöver vara positivt för att finansiera framtida investeringar och motverka att nettotillgångarna urholkas.

Beräkningsprinciper för det finanspolitiska scenariot

Konjunkturinstitutet gör ett finanspolitiskt scenario för åren närmast efter året för den senaste budgetpropositionen, i nuläget för 2026–2028. I scenariot antas att regering och riksdag fattar beslut om nya finanspolitiska åtgärder med en permanent effekt på det finansiella sparandet som sammantaget motsvarar storleken på budgetutrymmet för hela perioden. Fördelningen av åtgärderna över tid och på olika budgetposter är av teknisk karaktär och utgår från olika beräkningsprinciper. Den ska inte tolkas som Konjunkturinstitutets syn på hur fördelningen borde se ut. Avsteg från beräkningsprinciperna kan ske det första året. Bedömningen baseras då på en förmodad inriktning på regeringens politik.

I scenariot antas att finanspolitiken förs i linje med överskottsmålet. Det strukturella sparandet anpassas därför till 1/3 procent av potentiell BNP. Om det strukturella sparandet i utgångsläget är högre eller lägre än överskottsmålet sker anpassningen successivt med som mest 0,5 procentenheter per år. Banan för det strukturella sparandet påverkar hur åtgärderna fördelas mellan åren. Beräkningsprinciperna för fördelningen på olika budgetposter innebär att medel tillförs statliga myndigheter så att statens konsumtion och investeringar ökar i takt med befolkningen respektive potentiell BNP. Kommunsektorn tillförs statsbidrag så att staten fortsatt finansierar en ungefär konstant andel av de kommunala utgifterna.

Resterande del av budgetutrymmet överförs till hushållen, vilket påverkar hushållens disponibla inkomster. Överföringen bokförs till hälften på utgiftssidan som ökade transfereringar och till hälften på inkomstsidan som en skattesänkning. Om budgetutrymmet är litet och det finns ett finansieringsbehov för de övriga åtgärderna kan överföringen till hushållen bli negativ.

Konjunkturinstitutet har i denna rapport ändrat redovisningen av de ofinansierade åtgärderna. Tidigare bokfördes endast en del av de finanspolitiska åtgärderna på utgiftssidan (statlig konsumtion och investeringar) medan övriga åtgärder redovisades som så kallade beräkningstekniska överföringar vid sidan om inkomster och utgifter. Dessa ospecificerade överföringar är nu borttagna. Den nya redovisningen påverkar tabeller och diagram som visar statsbidragen till kommunsektorn samt statens skatteinkomster från och transfereringar till hushållen. Dessa innehåller numera eventuella åtgärder på respektive område i scenariot. Förändringen innebär att det finansiella sparandet i delsektorerna och offentlig sektor som helhet kan beräknas som inkomster minus utgifter.

Vad är ett alternativscenario?

I detta avsnitt beskrivs en alternativ utveckling av ekonomin jämfört med prognosen för åren 2024–2025 samt det medelfristiga scenario som följer för de närmaste åren därpå. I avsnittet beskrivs hur de ekonomiska förutsättningarna kan skilja sig från prognosen och huvudscenariot, och vilka effekter dessa alternativa förutsättningar kan ha på den svenska ekonomin.

Alternativscenario är framtaget med Konjunkturinstitutets estimerade allmän-jämviktsmodell SELMA. Analysen som presenteras är helt och hållet modellbaserad och därmed en konsekvens av de antaganden som gjorts i modellen.